

QVINCTI
HORATII
FLACCI

POEMATA OMNIA

*Adiectus est in fine Aldus Manutius
de metris Horatianis.*

Anno

1629.

L
2589

VLYSIPONE

Cum facultate superiorum,

Apud Petrum Craesbeeck Typo-
graphum Regium.

ALISTONE

Printed and Published by

J. G. & Co. 10, Abchurch Lane, London, E.C. 4.

1881

APPROBATIO.

Illustriſſimorum dominorum & Regis, & Generalis
ſanctæ Inquiſitionis Conſilij, mandatis obtempe-
rans hos Horatij Flacci libellos, & legi, & examinaui,
& tipis fore mandendos, cenſeo eo quod nec in Ro-
mano, neque in Luſitano Cathalogo prohibeantur
nilque contineant propter quod quæ, petitur facul-
tas, non debeat concedi. In Divi Franciſci Vlyſip-
ſonenſi Conventu die 18. Marci Anno Domini 629.

Fr. Sebaſtianus à Sanctis.

Sanctæ Inquiſitionis facultas.

Vista a informação podeſe imprimir eſte Horatio,
& depois de impreſſo torne conferido com ſeu
original pera ſe dar licença para correr, & ſem ella
não correrá. Lisboa aos 24. de Abril de 1629.

Gaspar Pereira.

D. João da Sylva.

Franciſco Barreto.

Dou licença para ſe imprimir
eſte liuro. Lisboa a 8. de Maio
de 629.

Gaspar do Rego da Fonſeca.

Licença da Mesa do Paço.

Que se possa imprimir este liuro vistas as licenças do sancto Officio & Ordinario, & não correrá sem tornar à mesa para ser taxado. Em Lisboa a 10. de Maio 629.

Araujo.

Cabral.

Salazar.

Está conforme com seu original. Em S. Francisco de Lisboa, aos 5. de Junho de 1629.

Fr. Sebastião dos Sanctos.

Taxação este liuro em oitenta reis em papel a 2. de Junho 629.

Cabral.

Pimenta Dabreu.

HORATII FLACCI

EPISTOLARVM

LIBER PRIMVS.

AD MAECENATEM.

Ode I.

Alijs aliud vitæ genus placere, se poëte nomen ac præsertim lyrici, vt honorificentissimum sibi futurum, affectare dicit.

MAECENAS atavis edite regibus,
 O & præsidium & dulce decus meum:
 Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
 Collegisse iuvat: metaque seruidis
 Euitata rotis, palmaque nobilis
 Terrarum dominos euehit ad deos.
 Hunc, si mobilium turba Quiritium
 Certat tergemini tollere honoribus:
 Illum, si proprio condidit horreo
 Quicquid de Libycis vertitur aureis,
 Gaudentem patrios findere sarculo
 Agros: Attalicis conditionibus
 Nunquam dimoueas: vt trabe Cypria
 Myrtoum pavidus nauta secet mare.
 Luctantem Icarijs fluctibus: Africum
 Mercator metuens, ocium & oppidi
 Laudat rura sui. mox reficit rates
 Quassas, indocilis pauperiem pati.
 Est qui nec veteris pocula Massici,

Nec

Nec partem solido demere de die
 Spernit, nunc viridi membra sub arbutò
 Stratus, nunc ad aqua lene caput sacra.
 Multos castra iuuant, & lituo tuba
 Permissus sonitus, bellaque matribus
 Detestata. manet sub Ioue frigidò
 Venator, tenera coniugis immemor:
 Seu visa est catulis cerua fidelibus,
 Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
 Me doctarum edera praemia frontium
 Dis miscent superis me gelidum nemus
 Nympharumq; leues cum Satyris chori
 Secernunt populo: si neque tibus.
 Euterpe cohibet, nec Polyphymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton,
 Quod si me lyricis vatibus inferes,
 Sublimi feriam sidera vertice.

AD AVGVSTVM CAESAREM.

Ode II.

Tempestatem & Tiberis inundationem, quae Roma contigerant, describit: easque ob eadem Caesaris immensas esse innuit: nec non de bellis civilibus eam sequitis queritur. Tandem pro Augusti incolumitate, ut parentis patriae, vota facit.

I Am satis terris niuis atque dirae
 Grandinis misit Pater. & rubente
 Dextera sacras iaculatus arces,
 Terruit urbem:
 Terruit gentes, graue ne rediret
 Seculum Pyrrhae, noua monstra questae:
 Omne quum protens pecus egit altos
 Visere montes:
 Piscium, & summa genus haesit vltimo,

CARMINVM LIB. I.

3

Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superiecte pauidæ natarunt

Æquore damæ,

vidimus flauum Tiberim, retortis
Littore Etrusco violenter vndis,
Ire deiectum monumenta regis,

Templaque Vestæ:

Illæ dum se nîmîum querenti
Iactat vltorem: vagus & sinistra
Labitur ripa, Ioue non probante,
Vxorius amnis.

Audiet ciues acuisse ferrum,
Quo graues Persæ melius perirent:

Audiet pugnas, vitio parentum
Rara iuuentus.

Quem vocet diuûm populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent

Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?

Cui dabit partes scelus expiandi
Iupiter? tandem venias, precamur,

Nube candentes humeros amictus
Augur Apollo.

Sive tu maus, Erycina ridens,
Quam iocus circumuolat, & Cupidus:

Sive neglectum genus & nepotes
Respicis autor.

Heu nimis longo satiate ludo:

Quem iuuat clamor, galesque leues,
Acer & Mauri peditis cruentum

Vultus in hostem.

Sive mutata iuuenem figura

Ales in terris imitaris, alinæ

Filius Maix, patiens vocari

Cæsario vltor:

Serus in cœlum redeas, diuque

Latus intersis populo Quirini:

HORATII FLACCI

Néue te nostris vitijs iniquum

Ocyor aura

Tollat. hic magnos potius triumphos,

Hic ames dici pater atque princeps.

Neu sinas Medos æquitare inultos

Te duce, Cæsar.

AD NAVEM QVA VEHEBAT

Virgilius, Athenas proficiscens.

Ode III.

Nauem, precatur vt Virgilium sibi charæ Atticæ incolumem reddat. Deinde audaciæ admiratur & damnat, qui primus nauigauit: ram humanam in vetitum niti ostendit.

Sic te diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ lucida sidera,

Ventorumque regat pater,

Obstrictis alijs, præter Iapyga:

Nauis, quæ tibi creditum

Debes Virgilium: finibus Atticis

Reddas incolumem, precor,

Et serues animæ dimidium meæ.

Illi robur & æs triplex

Circa pectus erat, qui fragilem truci

Commisit pelago ratem

Primus, nec timuit præcipitem Africæ

Decerrantem aquilonibus,

Nec tristes Hyadas, nec rabiem Notæ:

Quo non arbiter Adriæ

Maior, tollere seu ponere vult freta,

Quem mortis: timuit gradum.

Qui siccis oculis monstra natantia,

Qui vidit mare turgidum, &

Infames scopulos Acroceraunia?

Ne-

CARMINVM LIB. I.

Nequicquam deus abscedit
Prudens Oceano dissociabili
Terras, si tamen impia
Non tangēda rates transiliunt vada,
Iudax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitū nefas,
Iudax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit:
Post ignem aethera domo
Subductum, macies & noua febrium
Terris intubuit cohors:
Semotique prius tarda necessitas
Aethi corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aera
Pennis non homini datis.
Perrupit Acherōta Herculeus labor,
Nil mortalibus arduum est.
Caelum ipsum petimus stultitia: neq;
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

L. SEXTIVM, CONSVLAREM
Ode IV.

Veris descriptione occasione sumpta, & com-
moriendi conditione ac vitæ breuitate propo-
sita carpenda gaudia hortatur.

Trahuntur acribus hyēs grata vice veris & Fauoni:
Trahuntque siccas machinæ carinas,
Neq; iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni,
Nec prata canis albicant pruinis.
Cynthia choros ducit Venus, imminente Luna:
Nymphis Gratiae decentes
Inno terra quatunt pede: dum graues Cyclosum
Vulcanus ardens vrit officinas.

Q. HORATII FLACCI
 Nunc decet aut viridi nitidū caput impedire myr-
 Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
 Nunc & in vmbrosis Fauno decet immolare lucis
 Seu poscat agnam, siue malit hædum.
 Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernæ
 Regumque turres ô beate Sexti,
 Vitæ summa breuis spem nos vetat inchoare longæ
 Iam te premet nox, fabulæque manes,
 Et domus exilis Plutonia: quò simul mearis,
 Nec regna vini sortiære talis,
 Nec tenerum Lycida mirabere, quo calet iuuentus
 Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

A D P Y R R H A M.

Ode V.

Miserum esse quicumq; illius amore sit irretitus
 se ex eo, tanquam è naufragio, iubenter enataisse.

Quis multa gracilis te puer in rosa
 Perfusus liquidus vrget odoribus
 Grato Pyrrha sub antro?
 Cui flauam refigas. comam,
 Simplex munditijs: heu quoties fidem
 Mutatosque deos flebit, & aspera
 Nigris æquora ventis
 Emirabitur insolens,
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
 Qui semper vacuam, semper amabilem
 Sperat, nescius auræ
 Fallacis: miseri quibus
 Intentata nites. me tabula facer
 Votiuâ paries indicat vuida
 Suspendisse potenti
 Vestimenta magis deo.

AD AGRIPPAM Ode VI.

Bella ab eo gesta, à Vario cantatum iri: se conuiujs
tantum & amoribus canendis aptum esse dicit.

Scriberis Vario fortis, & hostium
Victor, Mzonij carminis alite,
Quam rem cumq; ferox nauibus aut equis
Miles te duce gefferit,
Nos Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
Peleidæ stomachum, cedere nescij,
Nec cursus duplicis per mare vlysei,
Nec sæuam Pelopis domum
Cenamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbellisque lyræ musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris & tuas
Culpa deterere ingeni.
Quis Martem tunica rectorum adamantinæ
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia virginum,
Sectis in iuuenes vnguibus acrium
Cantamus, vacui, siue quid vrimur,
Non præter solitum leues.

AD MVNATIVM PLANCVM
consularem. Ode VII.

Alias alijs, sibi Tiburtinam regionem præ quamvis
alia placere dicit: & ad diluendas vinæ curas hortatur.

Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylessens
Aut Ephesum, bimarise Corinthis

8 Q. HORATII FLACCI
 Mœnia: vel Baccho Thebus, vel Apolline Delphos
 Insignes, aut Thessala Tempe.
 Sunt quibus vnum opus est, intactæ Palladis urbem
 Carmine perpetuo celebrare, &
 Undique decerptam fronti præponere oliuam.
 Plurimus, in Iunonis honorem,
 Aptum dicit equis Argos, ditescque Mycenæ.
 Me nec tam patiens Lacedæmon,
 Nec tam Larissæ percussit campus optimæ,
 Quàm domus Albunæ resonantis,
 Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & vda
 Mobilibus pomaria riuis.
 Albus vt obscuro deterget nubila cœlo
 Sæpe Notus, neque parturit imbres
 Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
 Tristitiam vitæque labores
 Molli Plance mero: seu te fulgentia signis
 Castra tenent, seu densa tenebit
 Tiburis vmbra tui. Teucer Salamina patremque
 Quum fugeret, tamen vda Lyæo
 Tempora populea fertur vinxisse corona,
 Sic tristes affatus amicos,
 Quò nos cumque feret melior fortuna parente.
 Ibimus, ô socij comitesque.
 Nil desperandum Teucro duce, & auspice Teucro,
 Certus enim promisit Apollo
 Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
 O fortes peioraque passi
 Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas:
 Cras ingens iterabimus æquor.

A D L Y D I A M. Ode VIII.

Iuuenem quendam (quem Sybarin vocat, vt Lydiæ
 amore peccitum, & voluptatibus collique factum)
 notat.

Lydia

Lydia die, per omnes
 Te deos oro, Sybarin cur properes amando
 Perdere: cur apricum
 Oderit campum, patiens pulueris atque solis.
 Cur neque militaris
 Inter æquales equitet, Gallica nec lupatis
 Temperet ora frenis.
 Cur timet flauum Tiberim tangere? cur oliuuni
 Sanguine viperino
 Cautius vitat: neque iam fluida gestat armis
 Brachia. sæpe disco,
 Sæpe trans finem iaculo nobilis expedito.
 Quid latet? vt marinæ
 Filium dicunt Thetitis sub lacrymosa Troiæ
 Funera: ne virilis
 Cultus in cædem & Lycias proripere cateruas.

AD THALIARCHVM Ode IX.

Quo magis sæuit hyems, eo magis indulgere genio
 suadet. Sic autem à Marone hyems genialis appel-
 latur.

Vides, vt alta stet niue candidum
 Soracte, nec iam sustineant onus
 Siluæ laborantes, geluq;
 Flumina constiterint acuto?
 Dissolue frigus, ligna super foco
 Largè repõnens: atque benignius
 Deprome quadrimum Sabina
 O Thaliarche merum diota,
 Permite diuis cetera: qui simul
 Strauere ventos æquore feruido
 Depræliantes, nec cupressi,
 Nec veteres agitantur orni.
 Quid sit futurum cras, fuge quærere: &
 Quem fors dierum cumque dabit, lucro
 Appone,

Appone, nec dulces amores
 Spertiere puer, neque tu choreas:
 Donec virenti canities abest
 Morosa. nunc & campus, & areæ,
 Lenesque sub noctem susurri
 Composita repetantur hora:
 Nunc & latentis proditor intimo
 Gratus puellæ risus ab angulo.
 Pignusque dereptum lacertis,
 Aut digito malè pertinaci.

HYMNVS IN MERCVRIVM.

Ode X.

Mercurium laudat à genere, ab eloquentia ab in-
 uestitione palæstræ, à maxima in furando calliditate,
 & ab ijs quibus fungitur muneribus.

Mercuri facunde, nepos Atlantis,
 Qui feros cultus hominum recentum
 Voce formasti catus, & decoræ
 More palæstræ:
 Te canam, magni Iouis & deorum
 Nuntium, curæque lyræ parentem
 Callidum, quicquid placuit, iocoso
 Condere furto.
 Te, boues olim nisi reddidisses
 Per dolum amotas, puerum minaci
 Voce dum terret, viduus pharetra.
 Riit Apollo.
 Quin & Atridas duce te superbos
 Ilio diues Priamus relicto,
 Thessalosque ignes & iniqua Troiæ
 Castra fefellit.
 Tu piis lætis animas reponis
 Sedibus: virgaque leuè coerces

Aurea

Aurea turbam, superis deorum
Gratus & imis.

AD LEUCONOEN. Ode XI.

Hortatur eam vt omiffa futurorum cura, grata manu fumat quamcumque Deus fortunauerit horam, nec dulcia differat in annum, vt alibi loquitur.

TV ne quæsieris fcire (nefas) quem mihi quem tibi
Finem dij dederint, Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros, vt melius quicquid erit pati.
Seu plures hyemes, seu tribuit Iupiter vltimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrenum fapias, vina liques: & fpatio breui
Spem longam refeces. dum loquimur, fugerit inuida
Aetas. carpe diem, quam minimum credula poftero.

AD AVGVSTVM. Ode XII.

Hac ode imitatur principium cuiusdam Pindari-
cæ: & miro artificio inſinuat fe in Auguſti laudes, dum
dicit fe dubitare quid potiffimum canat: & à deorum
laudibus, ad laudes heroum & Rom. ducum, tandèq;
ipſius Auguſti, descendit.

QVem virum aut heroa Iyra vel acri
Tibia fumes celebrare Clio?
Quem deum? cuius recinet iocosa
Nomen imago,
Aut in vmbroſis Heliconis oris,
Aut ſupèr Pindo, gelidone in Hæmo?
Vnde vocalem temere inſequeræ
Orphea ſylva,
Arte materna rapidos morantem

Fluminum lapsus, celeresque ventos:
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.

Quid prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum ad deorū,
Qui mare & terras, varijsq; mundum
Temperat horis?

Vnde nel maius generatur ipso,
Nec viget quidquam simile aut secundū:
Proximos illi tamen occupant
Pallas honores.

Prælijs audax neque te filebo
Liber, & suis inimica virgo.
Belluis: nunc te metuende certa
Phœbo sagitta.

Dicam & Alciden, puerosque Ledæ,
Hunc equus, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul, alba nautis
Stella refulsit,

Defluit saxis agitated humor:
Concidunt venti: fugiuntque nubes:
Et minax (quod sic voluere) ponto
Vnda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnū memorem, an superbos
Tarquini fasces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.

Regulum, & Scauros, animæq; magnæ
Prodigum Paulum, superante Pœno,
Gratus insigni referam camœna,
Fâbriciumque

Hunc, & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sua paupertas, & aultus apto
Cum lare fundus.

Crescit occulto velut arbor ævo
Fama Marcelli; micat inter omnes

CARMINVM LIB. I.

Iulium sidus. velut inter ignes

Luna minores.

Gentis humanæ pater atque custos,

Orte Saturno, tibi cura magni

Cæsaris fatis data: tu secundo

Cæsare regnes.

Ille seu Parthos. Latio imminentes.

Egerit iusto domitos triumpho,

Sive subiectos Orientis oris

Seras & Indos:

Te minor latum reget æquus orbem:

Tu graui curru quaties olympum,

Tu parum castis inimica mittes.

Fulmina lucis.

A D L Y D I V M. Ode XIII.

Queritur Telephum riualem sibi à Lydia præferri.

Q Vum tu Lydia Telephi
 Cervicem roseam, cerea Telephi
 Laudas Brachia, væ, meum
 Feruens difficili bile tumet iecur.
 Tunc nec mens mihi, nec color
 Certa sede manet: humor & in genas
 Furtim labitur, arguens
 Quàm lentis penitus macerer ignibus.
 Vror, seu tibi candidos
 Turparunt humeros immodicæ mero
 Rixæ: siue puer furens
 Impressit memorem dēte labris notā,
 Non, si me satis audias,
 Speres perpetuum, dulcia barbarè
 Lædentem oscula quæ venus
 Quinta parte sui nectaris imbuit.
 Felices ter & amplius

Quos

14 Q. HORATII FLACCI
Quos irrupta tenet copula : nec malis
Diuulsus querimonijs,
Suprema citius soluet amor die.

IN BRVTVM CIVILE BELLVM
renouantem. Ode XIV.

Allegoria perpetua est in hac Ode, vt testatur Fa-
bius: qui etiam nauis nomine remp. significari (quum
alij potius Brutum intelligant) fluctuum tempestates
pro bellis ciuilibus, portum pro pace atque concor-
dia dici existimat.

O Nauis, referent in mare te noui
Fluctus, ô quid agis? fortiter occupa
Portum, nõne vides vt
Nudum remigio latus?
Et malus celeri saucius Africo,
Antennæque gemant? ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Æquor? non tibi sunt integra linteæ,
Non dij, quos iterũ pressa voces malo.
Quamuis Pontica pinus,
Syluæ filia nobilis,
Iactes & genus, & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit. tu, nisi ventis
Debes ludibrium, caue.
Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curaq; non leuis,
Interfusa nitentes
Vites æquora cycladas.

NEREI VATICINIUM DE RVINA
Troia. Ode XV.

Pastor quum traheret per freta nauibus
 Idæis Helenen perfidus hospitam,
 Ingrato celeres obruit ocio
 Ventos, vt caneret fera
 Nereus fata. Mala ducis aui domum,
 Quam multo repetet Græcia milite,
 Coniurata tuas rumpere nuptias,
 Et regnum Priami vetus,
 Eheu quantus equis, quantus adest viris
 Sudor: quanta moues funera Dardanæ
 Genti. iam galeam Pallas, & ægida
 Currasque & rabiem parat.
 Nequicquam, Veneris præsidio ferox,
 Pectus cæsariem: grataque fœminis
 Imbelli cithara carmina diuides.
 Nequicquam thalamo graues
 Hastas, & calami spicula Cnosij
 Vitabis, strepitumque, & celerem sequi
 Aiacem. tamen heu serus adulteros
 Crines puluere collines.
 Non Laertiaden, exitium tuæ
 Gentis, non Pylum Nestora respicis?
 Vrgent impauidi te Salaminus
 Teucerque & Sthenelus, sciens
 Pugnæ: siue opus est imperitare equis,
 Non auriga piger. Merionen quoque
 Nosces ecce fuit te reperire atrox
 Tydides, melior patre.
 Quem tu, ceruus vti vallis in altera
 Visum parte lupum graminis immemor,
 Sublimi fugies mollis anhelitu,
 Non hoc pollicitus tuæ.
 Iracunda diem proferet Ilio.
 Matronisque Phrygum classis Achilleæ.
 Post certas hyemes vret Achaicus
 Ignis Iliacas domos.

PALINODIA. Ode XVI.

Veniam petit à puella, quam versibus læserat: culpam in iram transfert, cuius vim indomitam describit.

O Matre pulchra filia pulchrior,
 Quæ criminosis cumq; voles modum
 Pones iambis? siue flamma,
 Siue mari libet Adriano.

Non Dindymene, non adytis quatit
 Mentem sacerdotum incola Pythius,
 Non liber æquè non acuta

Sic geminant Corybantes æra,
 Tristes ut iræ: quas neque Noricus
 Deterret ensis, nec mare naufragum,
 Nec sœuus ignis, nec tremendo
 Iuppiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
 Limo coactus particulam undique
 Defectam, & insani leonis
 Vim stomacho apposuisse nostro.

Iræ Thyesten exitio graui
 Strauere: & altis urbibus vltimæ
 Stetere causæ cur perirent

Fanditus, imprimeretque muris
 Hostile aratrum exercitus insolens.
 Compesce mentem, me quoque pectoris
 Tentauit in dulci iuuenta

Feruor, & in celeres iambos
 Misit furentem: nunc ego mitibus
 Mutare quæro tristia: dum mihi
 Fias recantatis amica

Opprobrijs, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM.
 Ode XVII.

Tyndaridem in Lucretilem inuitat, commendans
ab amœnitate, necnon alia commoda quæ ex eo per-
cipiet ostendens.

V Elox amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus : & igneam
Defendit æstatem capellis
Vsq̄ue meis, pluuiosque ventos,
Impune tutum per nemus arbutos
Quærant latentes & thyma deuiz
Olentis vxores mariti:
Nec virides metuunt colubros,
Nec martiales hædilia lupos:
Vt cumque dolci Tyndari fistula
Valles, & vsticæ cubantis
Læuia personuere saxa.
Dî me tuentur: dis pietas mea
Et musa cordi est hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta valle, caniculæ
Vitabis æstus: & fide Theia
Dicēs laborantes in vno
Penelopen vitreamque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbij
Duces sub vmbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metues proteruum
Suspecta Cyrum, ne malè dispari
Incontinentes iniiciat manus:
Et scindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamque vestem.

AD QVINTILIVM VARVM.
Ode XVIII.

Moderatum vini usum à curis & sollicitudinibus
ad lætitiã hominem traducere, contra ex immodi-
co eius usu mala multa oriri.

Nullam Vare sacra vite prius seueris arborem
Circa mite solum Tiburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina grauem militiam aut pauperiẽ crepat?
Quis non te potius, Bacche pater, teque decẽs Venus?
At ne quis modici transfiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithonijs non leuis Euius:
Quum fas atque nefas exiguo sine libidinum
Discernunt anidi: non ego te candide Bassarea
Inuitum quatiã: nec varijs obsita frondibus
Sub diuum rapiã, sãua tene cum Berecynthio
Cornu tympana, quæ subsequitur cæcus amor sui,
Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcanique fides prædiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA. Ode XIX.

Se Glyceræ amore ita vri dicit, vt non bella, sed
amores tantum scribere possit.

Mater sãua Cupidinã,
Thebanãq; iubet me Semeles puer
Et lasciuã licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Vrit grata proteruitas,
Et vultus nimium lubricus aspici.
In me rota ruens Venus
Cyprum deseruit: nec patitur Scythas

Et

CARMINVM LIB. I.

19

Et versis animosum equis
 Parthum dicere, nec quæ nil attinent,
 Hic viuum mihi cespitem, hic
 Verbenas pueri ponite, thuraque,
 Bimicum patera meri.
 Mactata veniet lenior hostia.

A D M A E C E N A T E M.

Ode XX.

Inuitat Mæcenatem ad conuiuium,
 quod minime sumptuosum fore dicit.

Vile potabis modicis Sabinum
 Cætharis, Græca quod ego ipse testa
 Conditum leui: datus in theatro
 Quum tibi plausus
 Care Mæcenas, eques: vt paterni
 Fluminis ripæ simul & iocosa
 Redderet laudes tibi Vaticanæ
 Montis imago.
 Cæcubum, & prælo domitam Caleno
 Tu bibes vnam: mea nec Fialernæ
 Temperant vites, neque Formiani
 Pocula Colles.

HORTATUR VIRGINES ET PVEROS

ad canendas Apollinis & Dianæ laudes.

Ode XXI.

Dianam teneræ dicite virginés,
 Intonsum pueri dicite Cythium,
 Latonamque supremo
 Dilectam penitus Ioui.
 Vos lætam fluijs, & nemorum coma,

Quæcumq; aut gelido prominet Algido,
 Nigris aut Erymanthi

Syluis, aut viridis Cragi:

Vos Tempe totidem tollite laudibus,
 Natalemque, mares, Delon Apollinis,

Insignemque pharetra
 Fraternaque humerum lyra.

Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem

Pestemque, à populo & principe Cæsare, in

Persas atque Britannos

Vestra motus aget prece.

AD ARISTIVM. Ode XXII.

Integritatem vitæ & innocentiam vbique tutam
 esse dicit: idque suo exemplo probat.

Integer vitæ scelerisque purus

Non eget Mauris iaculis, neq; arcu,

Nec venenatis grauida sagittis,

Fufce pharetra:

Siue per Syrtès iter æstuosas,

Sine facturus per inhospitalem

Caucasum, vel quæ loca fabulosus

Lambit Hydaspes.

Nonque me sylua lupus in Sabina,

Dum meam canto Lalagen, & vltra

Terminum curis vagor expeditus,

Fugit inermem.

Quale portentum neque militaris

Daunia in latis alit esculetis:

Nec iubar telus generat, leonum

Arida nutritrix.

Pone me in arvis vbi nulla campis

Arbor æstiuâ recreatur aura:

Quod latus mundi nebulae malusque

Iupi.

Iupiter vrget:

Pone sub curru nimium propinqui
 Solis, in terra domibus negata:
 Dulce ridentem Lalagen amabo,
 Dulce loquentem.

AD CHLOEN. Ode XXIII.

Non esse cur ipsum extimescat, & à matris latere
 nunquam discedere velit, quum sit iam virq̄ matura.

Vitas hinnuleo me similis Chloë,
 Quarenti pauidam montibus auis
 Matrem, non sine vano
 Aurarum & sylvarum metu.
 Nam seu mobilibus veris inhorruie
 Aduentus folijs, seu virides rubum
 Dimouere lacertæ:
 Et corde, & genibus tremit.
 Atqui non ego te, tigris vt aspera,
 Gatuluse leo, frangere persequor.
 Tandem desine matrem
 Tempestiua sequi viro.

AD VIRGILIUM,

De Quintilij morte. Ode XXIII.

Qvis desiderio sit pudor aut modus
 Tam cari capitis? præcipe lugubres
 Cantus Melpomene, cui liquidâ pater
 Vocem cum cithara dedit.
 Ergo Quintilium perpetuus sopor
 Vrget? cui Pudor, & iustitiæ soror
 Incorrupta Fides, nudaque Veritas,

Quando vllum inuenient parem?
 Multis ille bonis flebilis occidit:
 Nulli flebilior quàm tibi, Virgili.
 Tu frustra pius (heu) non ita creditum
 Pofcis Quintilium deos.
 Quòd si Threicio blandius Orpheo
 Auditam moderere arboribus: fidem,
 Non vanæ redeat fanguis imagini,
 Quam virga femel horrida
 Non lenis precibus fata recludere,
 Nigro compulerit Mercurius gregi.
 Durum: sed leuius fit patientia.
 Quicquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM. Ode XXV.

Infultat Lydiæ, quòd, iam vetula,
 viciffim à iuuenibus contemnatur.

Parcius iunctas quatiunt fenestras
 Ictibus crebris iuuenes proterui,
 Nec tibi fomnos adimunt; amatque
 Ianua limen,
 Quæ prius multum faciles mouebat
 Cardines. audis minus & minus iam,
 Me tuo longas pereunte noctes
 Lydia dormis?

Inuicem mœchos anus arrogantes
 Flebis in solo leuis angi portu,
 Thracio bacchante magis sub inter.
 Lunia vento:

Quum tibi flagrans amor, & libido,
 Quæ solet matres furiare equorum,
 Sæuiet circa iecur vlcerofum:
 Non sine queftu

Læta quòd pubes edera virenti

Gaudeat, pulla magis atq; myrto:
 Aridas frondes hyemis sodali
 Dedicet Hebro.

AD MVSAM DE AELIO LAMIA;
 Ode XXVI.

Musarum amatorem & cultorem minus curis & meroribus obnoxium esse innuit: & Musæ Pimpleæ suum Lamiam commendat.

MVsis amicus, tristitiam & metus
 Tradam proteruis in mare Creticū
 Portare ventis: quis sub arcto
 Rex gelidæ metuatur oræ,
 Quid Tiridatem terreat vnice
 Securus, o quæ fontibus integris
 Gaudes, apricos nocte flores,
 Nocte meo Lamix coronam
 Pimplea dulcis. nil sine te mei
 Possunt honores. hunc fidibus nouis,
 Hunc Lesbio sacrare plectro
 Teque tuasque decet sorores.

AD SODALES. Ode XXVII.

Sodales inter pocula rixantes, atque adeo pugna-
 tes, reprehendit: & hunc esse barbarorum morem di-
 cit. Inuitatus ad bibendum, id se facturum ea lege
 pollicetur, vt frater Megillæ nomen amicæ suæ pro-
 ferat. Tandemque audito puellæ nomine, vicem hu-
 ius amatoris miseratur.

NAtis in vsum lætitiæ scyphis,
 Pugnare, Thracum est, tollite barbarum,

Morem, verecundumque Bacchum
 Sanguineis prohibite rixis.
 Vino, & lucernis Medus Acinaces
 Immane quantum discrepat! impium
 Lenite clamorem sodales,
 Et cubito remanete presso.
 Vultis seueri me quoque sumere
 Partem falerni? dicat Opuntiz
 Frater Megillæ, quò beatus
 Vulnere, qua pereat sagitta.
 Cessat voluntas? non alia bibam
 Mercede, quæ te cumq; domat Venus,
 Non erubescendis adurit
 Ignibus, ingenuoque semper
 Amore peccas, quidquid habes, age
 Depone tutis auribus. ah miser
 Quanta laboras in Charybdi,
 Digne puer meliore flamma.
 Quæ saga, quis te soluere Theſſalis
 Magus venenis, quis poterit Deus?
 Vix illigatum te triforâ
 Pegasus expediet Chimærx.

O D E XXVIII.

Archytas, Tarentinus Philosophus, & Geometra,
 nauæ cuidam respondet, communem esse omnibus
 moriendi necessitatem: & orat ne se naufragum in se-
 pultum iacere patiatur, sed aliquantulum arenæ cor-
 pori iniiciat. Id beneficij præstare volenti, bene pre-
 catur, recusanti præstare, minatur.

TE maris & terræ numeroq; carentis arena
 Mensorem cohibent Archita,
 Pulueris exigul propè litus parua Matinum
 Munera: nec quidquam tibi prodest

Aërias

Aërias tentasse domos, animoque rotundum
 Percurrisse polum morituro.
 Occidit & Pelopis genitor conuiuia deorum:
 Tithonusque remotus in auras.
 Et Iouis arcanis Minos admissus: habentque
 Tartara Panthoiden, iterum Orco
 Demissum: quamuis clypeo Troiana refixo
 Tempora testatus, nihil ultra
 Nervos atque cutem morti concesserat atræ,
 Iudice te, non fordidus auctor
 Naturæ, verique. SED omnes vna manet mox,
 Et calcanda semel via læthi.
 Dant alios Furæ toruo spectacula Marti.
 Exitio est avidis mare nautis.
 Mistra senum, ac iuuenum densantur funera. nullum
 Sæua caput Proserpina fugit.
 Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit vndis.
 At tu naua vagæ ne parcè malignus arænæ
 Ossibus, & capiti inhumato
 Particulam dare. sic quodcunque minabitur Eurus,
 Fluctibus Hesperijs: Venusinæ
 Plectantur siluæ, te sospite. multa que merces
 Vnde potest, tibi defluat æquo
 Ab Ioue, Neptunoque sacri custode Tarenti.
 Negligis, immeritis nocituram
 Postmodo te natis fraudem committere forsan,
 Debita iura, vicesque superbæ
 Te maneant ipsum precibus non linquar inultis:
 Teque piacula nulla resoluent.
 Quamquam festinans: non est mora longa, licebit
 Iniecto ter puluere curras.

AD ICCIVM. Ode XXIX.

Mirum quiddam, & monstri simile dicit esse, eum
 à philosophiæ studio ad militiam transisse.

Icci beatis nunc Arabum inuides
 Gazis: & acrem militiam paras
 Non antè deuictis Sabeæ
 Regibus, horribilique Medo
 Necis catenas. qui tibi virginum
 Sponso necato barbara seruiet?
 Puer quis ex aula capillis
 Ad cyathum statuetur vnctis,
 Doctus sagittas tendere Sericas
 Arcu paterno? quis neget arduis
 Pronos relabi posse riuos
 Montibus, & Tiberim reuerti:
 Cum tu coëmptos vndique nobiles
 Libros Panati, Socraticam & domum
 Mutare lorice Iberis.
 Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. Ode XXX.

Rogat Venerem vt in ædem Glyceræ veniat.

OVenus regina Gnidi, Paphique,
 Sperne dilectam Cypron: & vocantis
 Ture te multo Glyceræ decoram
 Transfer in ædem,
 Feruidus tecum puer & solutis
 Gratæ Zonis, properentque Nymphæ,
 Et parum comis sine te Iuventas,
 Mercuriusque.

AD APOLLINEM Ode XXXI.

Se, parce & frugaliter viuentem, non diuitias, sed mentem sanam in corpore sano, ab Apolline postere dicit.

Quid

Quid dedicatum poscit Apollinem
 Vates? quid orat, de patera nouum
 Fundens liquorem? non opimas
 Sardiniae segetes feracis:
 Non aestuosa grata Calabriae
 Armenta: non aurum, aut ebur Indiciis
 Non rura, quae Liris quieta
 Mordet aqua, taciturnus amnis.
 Premant Calena falce, quibus dedit
 Fortuna, vitem diues & anreis
 Mercator exaccet culullis
 Vina Syra reparata merce.
 Dis carus ipsis: quippe ter, & quater
 Anno reuisens aequor Atlanticum
 Impune, me pascunt oliuae,
 Me cichorea, leuesque maluae.
 Frui paratis & valido mihi
 Latoe dones & precor integra
 Cum mente, nec turpem senectam
 Degere nec cithara carentem.

AD LYRAM. Ode XXXII.

Testitudinem suam affatur, & commendat.

Poscimus si quid vacui sub umbra,
 Lusimus tecum: quod & huc in annum
 Viuat, & plures: age dic Latinum
 Barbite carmen.

Lesbio primum modulate ciui:
 Qui ferox bello, tamen inter arma,
 Siue iactatam religarat vdo
 Littore nauim:

Libertum & Musas, Veneremque; & illi
 Semper haerentem puerum canebat:
 Et Lycum nigris oculis, nigroque;
 Crine decorum.

O decus Phœbi, dapibus supremi
 Grata testudo Iouis, o laborum

Dulce lenimen, mihi cumque salue.

Rite vocanti.

AD ALBIVM TIBVLVM. Ode XXXII.

Ne doleat sibi rivalẽm iuniorem à
Glycera anteponi.

Albi ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ: neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi iunior
Læsa præniteat fide.

Insignem tenui fronte Lycorida,
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoën. sed prius Apulis
Iungentur capreæ lupis.

Quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri: cui placet impares
Formas atq; animos, sub iuga aheneæ:
Sæuo mittere cum ioco.

Ipsum me melior cùm peteret Venus:
Grata detinuit compede Myrtale
Libertino, fretis æcrior Hadriæ
Curuantis Calabros sinus.

Ode XXXIII.

Pœnitere se, quod dæm Epicuream disciplinam se&
retur, parum studiose deos, coluerit.

Parcus Deorum cultor, & infrequens,
Infanientis dum sapientiz
Consultus erro: nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. namque Diespiter
Igni corusco nubila diuidens,
Plerumque per purum conantes
Egit equos, volucrumque currum:
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & Inuis horrida Tænari.
Sedes, Atlanteusque sinus
Concutitur: valet ima summis

Mutare

Mutare & insignem attenuat deus,
 Obscura promens. hinc apicem rapax
 Fortuna cum stridore acuto
 Sustulit : hic posuisse gaudet.

AD FORTVNAM. Ode XXXV.

Vt seruet Cæsarem in Britannos ire meditantem.

O Diua gratum quæ regis Antium:
 Præsens vel imo tollere de gradu
 Mortale corpus, vel superbos
 Vertere funeribus triumphos:
 Te pauper ambit sollicita prece
 Ruris colonus; te dominam æquoris,
 Quicumque Bithina lacepsit
 Carpathium pelagus carina.

Te Dacus asper, te profugi Scythæ.
 Urbesq; gentesq; & Latium ferox,
 Regumq; matres barbarorum, &
 Purpurei metuunt tyranni:

Iniurioso ne pede prouas:
 Stâtem columnâ: neu populus frequës
 Ad arma cessantes, ad arma
 Concitet imperiumq; frangat.

Te semper anteit sæua necessitas,
 Clauos trabales, & cuneos manu
 Gestans ahenâ: nec seuerus
 Vncus abest, liquidumque plumbum.

Te spes, & albo rara fides colit
 Velata panno: nec comitem abnegat:
 Vtcumque mutata potentes
 Veste domos inimica linquis.

At vulgus infidum, & meretrix retro
 Periura ceat: diffugiant cadis
 Cum fæce siccatis amici,
 Ferre jugum pariter dolosi.

Serues iturum Cæsarem in vltimos
 Orbis Britannos, & iuuenum recens

Examem Eois timendum
 Partibus Oceanoq; rubro.
E heu cicatricum & sceleris pudet,
 Fratrumq; quid nos dura refugimus
 Aetas? quid intactum nefasti
 Liquimus? unde manus iuventus
 Metu deorum continuit? quibus
 Pepercit aris? o vtinam noua
 Incude diffingas retusum in
 Massagetas, Arabasq; ferrum.

Ode XXXVI.

Ob Numidæ reditum gaudio exultat.
Et ture, & fidibus iuuat
 Placere, & vituli sanguine debito
 Custodes Numidæ deos:
 Qui nunc Hesperia sospes ab vltima
 Caris multa sodalibus,
 Nulli plura tamen diuidit oscula,
 Quam dulci Lamix, memor
 Actæ non alio rege puertix,
 Mutatæque simul togæ,
 Cressa ne careat pulchra dies nota:
 Neu promptæ modus amphoræ,
 Neu moré in Salium sit requies pedû:
 Neu multi Damalis meri
 Bassam Threicia vincat Amystide:
 Neu desint epulis rosæ:
 Neu viuax apium, neu breue liliû.
 Omnes in Damalim putres
 Deponent oculos: nec Damalis nouo
 Diuilletur adultero,
 Lasciuus ederis ambitiosior.

Ode XXXVII.

Ob victoriam Actiacam, genio indul-
 gendum esse.

Nunc

Nunc est bibendum: nunc pede libero
 Pulsanda tellus, nunc Saliaribus
 Ornare puluinar deorum
 Tempus erat dapibus sodales.
 Antehac nefas depromere Cæcubum
 Cellis auitis: dum Capitolio
 Regina dementes ruinas,
 Funus & imperio parabat,
 Contaminato cum grege turpium
 Morbo virorum: quidlibet impotens
 Sperare fortunæque dolci
 Ebria, sed minuit furorem
 Vix vna sospes navis ab ignibus:
 Mentémque lymphatam Mareotico
 Redegit in veros timores
 Cæsar, ab Italia volantem
 Remis adurgens: accipiter velut
 Molles columbas, aut leporem citus:
 Venator in campis niualis
 Aemoniæ: daret vt catenis
 Fatale monstrum. quæ generosius
 Perire quærens, nec muliebriter
 Expauit enses: nec latentes
 Classe scita reparauit oras.
 Ausa & iacentem visere regiam
 Vultu sereno fortis, & asperas
 Tractare serpentes: vt atrum
 Corpore combiberet venenum,
 Deliberata morte ferocior
 Szuis Liburnis: scilicet innidens
 Priuata deduci superbo
 Non humilis mulier triumpho.

AD PVERVM. Ode XXXVIII.

Se tenui apparatu gaudere.

Persicos odi puer apparatus:
 Displicent nexæ philyra coronæ,
 Mitte

32 Q. HORATII FLACCI
Mitte sectari, rosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sed alus curo. neque te ministrum
Decet myrtus, neque me sub arcta,
Vite bibentem.

QVINCTI

HORATII FLACCI

CARMINVM

LIBER SECVNDVS.

AD C. ASINIVM POLLIONEM. Ode I.

Commendat scripta illius, quibus bella
ciuilia complectebatur.

Orum ex Metello consule ciuicum,
Bellique causas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, grauesque
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis vncta cruoribus,
Periculose plenum opus alex,
Tractas & incedis per ignes

Suppositos cineri doloso.

Paulum seueræ Musa tragædiæ
Desit theatri: mox vbi publicas
Res ordinariæ, grande munus
Cecropiæ repetes cothurno,
Insigne mæstis præsidium reis,
Et consulenti Pollio curiæ,
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.

Iam nunc minaci murmure cornuum
 Perstringis aures, iam litui strepunt:

Iam fulgor armorum fugaces
 Terret equos, equitumque vultus;

Audire magnos iam videor duces

Non indecoro puluere sordidos:

Et cuncta terrarum subacta,
 Præter atrocem animum Catonis;

Iuno, & deorum quisquis amicior

Afris, inulta cesserat impotens

Tellure: victorum nepotes

Rettulit inferias Iugurthæ.

Quis non Latino sanguine pinguior

Campus sepulcris impia prælia

Testatur, auditumque Medis

Hesperix sonitam ruinæ?

Qui gurges, aut quæ flumina lugubris

Ignara belli? quod mare Dauniæ

Non decolorauere cædes?

Quæ caret ora cruce nostræ?

Sed ne relictis Musa procax iocis

Cæz retractes munera nzniz:

Mecum Dionæo sub antro

Quare modos leuiore plectro.

AD C. SALLVSTIVM CRISPVM

Ode II.

Nullam reconditi argenti gratiam esse dicit: iam
 datoque ob liberalitatem in fratres Proculcio, eum
 demum qui cupiditatibus imperare nouit, & regem
 & beatum habendum esse ait.

Nullus argento color est, auaris

Abditæ terris inimice lamnæ

Crispe Sallusti, nisi temperato

Splendeat vsu.

Viuet extento Proculcius tuo,

Notus in fratres animi paterni?
 Illum aget penna metuente solui
 Fama superstes.

Latus regnes, avidum domando
 Spiritum, quam si Libyam remotis
 Gadibus iungas: & vterque Pœnus
 Seruiat vni.

Crescit indulgens sibi dirus hydropis:
 Nec stim pellit, nisi causa morbi
 Fugerit venis, & aquosus albo
 Corpore languor.

Redditum Cyrè folio Phraaten,
 Dissidens plebi, numero beatorum
 Eximit virtus: populumque falsis
 Dedocet vti

Vocibus: regnum & diadema tutuat
 Deferens vni, propriamque laurum,
 Quisquis ingentes oculo irretorto.
 Spectat aceruos.

AD DELIVM. Ode III.

Neque dimittendum aduersis, neque efferendum
 secundis rebus esse animum: sed hilariter viuendum,
 & genio indulgendum: quum æqua sit omnibus mo-
 riendi conditio, non minus ijs qui hilarem, quam ijs
 qui tristem vitam egerint.

Aquam memento rebus in arduis
 Seruare mentē, non secus in bonis

Ab insolenti temperatam

Lætitia: moriture Deli,

Seu mœstus omni tempore vixeris,

Seu te in remoto gramine per dies

Festos reclinatum bearis

Interiore nota Falerni:

Quæ pinus ingens albaque populus

Vmbra[m] hospita[lem] confociare amas

Ramis, & obliquo laborat

Lympha fugax trepidare riuo.

Huc vina, & vnguenta, & nimiū breues

Flores amœnz ferre iube rosæ:

Dum res, & ætas, & sororum

Fila trium patiuntur atra.

Cedes coemptis saltibus, & domo,

Villaque, flauus quàm Tiberis lauit:

Cedes, & extructis in altum

Diuitijs potietur hæres.

Diuesne, prisco natus ab Inacho,

Nil interest, an pauper & infima

De gente sub dio moreris,

Victima nil miserantis Orci.

Omnes eodem cogimur. omnium

Verfatur vrna: serius, ocys

Sors exitura, & nos in æternam

Exilium impositura cymbæ

AD XANTHIAM PHOCEVM.

Ode IV.

Non esse quod eum pudeat amore ancillæ teneri,
 quum idem magnis ducibus olim vsu venerit: & ex
 eius moribus cōiectura fieri possit, honesto loco esse
 natam.

NE sit ancillæ tibi amor pudori,

Xanthia Phocen, prius insolentem

Serua Briseis niueo colore

Mouit Achillem:

Mouit Aiacem Telamone natum

Forma captivæ dominum Te messæ:

Arst Atrides medio in triumpho

Virgine rapta:

Barbaræ postquam cecidere turmæ

Thessalo victore, & ademptus Hector

Tradidit fessis leuiora tolli

Pergama Graijs.

Nescias ante generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes.
Regium certè genus & penates
Mœret iniquos.

Crede non illam tibi de scelestâ
Plebe delectam: neque sic fidelem,
Sic lucro auersam potuisse nasci
Matre pudenda.

Brachia, & vultum, teretesque suras
Integer laudo, fuge suspicari,
Cuius octauum trepidauit ætas,
Claudere lustrum.

ODE V.

Ab amore virginis immaturæ, seu nondum viro
tempestiuæ (quam Lalagen vocat) dehortatur, vel
amicorum quempiam, vel (vt quidam suspicantur)
seipsum.

Nondum subacta ferre iugum valet
Cervice: nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Circos virentes est animus tuæ
Campos iuuentæ, nunc fluijs grauent
Solantis æstum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis salictis
Prægestientis, tolle cupidinem
Inimicitæ vix: iam tibi liuidos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore:

Iam te sequetur. currit enim ferox
Ætas: & illi, quos tibi dempserit,
Apponet annos. iam pro ærua
Front: petet Lalage maritum:
Dilectæ, quantum non Pholoe fugax,
Non Chlorijs: albo sic humero nitens,

Vt

Ut pura nocturno renidet
 Luna mari, Cnidiſue Gyges:
 Quem ſi puellarum infereres choros,
 Mirè ſagaces falleret hospites
 Discrimen obſcurum, ſolutis
 Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIVM. Ode VI.

Tiburtinz & Tarentinz regionis amœnitatem
 commendat, & in hac, ſi in illa non poſſit, ſe libenter
 cum Septimio extremum ætatis tempus peracturum
 dicit.

Septimi, Gades aditure mecum, &
 Cantabrum indoctum iuga ferre noſtra, &
 Barbaras Syrtes, vbi Maura ſemper
 Aëſtuat vnda:

Tibur Argeo poſitum colono,
 Sit mea ſedes vtinam ſenectæ:
 Sit modus laſſo maris, & viarum,
 Militiæque

Vnde ſi Parcæ prohibent iniquæ,
 Dulce pellitis ouibus Galeſi
 Flumen, & regnata petam Laconi
 Rura Phalanto.

Ille terrarum mihi præter omnes
 Angulus ridet. vbi non Hymetto
 Mella decedunt, viridique certat
 Bacca Venafro:

Ver vbi longum, tepidaſque præbet
 Iupiter brumas, & amicis Aulon
 Fertili Baccho, minimum Falernis
 Inuidet vuis.

Ille te mecum locus & beatæ
 Poſtulant arces: ibi tu calentem
 Debita ſparges lacryma fauillam
 Vatiſanici.

Pompeio Varo, suo olim commilitoni, reditum è militia gratulatur: eumque ad conuiuium inuitat, in quo suam latitiam largis poculis testetur.

O Saepe mecum tempus in vltimum
Deducte, Bruto militiz duce,
Quis te redonauit quiritem
Dis patrijs, Italoque cælo
Pompei, meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi, coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos & celerem fugam
Sensi, relicta non bene parmula,
Quum fracta virtus, & minaces
Turpe solum tetigere mento,
Sed me per hostes Mercurius celer
Densò pauentem sustulit aère:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit æstuosis.
Ergo obligatam redde Ioui dapem:
Longaque fessum militia latus
Deponè sub lauru meæ: nec
Parce, cadis tibi destinatis:
Obliuioso leuia Massico
Ciboria exyle: funde capacibus
Vnguenta de conchis, quis vdo
Deproperare apto coronas
Curatue myrto? quem Venus arbitrum
Diceret biden? non ego sanctus
Bacchabor Edonis, recepto
Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN MERETRICEM.

Ode VIII.

Non

Non esse mirum si peierare non timeat, quum nul-
las periuriorū det pœnas, sed potius ex ijs pulchrior
caadat.

VLLA si iuris tibi peierati
Pœna, Barine, nocuisset, ynquam:

Dente si nigro fieres vel vno
Turpior vngui:

Crederem. sed tu, simul obligasti
Perfidum votis caput, enitefcis
Pulchrior multo, iuuenumque prodis
Publica cura.

Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidaque diuos
Morte carentes.

Ridet hoc (inquam) Venus ipsa, ridem
Simplices nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.

Adde, quod pubes tibi crescit omnis:
Sernitus crescit noua: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.

Te suis matres metuunt iuuençis,
Te senes parci: miseræque nuptæ
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIUM. Ode IX.

Eum hortatur vt Mystræ pueri mortē
aliquando tandem flere desinat.

NOn semper imbres nubibus hispido
Manant in agros, aut mare Caspiuna
Vexant inæquales procellæ
Vsque: nec Armenijs in oris.

Q. HORATII FLACCI

Amice Valgi stat glacies iners
 Menses per omnes: aut aequilonibus
 Querceta Gargani laborant,
 Et folijs viduantur orni.

Tu semper vr̄ges flebilibus modis
 Mythen ademptam: nec tibi vespero
 Surgente decedunt amores,
 Nec rapidum fugiente solem.

At non ter quo functus amabilem
 Ploravit omnes Antiochum senex

Annos: nec impubem parentes
 Troilon, aut Phrygiæ sorores

Flevere semper, desine mollium
 Tandem querelaram: & potius noua

Cantemus Augusti trophæa
 Cæsaris, & rigidam Niphaten,

Medumque flumen gentibus additum
 Victis, minores voluere vortices:

Intraque præscriptum Gelonos
 Exiguus equitare campis.

AD LICINIUM. Ode X.

Mediocrisatem, & animi in vtraq; fortuna
 æquabilitatem, ad beatè viuendum aptas esse.

Rectius viues, Licini, neque altum
 Sempervrgendo: neq; dæm procellas
 Cautus horrescis, nimium premendo
 Littus iniquum.

Auream quisquis mediocrisatem
 Diligit, tutus caret obsoleti

Sordibus tecti, caret inuidenda
 Sobrius aula.

Sæpius ventis agitur ingens
 Pinus: & celsæ grauiore casu
 Decidunt turre: seriantque summos

CHARMINVM LIB. II.

Fulmina montes.

Sperat infestis. metuit secundis
 Alteram sortem bene præparatum
 Pectus, informes hyemes reducit
 Iupiter, idem
 Summouet. non, si malè nunc, & olim
 Sic erit. quondam cithara tacentem
 Suscitât musam, neque semper arcum
 Tendit Apollo.
 Rebus angustis animosus atque
 Fortis appare: sapienter idem
 Contrahes vento nimium secundo
 Turgida vela.

AD Q. HIRPINVM.
 Ode XI.

Hilariter viuendum esse potius quam
 fatigandum animû curis rerû futurarû.

Quid bellicosus Cantaber, & Scythes,
 Hirpise Quinti, cogitet, Adria
 Diuisus obiecto, remittas
 Quærere: nec trepides in vsum
 Poscentis æni pauca, fugit retro
 Leuis iuuentas, & decôr, arida
 Pellente lasciuos amores
 Canitie, facilemque somnum.
 Non semper idem floribus est honos
 Vernis, neque vno Luna rubens nitet
 Vultu: quid æternis minorem
 Consilijs animum fatigas?
 Cur non sub alta vel platano vel hac
 Pinu iacentes sic temere, & rosa
 Canos odorati capillos,
 Dum licet. Assyriaque nardo,
 Potamus vncti? dissipat Euius
 Curas edaces, qujs puer ocyus

Restinguet ardentis Falerni
 Pocula præterenate lymphæ?
 Quis deuium scortum eliciet domo,
 Lyden? eburna, dic age, cum lyra
 Maturet, in comprum Lacænz
 More comam religata nodum.

A D M A E C E N A T E M.

Ode XII.

Lyricorum versuum mollitiei res graues & tragicas non conuenire: soluta autem oratione res gestas Augusti Mœcenatem ipsum melius perscripturum: se nihil posse præter Liciniæ formam canere.

Nolis longa feræ bella Numantiæ,
 Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare,
 Pœno purpureum sanguine, mollibus
 Aptari citharæ modis:
 Nec sæuos Lapithas, & nimium mero
 Hylæum, domitosque Herculeæ manu
 Telluris iuuenes, vnde periculum
 Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris, tuque pedestribus
 Dices historijs prælia Cæsaris
 Mœcenas melius, ductaque per vias
 Regum colla minantium.
 Me dulces dominæ Musa Liciniæ
 Cantus, me voluit dicere lucidum
 Fulgentes oculos, & bene mutuis
 Fidum pectus amoribus:
 Quam nec ferre pedē dedecuit choris,
 Nec certare ioco, nec dare brachia
 Ludentem nitidis virginibus, sacro
 Dianæ, celebris die.
 Num tu quæ tenuit diues Achæmenes,
 Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
 Permutare velit crine Liciniæ?

Plenas

Plenas aut Arabum domos?

Dum fragrantia detorquet ad oscula

Ceruicem, aut facili scuitia negat

Quæ poscente magis gaudeat eripi:

Interdum rapere occupet.

IN ARBOREM, CUIVS CASV IN
agro Sabino penè oppressus est.

ODE XIII.

Execratur arborem, cuius casu, dum in suo agro esset, penè oppressus fuerat, inde probat circumstare mortales in horas pericula mortis, à quibus minimè sibi timendum esse putent. Tandemque postquam dixit parum absuisse quin videret apud inferos Sappho nem & Alcæum, vtriusque carmina (sed Alcæi præsertim (ipsis etiam umbris summam admirationem mouere ait.

ILLE & nefasto te posuit die,
Quicumq; primum & sacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum

Perniciem, opprobriumque pagi.

Illum & parentis crediderim sui

Fregisse ceruicem, & penetralla

Sparsisse nocturno cruore

Hospitis: ille venena Colchica,

Et quidquid vsquam concipitur nefas,

Tractauit: agro qui statuit meo

Te triste lignum, te caducum

In domini caput immerentis.

Quid quisq; vitet, nūquam homini fatis

Cautum est. in horas nauita Bosporum

Pœnus perhorrescit, neque vltra

Cæcâ timet aliunde fata:

Miles sagittas & celerem fugam

Parthi: catenas Parthus, & Italum

Robur: sed improuisa lethi

Vis rapuit rapietque gentes.

Quam

Quam pene furæ regna Proserpinæ,
 Et iudicantem vidimus Æacum,
 Sedesque descriptas piorum, &
 Æolijs sibilibus quærentem
 Sapphó puellis de popularibus:
 Et te sonantem plenius aureo
 Alcæe plectro dura nauis,
 Dura fugæ mala, dura belli
 Vtrumque sacro digna silentio
 Mirantur ymbræ dicere: sed magis
 Pugnas & exactos tyrannos
 Densum humeris bibit aure vulgus:
 Quid mirû? vbi illis carminibus stupēs
 Demittit atrox bellua centiceps
 Aures, & intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues?
 Quia & Prometheus & Pelopis parens
 Dulci laborum decipitur sono.
 Nec curat Orion leones
 Aut timidos agitare lyncas.

A D P O S T H U M V M.

Ode XIV.

Quum mors maneat omnes, ac sit omnino inuicta-
 bilis, non esse defraudandum Posthumum suum geniū,
 parcendo bonis quibus hæres abutetur.

E Hen fugaces, Posthume. Posthume,
 Labuntur anni nec pietas moram
 Rugis & instanti senectæ
 Afferret, indomitæque morti.
 Non si tricenis, quotquot eunt dies,
 Amice, places illacrymabilem
 Plutona tauris: qui ter-amplum
 Geryonen Tityenque tristi
 Compescit vnda, scilicet omnibus,
 Quicumque terræ munere vescimur,
 Ena.

Enauiganda : siue reges,
 Siue inopes erimus coloni.
 Frustra cruento Marte carebimus,
 Fractis que rauci fluctibus Adriæ:
 Frustra per autumnos nocentem
 Corporibus metuemus Austrum,
 Visendus ater flumine languido
 Cocytus errans, & Danaï genus
 Infame, damnatusque longi
 Sisyphus AEolides laboris.
 Linqnenda tellus, & domus, & placeas
 Vxor: neque harum quas colis arborum
 Te, præter inuisas cupressos,
 Vlla breuem dominum sequetur.
 Absumet hæres cæcuba dignior,
 Seruata centum clauibus: & mero
 Tinget pauimentum superbum,
 Pontificum potiore cœnis.

ODE XV.

Luxum circa ædificia ingentem reprehendit, &
 veterum contra frugalitatem commemorat.

I Am pauca aratro ingera regiæ
 Moles relinquent: vndique stius
 Extenta visentur Lucrino
 Stagna lacu: platanusque cœlebs
 Euincet vltimos, tum violaria, &
 Myrtus, & omnis cœpia narium,
 Spargent oliuetis odorem,
 Fertilibus domino priori.
 Tum spissa ramis laurea feruidos
 Excludet ictus, non ita Romuli
 Præscriptum & intonsi Catonis
 Auspicijs, veterumque norma.
 Prius illis census erat breuis,
 Commune, magnum, nulla decempedis

Metata

Metata priuatis opacam
 Porticus excipiebat Arcton:
 Nec fortultum spernere cespitem
 Leges sinebant, oppida publico
 Sumptu iubentes, & deorum
 Tempia nouo decorare saxo.

AD CROSPHVM. Ode XVI.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus : eam
 verò non congerendis opibus, honoribusue, sed coer-
 cendis cupiditatibus comparari.

Otium diuos rogat in patenti
 Prensus AEgeo, simul atra nubes
 Condidit Lunam, neque certa fulgent
 Sidera nautis:
 Otium bello furiosa Thrace,
 Otium Medi pharetra decori:
 Cropshe, non gemmis, neque purpura
 Venale, nec auro.
 Non enim gazæ neque consularis
 Summouet lictor miseros tumultus
 Mentis, & curas laqueata circum
 Testa volantes.
 Viuitur paruo bene, cui paternum
 Splendet in mensa tenui salinum.
 Nec leues somnos timor aut cupido
 Sordidus aufert.
 Quid breui fortes iaculamur æuo
 Multa? quid terras alio calentes
 Sole mutamus? patriæ quis exul
 Se quoque fugit?
 Scandit æratas vitiosa naues
 Cura: ne curmas equitum relinquit,
 Ocyor ceruis, & agente nimbos
 Ocyor Euro

Latus in præfens animus, quodvltra est
 Oderit curare: & amara læto
 Temperet rifu. Nihil est ab omni
 Parte beatum.

Abftulit clarum cita mors Achillem,
 Longa Tithonum minuit fenectus:
 Et mihi forfan, tibi quod negarit.
 Porriget hora.

Te greges centum Siculæque circum
 Mugiant vaccæ, tibi tollit hinnitum
 Aptæ quadrigis equa, te bis Afro
 Murice tinctæ

Veftiunt lanæ: mihi parua rura &
 Spiritum Graiæ tenuem camœna
 Parca non mendax dedit, & malignum
 Spernere vulgus.

A D M A E C E N A T E M A E G R O T V M

Ode XVII.

Tantam effe inter fe & Mæcenatē animorum
 conjunctionem dicit, vt eum animæ fuæ partem exi-
 ftinet, line qua viuere nec poffit, nec velit.

CVR me querelis exanimas tuis?
 Nec dijs amicū eſt nec mihi, te prius
 Obire, Mæcenæ, mearum
 Grande decus cōlumenque rerum,
 Ah, te meæ ſi partem animæ rapit
 Maturior vis, quid moror altera.
 Nec cãrus æquè, nec ſuperſtes
 Integer? ille dies vtramque
 Ducet ruinam: non ego perfidum
 Dixi ſacramentum: ibimus, ibimus,
 Vt cumque præcedes, ſupremum
 Carpere iter comites parati.
 Me nec Chimææ ſpiritus ignæ,
 Nec ſi reſurgat centimanus Gyas,
 Diuellet

Diuillet vnquam, sic potenti
 Iustitiæ placitumque Parcis,
 Seu Libra, seu me Scorpius aspiciet
 Formidolosus, pars violentior
 Natalis horæ, seu tyrannus.
 Hesperia Capricornus vndæ:
 Vtrumque nostrum incredibili modo
 Consentit astrum te. Iouis impio
 Tutela Saturno refulgens
 Eripuit, volucrisque fati
 Tardauit alas, quum populus frequens
 Lætum theatris ter crepuit sonum:
 Me truncus illapsas cerebro
 Sustulerat, nisi Faunus ictum
 Dextra leuasset, Mercurialium
 Custos virorum, reddere victimas
 AEdemque votiua memento:
 Nos humilem feriemus agnam.

O D E XVIII:

Se sua sorte & mediocri fortuna contentum viuere dicit, dum alij in extruendis magnificis domibus cum pauperum etiam iniuria se fatigant: Idque ab ijs quoque heri dicit qui capulo sunt vicini, quasi communem sibi cum alijs esse moriendi necessitatem sint obliuisti.

Non ebur, neque aureum
 Mea renidet in domo lacunar,
 Non trabes Hymettia
 Premunt columnas vltima recisas
 Africa: neque Attali
 Ignotus hæres regiam occupauit:
 Nec Laconicas mihi
 Trahunt honestæ purpuras clientæ,
 At fides & ingeni
 Benigna vena est: pauperemque diues

Me petit. nihil supra
 Deos laceſſo: nec potentem amicum
 Largiora flagito,
 Satis beatus: vniciſ Sabinis.
 Truditur dies die,
 Nouæque pergunt interire Lunæ:
 Tu ſecunda marmora
 Locas ſub ipſum funus: & ſepulcri
 Immemor, ſtruis domos:
 Marisque Baijs obſtrepentis vrgeſ
 Summonere littora,
 Parum locuples continente ripa.
 Quid quòd uſque proximos
 Reuelliſ agri terminos, & vltra
 Limites clientium
 Salis auarus? pellitur paternos
 In ſinu ferens deos
 Et vxor, & vir, ſordidoſque natoſ.
 Nulla certior tamen
 Rapaciſ Orçi ſine deſtinata
 Aula diuitem manet
 Herum, quid vltra tēdiſ? AEqua telluſ
 Pauperi recluditur,
 Regumque pueriſ: nec ſatelleſ Orçi
 Callidum Promethea
 Reuexir auro captuſ hic ſuperbum
 Tantalum atque Tantalī
 Genuſ coeſcet: hic leuare ſunctum
 Pauperem laboribuſ,
 Vocatuſ atque non vocatuſ audire.

IN BACCHVM. Ode XIX.

ſibi faſ eſſe dicit, Bacchi laudeſ canere, quippe
 qui numina illiuſ ſit correptuſ.

Bacchum in remotiſ carmina rupibuſ
 vidi docentem (credite poſteri)

Nymphasque discentes, & aures
 Capripedum Satyrorum acutas.
 Euxæ, recenti mens trepidat metu,
 Plenoque Bacchi pectore turbidum
 Lætatur euxæ, parce Liber,
 Parce, graui metuendæ thyrsæ.
 Fas perulcaces est mihi Thyadas,
 Vinique fontem, lactis & vberes
 Cantare riuos, atque truncis
 Lapsa cauis iterare mella.
 Fas & beatæ coniugis additum
 Stellis honorem, rectaque Penthei
 Disiecta non leni ruina,
 Thracis & exitium Lycurgi.
 Tu flectis omnes, tu mare barbarum:
 Tu separatis vuidus in iugis
 Nodo coerces viperino
 Bistonidum sine fraude crines:
 Tu, quum parentis regna per arduum
 Cohors gigantum scanderet impia:
 Rhœcum retorsisti leonis
 Unguibus horribiliq; mala:
 Quamquam choreis aptior & iocis
 Ludoque dictus, non sat idoneus
 Pugnæ ferebaris: sed idem
 Pacis eras mediisque belli.
 Te vidit insons Cerberus aureo
 Cornu decorum, leniter atterent
 Candam, & recedentis trilingui
 Ore pedes tetigitque crura.

A D M A E C E N A T E M.

Ode XX.

Gloriam immortalem sibi partam esse suis poematis, ac se exteris nationibus, etiam omnium maxime barbaris, celebrem fore dicit.

Non

Non vſitata nec tenui ferar
 Penna biformis per liquidū æthera
 Vates: neque in terris morabor
 Longius: inuidiaque maior
 Vrbes relinquam, non ego pauperum
 Sanguis parentum, non ego, quæ vocas,
 Dilecte Mæcenæ, obibo,
 Nec Stygia cohibebor vnda.
 Iam iam reſidunt cruribus aſperæ
 Pelles: & album mutor in alitem,
 Superna: naſcunturque leues
 Per digitos humerosque plumæ,
 Iam Dædaleo ocyor Icaro
 Viſam gementis littora Boſpori,
 Syrtelque Gætulas canorus
 Ales, Hyperboreosque campos.
 Me Colchus, & qui diſſimulat metum
 Marſe cohortis, Dacus, & vltimi
 Noſcent Geloni: me peritus
 Diſcet Iber, Rhodanique poror:
 Abſint inani funere næniæ,
 Luſtusque turpes, & querimoniz:
 Compeſce clamorem, ac ſepulcri
 Mitte ſuperuacuos honores.

QVINCTI

 HORATII FLACCI
 ODARVM SEV

CARMINVM.

LIB. III. ODE I.

Vitæ beatitudinem non in opibus: aut honoribus,
 ſed in tranquillitate animi poſitam eſſe: atque hanc
 iis deſiderari qui eo quod ſatis eſt contenti eſſe poſſunt,

contingere dicit. Ab hoc autem suo sermone, non
secus ac mysterijs quibusdam, vulgus contrarijs opi-
nionibus prauè imbutum arcet.

ODI profanum vulgus, & arceo,
 Fanete linguis. carmina non prius
 Audita, Mularum sacerdos,
 Virginibus puerisque canto.
 Regum timendorù, in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Iouis,
 Clari giganteo triumpho,
 Cuncta supercilio mouentis.
 Est vt viro vir latius ordinet
 Arbusta sulcis: hic generosior
 Descendat in campum petitor:
 Moribus hic, melliorque fama
 Contendat: illi turba clientium
 Sit maior: Aequa lege necessitas
 Sortitur insignes & imos:
 Omne capax mouet vrna nomen.
 Districtus ensis cui super impia
 Cervice pendet, non Siculæ dapes
 Dulcem elaborabant saporem,
 Non auiam citharæque cantus
 Somnum reducent, somnus agrestium
 Lenis virorum non humiles domos
 Fastidit, umbrosamque ripam,
 Non zephyris agitata Tempe.
 Desiderantem quoddam satis est, neque
 Tumultuosum sollicitat mare.
 Nec stenus Arcturi cadentis
 Impetus, aut orientis Hæc diæ
 Non verberatæ grandine vineæ,
 Fœn lusque mendax, arbore nunc aquas
 Culpanæ, nunc torrentia agros
 Sidera, nunc læuens iniquas.
 Constructa pisces æquora sentiunt.

Iactis in altum molibus, huc frequens
 Cæmenta demit. ite redemptor
 Cum famulis, dominusque terræ
 Fastidiosus, sed timor & minæ
 Scandunt eodem quò dominus: neque
 Decedit æra triremi, &
 Post equitem sedet atra cura.
 Quòd si dolentem nec Phrygius lapis,
 Nec purpurarum sidere clarior.
 Delinit vsus, nec Falerna
 Vitis, Achæmeniumque costum:
 Cur inuidendis postibus & nouo
 Sublime ritu moliar atrium?
 Cur valle permutem Sabina
 Diuitias operosiores?

AD AMICOS. Ode II.

Tolerandæ paupertati ferendisque militiæ laboribus bellicis pueritiam assuefacere suadet fortitudinē bellicam laudans.

Anguſtam, amici, pauperiem pati
 Robuſtus acri militia puer
 Condiſcat, & Parthos feroces
 Vexet eques metuendus haſta:
 Vitamque ſub diò & trepidis agat
 In rebus, illum ex mœnibus hoſticis
 Matrôna bellantis tyranni
 Proſpiciens, & adulta virgo,
 Suſpiret, Eheu ne rudis agminum
 Sponſus laceſſat regius aſperum
 Taſtu leonem, quem cruenta
 Per medias rapit ira cædes.
 Dulce & decorum eſt pro patria mori,
 Mors & fugacem perſequitur virum
 Nec parcit imbellis iuuentutis

Poplitibus, timidoque tergo.
 Virtus, repulsæ nescia sordidæ,
 Intaminatis fulget honoribus:
 Nec sumit aut ponit secures
 Arbitrio popularis auræ.
 Virtus recludens immeritis mori
 Cœlum, negata tentat iter via:
 Cœtusque vulgares & vdam
 Spernit humum fugiente penna.
 Est & fideli tuta silentio
 Merces. vetabo, qui Cereris sacrum
 Vulgarit arcana, sub iisdem
 Sit trabibus, fragilemque mecum
 Soluat faselum. sæpe Dielpiter
 Neglectus, incesto addidit integrum.
 Rarè antecedentem scelestum
 Deseruit pede pœna claudo.

O D E III.

Iustitiæ cum constantia iunctæ maximum & insu-
 perabile robur esse ostendit. Quumque Romuli men-
 tionem fecisset, sumpta hinc occasione Iunonis ora-
 culum de Romano imperio commemorat, quod illa
 stare non posse dixerit, si Troia instauraretur.

Iustum & tenacem propositi virum.
 Non auium ardor prava iubentium,
 Non vultus instantis tyranni
 Mente quatit solida: neque Auster,
 Dux inquieti turbidus Adriæ,
 Nec fulminantis magna Iouis manus.
 Si fractus illabatur orbis,
 Impavidum ferient ruinæ.
 Hac arte Pollux: & vagus Hercules
 Innixus, arces attigit igneas.
 Quos inter Augustus recumbens

Purpureo bibit ore nectar:

Hac te merentem Bacche pater tuæ

Vexere tigres, indocili iugum

Collo trahentes. hac Quirinus

Martis equis Acheronta fugit:

Gratum eloquaga consiliantibus

Iunone diuis: Ilion, Ilion

Fatalis incestusque iudex

Et mulier peregrina vertit

In puluerem. ex quo destituit deos

Mercede pacta Laomedon mihi,

Castæque damnatum Mineræ

Cum populo & duce fraudulento.

Iam nec Lacedææ splendet adulteræ

Famosus hospes, nec Priami domus

Periura pugnaces Achivos

Hectoreis opibus refringit:

Nostrisque ductum seditionibus

Bellum refedit, protinus & graues

Iras, & inuisum nepotem,

Troica quem peperit sacerdos,

Marti redonabo, illum ego lucidas

Inire sedes, ducere nectaris

Succos, & adscribi quietis

Ordinibus, patiar deorum.

Dum longus inter sæuiat Ilion

Romamque pontus, qualibet exulet

In parte regnant o beati:

Dum Priami Paridisque busto

Insultet armentum, & catulos fera

Celeat inultæ: stet Capitolium

Fulgens, triumphatisque possit

Roma ferox dare iura Medis,

Horrenda latè nomen in vltimas

Extendat oras: quæ medius liquor

Secernit Europen ab Afro,

Quæ tumidus rigat arua Nilus:

26 Q. HORATII FLACCI
 Aurum irrepertum, & sic melius situm,
 Quum terra celat, spernere fortior,
 Quam cogere humanos in usus,
 Omne sacrum rapiente dextra.
 Quicumque mundi terminus obstitit,
 Hunc tangat armis, visere gestiens
 Qua parte debaccheatur ignes,
 Qua nebulæ pluuijque rores.
 Sed bellicosis fata Quiritibus
 Hac lege dico, ne nimium pij,
 Rebusque fidentes, auitæ
 Testa velint reparare Troiæ.
 Troiæ renascens alite lugubri
 Fortuna tristi clade iterabitur,
 Ducente viâtrices cateruas
 Coniuge me Iouis & sorore.
 Ter si resurgat murus ahenus
 Autore Phœbo, ter pereat meis
 Excisus Argiuis, ter vxor
 Capta virum puerosque pleret.
 Non hæc iocostæ conueniunt lyræ.
 Quod Musa tendis? desine peruicax
 Referre sermones deorum, &
 Magna modis tenuare paruis.

O D E I V.

Musarum præsidio è periculis ereptum se dicit,
 eodemque tutum semper fore sperat. Ab illis confi-
 lium dari: sine consilio autem vim sua ipsius mole-
 ruere, exemplo gigantum ostendit.

D Escende cælo, & dic age tibia,
 Regina longum Calliope melos,
 Seu voce nunc manus acuta,
 Seu fidibus, citharæue Phœbi
 Auditis? an me ludit amabilis

Infania?audire, & videor pios
 Errare per lucos, amœnæ
 Quos & aquæ subeunt & auræ,
 Me fabulosæ Vulture in Appulo,
 Altricis extra limen Appuliæ,
 Ludo fatigatumque somno,
 Fronde noua puerum palumbes
 Texere, mirum quod foret omnibus,
 Quicumque celsæ nidum Acheronticæ,
 Saltusque Bantinos, & aruum
 Pingue tenent humilis Ferenti:
 Ut tuto ab atris corpore viperis
 Dormirem, & vrsis: ut premerer sacra
 Lauroque collataque myrto,
 Non sine dijs animosus infans.
 Vester, Camœnæ, vester in arduos
 Tollor Sabinos, seu mihi frigidum,
 Præneſte, seu Tibur, ſupinum,
 Seu liquidæ placuere Balæ.
 Veſtris amicùm fontibus & choris,
 Non me Philippis verſa acies retro,
 Deuota non extinxit arbor,
 Nec Sicula Palinurus vnda.
 Vt cumquæ mecum vos eritis, libens
 Infanientem nauita Boſporum
 Tentabo, & arentes arenas
 Littoris Aſſyrij, viator.
 Viſam Britannos hoſpitibus feros,
 Et lætum equino ſanguine Concaum.
 Viſam pharetratos Gelonos
 Et Scythicum inuiolatus amnem.
 Vos Cæſarem alium, militia ſimul
 Feſſas cohortes abdidit oppidis,
 Finire quærentem labores,
 Pierio recreatis antro.
 Vos lene conſilium & datis, & dato
 Gaudetis almæ, ſcimus ut impioſ

Titanas immanemque turmam
 Fulmine sustulerit caduco,
 Qui terram inertē, qui mare temperat
 Ventosum, & vrbes, regnaque tristia,
 Diuosque mortalesque turbas
 Imperio regit vnus æquo.
 Magnum illa terrorem intulerat Ioui,
 Fidens inuentus horrida, brachijs,
 Fratresque tendentes opaco
 Pelion imposuisse Olympo.
 Sed quid Typhœus, & validus Mimas,
 Aut quid minaci Porphyriion statu,
 Quid Rhœcus, euulsisque truncis
 Enceladus iaculator audax,
 Contra sonantem Palladis ægida
 Possent ruentes? hinc audus stetit
 Vulcanus, hinc matrona Iuno, &
 Nunquam humeris positurus arcū,
 Qui rore puro Castaliæ lauit
 Crines solutos, qui Lyciæ tenet
 Dumeta, natalemque sylvam,
 Delius & Patareus Apollo.
 Vis consili expers mole ruit sua,
 Vim temperatam dij quoque prouehūt
 In maius: ijdem odere vires
 Omne nefas animo mouentes.
 Testis mearum centimanus Gyges
 Sententiarum notus, & integræ
 Tentator Orion Dianæ,
 Virginea domitus sagitta.
 Iniecta monstris terra dolet suis:
 Mœretque parta fulmine luridum
 Missos ad Orcum: nec peredit
 Impositam celer ignis Aetnam:
 Incontinentis nec Tityi iecur
 Relinquit ales, nequitix additus
 , Custos: amatorem trecentæ

Pirithoum cohibent catenæ.

O D E V.

Augusti de Britânis & Persis victoriam canit: qua
 sublatum esse id quod cum indignatione commemo-
 rat dedecus, videtur innuere: quod ij qui sub Crasso
 militauerunt, quum captiui essent affinitate cum ho-
 stibus contracta vitam suam redemerint. Atque sum-
 pta hinc occasione, Reguli de non redimendis capti-
 nis sententiam laudibus extollit.

CÆlo tonantem credidimus Iouem
 Regnare: præsens diuus habebitur
 Augustus, adiectis Britannis
 Imperio, grauibusque Persis.
 Milésne Crassi, conluge barbara,
 Turpis maritus vixit? & hostium
 (Prò curia, inuersique morès)
 Consenuit socerorum in armis,
 Sub rege Medo, Marfus & Appultus,
 Anciliorum, nòminis & togæ
 Oblitus, æternæque Vestæ,
 Incolumi Ioue, & vrbe Roma?
 Hoc cauerat mens prouida Reguli,
 Dissentientis conditionibus
 Fœdis, & exemplo trahenti
 Perniciem veniens in æuum:
 Si non periret immiserabilis
 Captiua pubes. Signa ego Punicis
 Affixa delubris, & arma
 Militibu sine cæde (dixit)
 Direpta vidi ego ciuium
 Retorta tergo brachia libero,
 Portasque non clausas, & arua
 Marte coli, populata nostro.
 Auro repensus scilicet acrior

Miles

Miles redibit. flagitio additis
 Damnum neque amissos colores
 Lana refert medicata fuco?
 Nec vera virtus, quum semel excidit,
 Curat reponi deterioribus.
 Si pugnat extricata densis
 Cerua plagis, erit ille fortis,
 Qui perfidis se credidit hostibus?
 Et Marte Pœnos proteret altero,
 Qui lora restrictis lacertis
 Sensit iners, timuitque mortem?
 Hic vnde vitam sumeret inscius,
 Pacem duello miscuit, ô pudor!
 O magna Carthago probrosis
 Altior Italiæ ruinis!
 Fertur pudicæ coniugis osculum,
 Paruosque natos, vt capitis minor,
 A se remouisse, & virilem
 Toruus humi posuisse vultum:
 Donec labantes consilio patres
 Firmaret autor nunquam alias dato,
 Interque mœrentes amicos
 Egregius properaret exul.
 Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
 Tortor pararet non aliter tamen
 Dimouit obstantes propinquos,
 Et populum reditus morantem,
 Quàm si clientum longa negotia
 Dijudicata lite relinqueret,
 Tendens Venafranos in agros,
 Aut Lacedæmonium Tarentum.

A D R O M A N O S.

Ode VI.

Ob contemptum religionis multa Romanis mala
 imminere, iam multa passis, dicit. Deinde cum cor-
 ruptis sui sæculi moribus, quo adulteria impunè com-
 mit-

mittuntur, (ad quæ ipsa etiam tenera virginum ætas
velut instituitur) antequam simplicitatem, atq; huic
coniunctam fortitudinem confert.

Delicta maiorum immeritus lues
Romane: donec templa refeceris
Ædesque labentes deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.
Dij te minorem quod geris, imperas.
Hinc omne principium, huc refer exitū
Dij multa neglecti dederunt
Hesperix mala luctuosæ.
Iam bis Menæses, & Pacori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros: & adiecit prædam
Torquibus exiguis renidet.
Penè occupatam seditionibus
Deleuit urbem Dacus & Æthiops:
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.
Fœcunda culpæ sæculi, nuptias
Primū inquinare, & genus, & domos.
Hoc fonte deriuata clades
In patriam populumque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, & fingitur artibus
Iam nunc: & incestos amores
De tenero meditatur vngui.
Mox iuniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit
Cui donet impermissa raptim
Gaudia, luminibus remotis:
Sed iussa coram non sine conscio
Surgit marito: seu vocat institor,
Seu nauis Hispanæ magister,
Dedecorum pretiosus emptor,
Non his iuventas ortu parentibus

Infecit æquor sanguine Punico:
 Pyrrhumque & ingentem cecidit
 Antilochum, Annibalemque dirum:
 Sed rusticorum mascula militum
 Proles, Sabellis docta ligonibus
 Versare glebas, & seuera
 Matris ad arbitrium recisos
 Portare fustes: sol vbi montium
 Mutaret umbras, & iuga demeret
 Bobus fatigatis, amicum
 Tempus agens abeunte curru.
 Damnosa quid non imminuit dies?
 AETAS parentum peior auis, tulit
 Nos nequiores, mox daturos
 Progeniem vitiosiore.

A D A S T E R I E N.

Ode VII.

Asterien hortatur vt Gygis mariti desiderium patienter ferat: & quemadmodum ille interim fidei conjugalem ei seruat, ita & ipsa seruare velit. Quod vt faciat, ea vitet quibus ad eam frangendam sollicitari aut impelli posset.

Quid fies Asterie quem tibi candidi
 Primo restituent vere Fauonij,
 Thyra merce beatum,
 Constanti iuuenem fide
 Gygen? ille notis: actus ad Oricum
 Post insana Capræ sidera, frigidas
 Noctes non sine multis
 In somnis lacrymis agit.
 Atqui sollicitæ nuntius hospitiæ
 Suspirare Chloen, & miseram tuis
 Dicens ignibus vræ,
 Tentat mille vaser modis.
 Vt Præterit mulier perfida credulum

Falsis impulerit criminiibus, nimis

Casto Bellerophonti

Maturare necem, refert.

Narrat penè datum Peleæ Tartarò,

Magnessâ Hippolyten dū fugit abstīnēs:

Et peccare docētes

Fallax historias monet,

Frustra. nam scopulis surdior Icari

Voces audit adhuc integer, at tibi

Ne vicinus Enipeus

Plus iusto placeat caue:

Quamuis non alius flectere equū sciens

Æquè conspicitur gramine Martio:

Nec quisquam citus æquè

Tusco denatat alueo.

Prima nocte domū claude, neq; in vias

Sub eantu querulæ despice tibiæ:

Et te sæpe vocanti

Duram, difficilis mane.

A D M A E C E N A T E M. Ode VIII.

Mœtati rationem reddit cur cœlebs Calendas Martias celebret, quæ alioqui à matronis celebrari solebant & festæ illis erant. Deinde ipsum lætitiæ participem esse & se quoque largius inuitare iubet, quum hostes sint superati.

Martij cœlebs quid agam calendis

Quid velint flores, & acerra thuris

Plena, mitaris, positusque carbo in

Cespite viuo,

Doctæ sermones vtriusque linguæ.

Voueram dulces epulas, & album

Libero caprum, propè funeratus

Arboris ictu.

Hic dies; anno redeunte festus,

Corticem astrictum pice dimouebit
 Amphoræ fumum bibere institutæ
 Consule Tullo.

Sume Mæcenæ cyathos amici
 Sospitis centum: & vigiles lucernas
 Perfer in lucem: procul omnis esto
 Clamor & ira.

Mitte ciuiles saper vrbe curas.
 Occidit Daci Cotisonis agmen:
 Medus infestus sibi luctuosus
 Dissidet armis:

Seruit Hispanæ vetus hostis oræ
 Cantaber, fera domitus catena:
 Iam Seythæ laxo meditantur arcu
 Cedere campis.

Negligens, ne qua populus laboret,
 Parce priuatus nimium cauere:&
 Dona præsentis rape lætus horæ, ac
 Linque seuera.

A D L Y D I A M. Ode IX.

Horatij & Lydiæ amicæ colloquium de amoris
 mutui redintegratione.

Ho. **D**Onec gratus eram tibi,
 Nec quisquam potior brachia candida
 Cæculi iuuenis dabat,
 Perfaram vigui rege beatior.

LY. Donec non alia magis
 Arfisti, neq; erat Lydia post Chloem
 Multi Lydia nominis
 Romana vigua clarior Ilia.

Ho. Me nunc Thressa Chloe regit,
 Dulcesdocta modos, & citharæ sciens
 Pro qua non meruam mori,

CARMINVM LIB. III.

Si parcent animæ fata superstiti.

LY. Me torret face mutua

Thurini Calais filius Ornithi:

Pro quo bis patiar mori,

Si parcent puero fata superstiti.

HO. Quid si prisca redit Venus,

Diductosque iugo cogit aheneo?

Si flauo excutitur Chloe,

Reiectæque patet ianua Lydiæ?

LY. Quamquam sidere pulchrior

Ille est, tu leuior cortice, & improbo

Iracundior Adria:

Tecum viuere amem, tecum obeam libens.

I N L Y C E N. Ode X.

Lycen monet ne sua superbia Venerem offendat,
atque vt sibi supplici, licet crudelis, parcat.

EXTremum Tanaim si biberes Lyce,
Sæuo nupta viro, me tamen asperas
Porrectum ante fores obijcere incolis
Plorares aquilonibus.

Audis quo strepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra situm tecta remugiat
Ventis? & positas vt glaciæ nives
Puro numine Iupiter?

Ingratam Veneri pone superbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrenus genuit parens.

O, quamuis neq; te munera, nec preces
Nec tinctus viola pallor amantium,
Nec vir Pieria pellice saucius
Curuat: supplicibus tuis

Parcas, nec rigida mollior æsculo,
Nec mauris animum, mitior anguis.

E

Non

Non hoc semper erit liminis aut aquæ
Cœlestis patiens latus.

A D M E R C V R I V M. Ode XI.

Mercurium rogat vt sua testudine, cuius vim de-
lenificam in alijs expertus est Lydes amicæ animum
flectat : & proposito pœnarum quas Danaïdes dant
apud inferos, exemplo, eam terreat. Atque hic factū
vnius illarum, Hypermnestres, celebrat.

Mercuri (nam te docilis magistro
Mouit Amphion lapides, canendo)
Tuque testudo, resonare septem
Callidæ nervis.

(Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Diuitum mensis & amica templis)

Dic modos, Lyde quibus obstinatas
Applecet aures.

Quæ, velut latis equa trima campis,
Ludit exultim: meruitque tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc proterus
Cruda marito.

Tu potes tigres comitesque sylvas
Ducere, & riuos celeres morari.
Celsit inmanis tibi blandienti
Janitor aulae.

Cerberus: quamuis furiale centum
Muniant angues caput eius, atque
Spiritus teter saniesque manet
Ore trilingui.

Quia & Ixion Tityosque vultu
Risit inuito: stetit vna paulum
Sicca, dum grato Danaï puellas
Carmine mulces.

Audiat Lyde scelus atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ

Dolium fundo pereuntis imò:
Seraque fata,

Quæ manent culpas etiam sub Orco,

Impiæ nam quid potuere maius?

Impiæ sponfos potuere duro

Perdere ferro,

Vna de multis, face nuptiali

Digna periurum fuit in parentem

Splendidè mendax, & in omne virgo

Nobilis æuum.

Surge (quæ dixit iuueni marito)

Surge, ne longus tibi somnus, vnde

Non times, detur: focerum & scelestas

Falle sorores.

Quæ, velut nactæ vitulos lænæ,

Singulos (cheu) lacerant ego illis

Mollior, nec te feriam, nec intra

Claustra tenebo.

Me pater sæuis oneret catenis,

Quòd viro clemens misero peperci:

Me vel extremos Numidarum in agros

Classe releget.

I, pedes quò te rapiunt & auræ:

Dum fauet nox, & Venus: i, secundo

Omne: & nostri memorem sepulcro

Sculpe querelam.

A D N E O B V L E N. Ode XII.

Miseram esse dicit, quæ tanto sit Hebræi adoles-
centis amore correpta, vt neque genio quicquam in-
dulgere, neque lanificio suo vacare vt antea possit.

Miserarum est, neque amorì dare ludum,

Neque dulcè mala vino lauere: aut ex-

animari, metnentes patræ verbera linguæ,

Tibi qualum Cytheræ puer ales,

Tibi telæ, operosæque Mineræ
 Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri.
 Eques ipso melior Bellerophonte,
 Neque pugno, neque segni pede victus,
 Simul vinctos Tiberinis humeros lauit in undis:
 Catus idem per apertum fugientes --
 Agitato grege ceruos iaculari, &
 Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDUSIAM
 Ode XIII.

Blandusie fonti, quem in Sabinis habebat, hæc dum se immolaturum, eumque fontem carmine suo nobilitaturum se pollicetur: nec non aliquas interim eius laudes attingit.

O Fons Blandusie, splendidior vitro,
 Dulci digne mero, nõ sine floribus,
 Cras donaberis hædo:
 Cui frons turgida cornibus
 Primus & venerem & prælia destinat
 Frustra. nam gelidos inficiet tibi
 Rubro sanguine riuos
 Lasciui sèboles gregis.
 Te flagrantis atrox hora Caniculæ
 Nescit tangeri: tu frigus amabile
 Fessis vomere tauris
 Præbes, & pecori vago.
 Fies nobilium in quoque fontium:
 Me dicente cauis impositam ilicem
 Saxis: unde loquaces
 Lymphæ desiliunt tuæ.

O D E XIII.

Cæsaris victoriam canit, eamque sacrificijs & festis dapibus prosequi hortatur. Sic Epod. Carm. 9. Quan.

Quando repositum cæcubum ad festas dapes, Victore
 lztus Cæsare.&c.

Herculis ritus modò dictus, ô plebs,
 Morte venalem petijisse laurum,
 Cæsar, Hispana repetit penates
 Victor ab ora.

Vnico gaudens mulier marito,
 Prodeat, iustis operata diuis:
 Et soror clari ducis, & decoræ
 Supplice vitta

Virginum matres, iuuenumque nuptæ
 Sospitum vos ô pueri, & puellæ
 Iam virum expertæ, male ominatis
 Parcite verbis.

Hic dies verè mihi festus atrox
 Eximet curas. ego nec tumultum,
 Nec mori per vim metuam, tenentæ
 Cæsare terras.

I, pete vnguentum puer, & coronas,
 Et cadum Marsi memorem duelli.
 Spartacum si qua potuit vagantem
 Fallere testa.

Dic & argutz properet Neære
 Myrrheum nodo cohibere crimen,
 Si per inuisum mora ianitorem
 Fiet abito.

Ienit albescens animos capillus
 Litium & rixæ cupidos proteruz.
 Non ego hoc ferrem, calidus iuuenta,
 Consule Planco.

IN CHLORIM. Ode XV.

Vel ipsa senectute admoneri illam dicit, tempus
 esse imponendi finem libidini & iamosis laboribus.

VXOR pauperis Ibyci,
 Tandem nequitiae pone modum tuæ,
 Famosisque laboribus.
 Maturæ propior desine funeri
 Inter ludere virgines,
 Et stellis nebulam spargere candidis.
 Non, siquid Pholoën satis,
 Et te Chlora decet: filia rectius
 Expugnat iuuenum domos,
 Pulso Thyas uti concita tympano.
 Illam cogit amor Nothi
 Lascivæ similem ludere capræ:
 Te lanæ prope nobilem
 Tonstræ Luceriam, non citharæ decet,
 Ne flos purpureus rosæ,
 Nec poti vetulam fæce tenus cadi.

AD MAECENATEM. Ode XVI.

Quanta sit ad omnia expugnanda, etiam ad expug-
 nandam pudicitiam vis auri exemplis docet. Sed esse
 id pecuniæ insitum ut nulla eius copia fatiet, & cres-
 cente ea crescat simul cura & sollicitudo. Ideoque
 beatum esse qui mediocritate contentus vivit.

Inclusam Danaen turris aenea,
 Robustæque fores, & vigilum canum
 Tristes excubiæ, munierant fatis
 Nocturnis ab adulteris:
 Si nos Acrisium, virginis abditæ,
 Custodem pauidum, Iupiter & Venus
 Risissent. foro enim tutum iter & patens,
 Converso in pretium deo.
 Aurum per medios ire satellites,
 Et percurrere amat saxa potentius
 Ictu fumineo, concidit auguris
 Argiui domus, ob lucrum

CARMINVM LIB. III.

Demersa excidio, diffidit vrbium
 Portas vir Macedo, & subruit æmulos
 Reges muneribus, munera nauium
 Sæuos illaqueant duces.

Crescentem sequitur cura pecuniam,
 Maiorumque fames. iure perhorruit
 Latè conspicuum tollere verticem,
 Mæcenas, equitum decus.

Quanto quisque sibi plura negauerit,
 A dijs plura feret. nil cupientium
 Nudus castra peto: & transfuga, diuiti
 Partes linquere gestio:

Contemptæ dominus splendidior rei,
 Quã si, quicquid arat nõ piger Appulus,
 Occultare meis dicerer horreis,
 Magnas inter opes inops.

Puræ riuus aquæ, syluaque iugerum
 Paucorùm, & segetis certa fides meæ,
 Fulgentem imperio fertilis Africæ
 Fallit sorte beator.

Quanquã nec Calabræ mella ferût apes
 Nec Læstrygônia Bacchus in amphora
 Languescit mihi, nec pinguia Gallicis
 Crescunt vellera pascuis:

Importuna tamen pauperies abest:
 Nec, si plura velim, tu dare deneges.
 Contracto melius parua cupidine
 Vectigalia porrigam:

Quàm si Mygdonijs regnum Alyatticæ
 Campis continuem. Multa petentibus,
 Desunt multa. bene est cui deus obtulit
 Parca, quod satis est, manu.

A D A E L I V M L A M I A M.
 Ode XVII.

Eum à nobilitate commendat: deinde hortatur ad
 genio indulgendum postridie, dum sæuiet tempestas.

Q. HORATII FLACCI

AL I, venusto nobilis ab Lamo,
 (Quando & priores hinc Lamias forunt
 Denominatos, & nepotum
 Per memores genus omne fastos)
 Autore ab illo ducis originem.
 Qui Formiarum mœnia dicitur
 Princeps, & infantem Maricæ
 Littoribus tenuisse Lyria,
 Latè tyrannus, cras folijs nemus
 Multis & alga littus inutili
 Demissa tempestat ab Euro
 Sternet: atque nisi fallit augur
 Annosa cornix. dum potes, aridum
 Componere lignum: cras genium mero
 Curabis, & porco bimestri
 Cum famulis operum solutis.

A D F A V N V M. Ode XVIII.

Faunum precatur ut nullum suis finibus damnum
 Inferat, quum per eos transibit: ac vult esse memor
 eorum quæ quotannis ipsi religiose præstat.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
 Per meos fines & aprica rura
 Lenis incedas, ab easque paruis
 AEquus alumnis:
 Si tener pleno cadit hœdus anno:
 Larga nec desunt Veneris sodali
 Vina crateræ: vetus ara multo
 Fumat odore:
 Iudit herbose pecus omne campos
 Quum tibi nonæ redeunt Decembres!
 Festus in pratibus vacat otioso
 Cum boue pagus:
 Inter audaces lupus errat agnos
 Spargit agrestes tibi sylva frondes:

Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

AD TELEPHVM. Ode XIX.

Telephum non ita veterum quarundam historia-
rum studio vult esse deditum, vt interin: quæ ad hila-
riter & iucunde viuendum spectant, negligat.

Quantum distet ab Inacho
Cedrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus AEaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
Mercedem: quis aquam temperet ignibus:
Quo præbente domum: & quæta,
Pelignis caream frigoribus: taces.
Da lunæ properè nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ. tribus aut nouem
Miscentur cyathis pocula cõmodis.
Qui mûsas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates, tres prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis inacta sororibus.
Infanire iuuat: cer Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
Parcentes ego dexteras
Odi. sparge rosas audiat inuidus
Dementem strepitum Lycus.
Et vicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem Telephe vespere,
Tempestiua petit Chloë.
Me lætus Glyceræ torret amor meæ.

Pyrrhum monet, tam periculofum eſſe illi, Nearchum a doleſcentem à puella quæ eum deperit, conari abſtrahere, quàm lænæ catulos auferre. Pyrrhum raptori, puellam lænæ, Nearchum (de quo ceu præda, certatur) lænæ catulo comparat.

Non vides, quanto moueās periculo
Pyrrhe, Gatulæ catulos lænæ?

Dura poſt paulo fugies inaudax

Prælia raptor:

Quum per obſtantes iuuenum cateruas

Ibit inſignem repetens Nearchum:

Grande certamen, tibi præda cedat

Maior an illi.

Interim dum tu celeres ſagittas

Promis, hæc dentes acuit timendos:

Arbiter pugnæ poſuiſſe nudo

Sub pede palmam

Fertur: & leni recreare vento

Sparſum odoratis humerum capillis:

Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſa

Raptus ab Ida.

A D A M P H O R A M. Ode X X I.

Petit ab amphora vt ſibi vinum vetuſtum in Corni gratiam promat: atque hinc oblata occasione laudes vini largius hauſti commemorat.

O Nata mecum conſule Manlio,
Seu tu querelas, ſiue geris iocos,

Seu rixam, & inſanos amores,

Seu facilem pia teſta ſomnum:

Quocumque lectum nomine Maſſicum

Seruas, moueri digna bono die:

Descende, Coruino iubente,
 Promere languidiora vina:
 Non ille, quanquam Socraticis madet
 Sermōnibus, te negliget horridus:
 Narratur & prisca Catonis
 Sæpe merò caluisse virtus.
 Tu lene tormentum ingenio admoues
 Plerumque duro: tu sapientium
 Curas & arcanum iocoso
 Consilium retegis Lyæo:
 Tu spem reducis mentibus anxijis,
 Viresque: & addes cornua pauperi,
 Post te neque iratos trementi
 Regum apices, neque militum arma.
 Te Liber, & si læta aderit Venus,
 Segnesque nodum soluere Gratix,
 Viuæque producent lucernæ:
 Dum rediens fugat astra Phœbus.

IN DIANAM. Ode XXII.

Dianæ consecrat pinum villæ suæ propinquam, &
 quotannis verris immolati sanguine arborem hanc
 aspersurum se vouer.

Montium custos nemorumq; virgo,
 Quæ laborantes vtero puellas
 Ter vocata audis, adimisque letho,
 Diua triformis:
 Imminens villæ tua pinus esto:
 Quam per exactos ego lætus annos,
 Verris obliquum meditantis ictum
 Sanguine donem.

AD PHIDILEN. Ode XXIII.

Ab illa posse placari Lares exiguis etiam sacrificijs
 di-

dicat, & minime sumptuosis, modo hæc à puris manibus proficiscantur.

COELO supinas si tuleris manus
 Nascente luna, rustica Phidiles
 Sithure placaris & horrea
 Fruge Lares, auida que porca:
 Nec pestilentem sentiet Africum
 Fœcunda vitis, nec sterilem seges
 Rubiginem, aut dulces alumni
 Pomifero graue tempus anno,
 Nam quæ niuali pascitur Algido
 Deuota, quercus inter & ilices:
 Aut crescit Albanis in herbis
 Victima, pontificum secures
 Ceruice tinget. te nihil attinet
 Tentare multa cæde bidentium,
 Paruos coronantem marino
 Rore deos fragilique myrto.
 Immunis aram si tetigit manus,
 Non sumptuosa blandior hostia,
 Mollibit aduersos penates
 Farre pio, & saliente mica,

O D E XXIV.

In auaros intehitur, qui domos domibus subinde addunt, in ipso etiam mari ædificantes: quum tamen nulla ædificia necessitate mortis eos liberare possint. Scythas, qui plaustris domos suas trahant, & in commune agros colant, feliciores esse ait. Quinetiam eam morum corruptelam & peccandi licentiã apud hos esse negat quæ sit apud Romanos. Ad hæc autem mala extirpanda, vna cum praua illa augendi operum cupiditate, disciplina asperiore opus esse dicit.

Intactis opulentior
 Thesauris Arabum, & diuitis India,

Cœmentis licet occupes
 Tyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum?
 Si figit adamantinos
 Summis verticibus dira necessitas
 Clauos non animum metu,
 Non mortis laqueis expedit caput.
 Campestres melius Scythæ,
 (Quorum plaustra vagas rite trahunt domos)
 Viunt, & rigidi Getæ:
 Immetata quibus iugera liberas
 Fruges & Cererem ferunt:
 Nec cultura placet longior annua:
 Defunctumque laboribus
 Aequali recreat sorte vicarius.
 Illic matre carentibus
 Priuignis mulier temperat innocens:
 Nec dotata regit virum
 Coniux, nec nitido fidit adulteros
 Dos est magna parentium
 Virtus, & metuens alterius viri
 Certo fœdere castitas:
 Et peccare nefas, aut pretiū est mori.
 O quisquis volet impias
 Cædes, & rabiem tollere ciuicam:
 Si quæret, pater urbium
 Subscribi statuis, indomitam audeat
 Refrænare licentiam,
 Clarus post genitis: quatinus (heu nefas)
 Virtutem incolumem odimus,
 Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
 Quid tristes querimonix,
 Si non supplicio culpa reciditur,
 Quid leges sine moribus
 Vanæ proficiunt? si, neque seruidis
 Patis inclusa caloribus
 Nudi, nec Boreæ finitimum latus,
 Duræque solo niues

78 Q. HORATII FLACCI
 Mercatorem abigunt? horrida callidi
 Viacunt æquora nauitæ?
 Magnum pauperies opprobriū iubet
 Quiduis & facere & pati,
 Virtutisque viam deserit arduæ.
 Vel nos in Capitolium,
 Quò clamor vocat & turba fauentiū:
 Vel nos in mare proximum
 Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
 Summi materiam mali,
 Mittamus scelerum si bene pœnitet,
 Eradenda cupidinis
 Praui sunt elementa: & tenera nimis,
 Mentas asperioribus
 Formandæ studijs, nescit equo rudis
 Hæreere ingenuus puer,
 Venarique timet: ludere doctior
 Seu Græco iubeas trocho,
 Seu malis vetita legibus alea.
 Quum periura patris fides
 Consortem socium fallat & hospitem,
 Indignoque pecuniam
 Hæredi properet: scilicet improbæ
 Crescunt diuitiæ, tamen
 Curtæ nescio quid semper abest rei.

A D B A C C H V M. Ode XXV.

Se Bacchi numine afflatum Augusti laudes velle
 canere ait: ac se primum Romanis inusitatam carmi-
 nis lyrici artē protulisse significat. Hoc enim innuere
 existimatur istorum verborum allegoria, vt mihi de-
 uio Rupes & vacuum nemus Mirari libet.

QVò me Bacche rapis tui
 Plenū? quæ in nemora aut quos agor in spe-
 Velox, mente noua? quibus

Antris, egregij Cæsaris audiar
 Aeternum meditans decus
 Stellis inferere & concilio Iouis?
 Dicam infigne, recens, adhuc
 Indictum ore alio. non secus in iugis
 Ex somnis super Euias,
 Hebrum prospiciens, & niue candidã
 Thracen, ac pede barbaro
 Lustratam Rhodopen. vt mibi deui
 Rupes & vacuum nemus
 Mirari libet! ô Naiadum potens,
 Baccharumque, valentium
 Proceras manibus vertere fraxinos,
 Nil paruum aut humili modo,
 Nil mortale loquar, dulce periculum est.
 O Lenæe, sequi deum
 Cingentem viridi tempora pampino.

A D V E N E R E M. Ode XXVI.

Militiæ Cupidiniæ valedicturus, arma amatoria
 Veneri se velle consecrare dicit: eamque rogat vt
 amicæ suæ Chloes arrogantiam semel castiget.

Vixi puellis nuper idoneus,
 Et milistai non sine gloria:
 Nunc arma defunctumque bello
 Barbiton hic paries habebit,
 Izuum marinæ qui Veneris latus
 Custodit. hic hic ponite lucida
 Funalia, & vestes, & arcus
 Oppositis foribus minaces.
 O, quæ beatam diua tenes Cyprum, &
 Memphim carentem Sithonea niue,
 Regina, sublimi flagello
 Tange Chloen semel, arrogantem.

Q. HORATII FLACCI
AD GALATEAM.
Ode. XXVII.

Galateam à navigatione deterrere volens, nulla quidem esse omina aut auspicia dicit, quæ eam ab incepto itinere reuocent (qualia enumerat quædam impijs obijci solita) sed esse ait quæ tempestatemminentur. Quinetiam Europæ exemplo metum illi incutere conatur.

Impios paræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuino,
Fætaque vulpes:
Rumpat & serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos, ego cui timebo,
Prouidus auspex?
Antequam stantes repetat paludes
Imbrium diuina auis imminentum,
Oscinem coruum prece fuscitabo
Solis ab ortu.
Sic licet felix vbicumque mauis,
Et memor nostri Galatea viuas?
Teque nec læuus vetet ire picus,
Nec vaga cornix:
Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego, quid sit ater
Adriæ, noui, sius: & quid albus
Peccet Iapyx.
Hostium vxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Hædi, &
Æquoris nigri fremitum, & trementes
Verbere ripas.
Sic & Europæ niueum doloso
Credidit tauro latus, & scatentem
Belluis pontum mediasque fraudes
Palluit audax,

CARMINVM LIB. III.

Nuper in pratis studiosa florum, &
Debitæ nymphis opifex coronæ,
Nocte sublustræ, nihil astra præter
Vidit & vndas.

Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten, Pater ô relictum
Filix nomen, pietasque, dixit
Victa furore.

Vnde? quò veni? leuis vna mors est
Virginum culpæ, vigilansque ploro
Turpe commissum? an vitij's carentem
Ludit imago

Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliùsne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?

Si quis infamem mihi non iuuenicum
Dedat iratæ lacerare ferro, &
Frangere enitar modò multum amatî
Cornua tauri.

Impudens liqui patrios penates,
Impudens Orcum moror, ô deorum
Si quis hæc audis, vtinam inter errem
Nuda leones.

Antequam turpis macies decentes
Occupet malas, teneræque succus
Defluat prædæ speciosa quæro
Pascere tigres.

Villis Europe, pater vrget absens?
Quid mori cessas? potes hac ab ornò
Pendulum zona bene te sequuta
Lædere collum.

Siue te rupes & acuta letho
Saxa delectant: age, te procellæ
Crede veloci: nisi herile mavis
Carpere pensum,

Regius sanguis: dominæque tradi

82 Q. HORATII FLACCI

Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remisso
Filius arcu.

Mox ubi lufit fatis. Abftineto
(Dixit) irarum, calidæque rixæ,
Quum tibi inuifus laceranda reddet
Corua taurus.

Vxor inuicti Iouis efle nescis?
Mitte fingultus: bene ferre magnam
Disce fortunam: tuâ feftus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN. Ode XXVIII.

Hortatur eam vt fecum Neptunali
eum diem in potu & cantu tranfigat.

Feflo quid potius die
Neptuni faciem? pro me reconditâ
Lyde ftrenua Cæcubum:
Munitzque adhibe vim fapientiz
Inclinare meridiem
Sentis: ac, veluti fiet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Ceffantem Bæbuli confalis amphorâ.
Nos cantabimus inuicem
Neptunum & virides Nereidû comas
Tu curua recines lyra
Latonam, & celeris fpicula Cyathiz:
Summo carmine, quæ Gnidon
Fulgentesq; tenet Cycladas, & Paphon
Iunctis vifit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque noxia.

AD MÆCENATEM.

Ode XXIX.

Mæcenatem ad fuas epulas inuitat: quæ illi gra-

tas fore sperat, quòd diuitibus ad pauperum frugales
 cœnas se conferentibus vicissitudo illa placeat. Vr-
 bem propter vehementes ætus & cum vrbe curas ab
 eo vult relinqui. Non debere mortales de futuris an-
 xios esse, sed ad omnem euentum bene præparatam
 pectus (vt ipse alibi loquitur) habere, dicit. Sed hoc
 sibi (simul etiam sui similes intelligens) facilius esse
 annuit, quàm ijs qui congerendis opibus sunt dodici,

TYrrhena regum progenies, tibi
 Non ante verso lenè merum cado
 Cum flore, Mæcenas, rosarum, &
 Pressa tuis balanus capillis
 Tandudum apud me est. eripe te moræ
 Ne semper v dum Tibur & AEsula
 Decliuè contempleris aruum, &
 Telegoni iuga parricidæ.
 Fastidiosam defere copiam, &
 Molem propinquam nubibus arduis
 Omitte mirari beatæ
 Eumum & opes strepitumq; Romæ
 Plerumque gratæ diuitibus vices,
 Mundæque paruo sub lare pauperum
 Cœnæ, sine aulæis & ostro,
 Sollicitam explicuere frontem.
 Iam clarus occultū Andromedes pater
 Ostendit ignem. iam Procyon furit,
 Et stella vesani leonis,
 Sole dies referente siccos.
 Iam pastorymbras cum grege languido
 Riuumque festus quærit, & horridi
 Dumeta Syluani: caretque
 Ripa vagis taciturna ventis.
 Tu ciuitatem quis deceat status,
 Turas: & vrbi sollicitus, times
 Quid Seres, & regnata Cyro
 Bactra parent, Tanaisque discors.

Prudens futuri temporis exitum
 Caliginosa nocte premit deus:
 Ridetque si mortalis ultra
 Fas trepidat. quod adest, memento
 Componere æquus: cætera fluminis
 Ritu feruntur. nunc medio alveo
 Cum pace delabentis Etruscum
 In mare, nunc lapides adesos,
 Stirpesque raptas, & pecus & domos
 Voluentis vna, non sine montium
 Clamore, vicinæque sylvarum:
 Quam fera diluuius quietos
 Irritat amnes ille potens sui
 Letusque deget, cui licet, in diem,
 Dixisse, vixi: cras vel atra
 Nube pelum pater occupato,
 Vel sole puro, non tamen irritum
 Quodcumque retro est, efficiet: æque
 Diffinget, infectumque reddet,
 Quod fugiens semel hora vexit.
 Fortuna seruo læta negotio, &
 Ludum insolentem ludere pertinaæ,
 Transmutat incertos honores.
 Nunc mihi, nunc alij benigna.
 Laudo manentem: si celeres quatit
 Penas, resigno quæ dedit: & mea
 Virtute me inuoluo, probamque
 Pauperiem sine dote quæro,
 Non est meum, si mugiat Africis
 Malus procellis, ad miseræ preces
 Decurrere: & votis pacisci,
 Ne Cypriæ Tyriæque merces
 Addant avaro diuitias mari.
 Tunc me birem præsidio scaphæ,
 Tutum per Aëgeos tumultus
 Aura feret, geminusque Pollux.

O D E XXX.

Scribendis carminibus lyricis se melius consuluisse immortalitati nominis sui dicit, quam si obtinuisset ut sibi æreæ statuæ (aut pyramides erigerentur. Præcipuamque laudis materiam fore innuit, quod primus ex Latinis in hoc carminum genere Græcos imitatus fuerit. Sic Naso de suo Metamorph. opere. Jamque opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignes, Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas, &c.

EXegi monumentum ære perennius,
 Regalique situ pyramidum altius:
 Quod non imber edax, non Aquilo impotens
 Possit diruere, aut innumerabilis
 Annorum series, & fuga temporum,
 Non omnis moriar: multa que pars mei
 Vitabit Libitinam. usque ego postera
 Crescam laude recess, dum Capitolium
 Scandet cum tacita virgine pontifex,
 Dicar, qua violens obstrepit Ausidus,
 Et qua pauper aquæ Daunus, agrestium
 Regnator populorum, exhumili potens
 Princeps AEolium carmen ad Italos
 Deduxisse modos, sume superbiam
 Quæsitam meritis, & mihi Delphica
 Lauro cinge volens Melpomene comam.

HORATII FLACCI

ODARVM SEV

CARMINVM.

LIBER QVARTVS.

AD VENEREM. Ode I.

Quum iam pridem amoribus valedixisset, queritur apud Venerem, se rursus ad eos sollicitari: quum alio qui ipsa etiam ætas ab illis abhorreat. Eam ergo hortatur ut potius ad Paulum Maximum se conferat. Tandemque se valis Ligurini amoris succumbere fassetur. Videntur autem, intermissis amoribus, simul & carmina lyrica intermissa fuisse.

Intermiſſa venus diu,
 Rursus bella moues. parce, precor, precor.
 Non sum qualis eram bonæ
 sub regno Cynaræ, desine, dulcium
 Mater sœua Cupidinum.
 Circa lustra decem flectere mollibus
 iam durum imperijs, abi
 Quò blandæ iuuenû te reuocât preces,
 Tempestiuus in domo
 Pauli, purpureis ales oloribus,
 Comestabere Maximi:
 Si torrere iecur queris idoneum,
 Namque & nobilis, & decens,
 Et pro sollicitis non tacitus reis,

Et centum puer artium,
 Latè signa feret militiæ tuæ.
 Et quandoque potentior
 Largis muneribus riserit æmulis
 Albanos prope te lacus
 Poset marmoream, sub trabe citreæ
 Illic plurima naribus
 Duces thura: lyræque & Berecynthiæ
 Delectabere tibiæ
 Missis carminibus, non sine fistula.
 Illic bis pueri die
 Numen cum teneris virginibus tuum
 Laudantes, pede candido
 In morem Saliam, ter quatient humum
 Me nec fœmina, nec puer
 Iam, nec spes animi credula mutui,
 Nec certare iuuat mero:
 Nec vincere nouis tempora floribus.
 Sed cur, heu, Ligurine, cur
 Manat rara meas lacryma per genas?
 Cur facunda parum decoro
 Inter verba cadit lingua silentio?
 Nocturnis te ego somnijs
 Iam captum teneo: iam volucrum sequor
 Te per gramina Martij
 Campi, te per aquas, dure, volubiles.

AD ANTONIUM IVLVM. Ode II.

Pindarum esse eiusmodi poetam dicit, ut si quis
 eum imitari conetur, non minus famæ suæ pericu-
 lum sit aditurus quam si cum Icaro pennis Dædaleis
 cœlo se credere audeat. Deinde ut Pindarum cycno
 alte volanti, ita se api grata thyma laboriose carpen-
 ti comparat: ideoque ipsum Antonium ad celebra-
 dam maiore plectro, Cæsaris victoriam hortatur.
 Tradunt autem veteres scholiastæ hunc Antonium
 fuisse M. Antonij triumviri filium.

Q. HORATII FLACCI

Pindarum quisquis studet æmulari,
Iule, ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.

Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Feruēt immensusque ruit profundo
Pindarus ore:

Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluit, munerisque fertur
Lege solutis:

Seu deos regesque canit, deorum
Sanguinem, per quos cecidere iusta
Morte Centauri: cecidit tremendæ
Flamma Chimeræ:

Siue quot Elea domum reducit
Palma cælestes: pugilæmne equumue
Dicit, & centum potiore segnis
Munere donat:

Flebili sponsæ iuuenæmne raptum
Plorat: & vires animumque moresque
Aureos deducit in affra, nigroque
Inuidet Orco.

Multa Diræzum leuat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego, apis matinz
More modoque,

Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum circa nemus, vuidique
Tiburis ripas, operosa paruus
Carmina fingo.

Concines maiore poëta plectro
Cæsarem, quandoque trahet feroces
Per sacrum cliuam, merita decorus
Fronde, Sicambros:

Quo nihil maius meliùsue terris

Fata donauere, bonique diuis:
Nec dabunt, quamuis redeant in aurū
Tempora priscum.

Concines latoſque dies, & vrbis
Publicum ludum, ſuper impetrato
Fortis Auguſti reditu, forumque
Litibus orbem.

Tum meæ (ſiquid loquar audiendum)
Vocis accedet bona pars: & ō ſol
Pulcher, ō laudande, canam, recepto
Cæſare felix.

Tuque dum procedis, Io triumphe,
Non ſemel dicemus, Io triumphe,
Ciuitas omnis: dabimusque diuis
Thura benignis.

Te decem tauri, totidemque vaccæ,
Me tener ſoluet vitulus relicta
Matre, qui largis iuuenefcit herbis
In mea vota:

Fronte curuatos imitatus ignes
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niueus videri
Cætera fuluus.

A D M E L P O M E N E N.

Ode III.

Melpomenæ acceptum ferri debere poetices do-
num ait: quòd, ſi quem in ipſa natiuitate beneuolis
oculis intuiſta fuerit, is ad nullum aliud quàm poeti-
ces ſtudium fit animum appuſſurus, nec aliunde glo-
riam ſibi comparaturus. Deinde illi de laude quam
ipſe ex lyricis verſibus reportat, gratias agit.

Q Vem tu Melpomene ſemel
Nascentē placido lumine videris,
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem, non equus impiger
Curru

Curru ducet Achaico
 Victorem, neque res bellica Delijs
 Ornatum folijs ducem,
 Quòd regū tumidas contuderit minas,
 Ostendet Capitolio:
 Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
 Et spissæ nemorum comæ,
 Fingunt AEolio carmine nobilem.
 Romæ principis urbium
 Dignatur soboles inter amabiles
 Vatū ponere me choros:
 Et iam dente minus mordeor inuido,
 O testudinis aurea
 Dulcem quæ strepitū Pieri temperas;
 O mutis quoque piscibus
 Donatura cynci, si libeat, sonum:
 Totum muneris hoc tui est,
 Quòd monstror digito prætereūtium
 Romanæ fidicen lyræ:
 Quòd spiro, & placeo (si placeo) tuum est.

O D E I V.

Drusi Neronis, qui fuit Augusti Cæsaris prinignus, victoriam de Rhætis & Vindelicis celebrat. Quintiam Claudij Neronis fortia quædam facta commemorat. Tandem vero & totius gentis Romanæ fortitudo ore ipsius hostis (nimirum Annibalis) laudatur. Sed de Druso loquens poëta, disciplinam & educationem multum ad virtutem posse ostendit, tanquam aliquam harum eius laudum partem in Augustum deferuans.

QValem ministrum fulminis alitem,
 (Cui rex deorū regnū in aues vagas
 Permisit, expertus fidelem
 Iupiter in Ganymede flauo)
 Qlīm iuuentas & patrius vigor

Nido laborum propulit insciam:
 Vernique, iam nimbis remotis,
 Insolitos docuere nisus
 Venti pauentem: mox in ouilia
 Demisit hostem viuidus impetus:
 Nunc in reluctantes dracones
 Egrotat amor dapis atque pugnae
 Qualicumque lætis caprea pascuis
 Intenta, fulvae matris ab ubere
 Iam lacte depulsum leonem,
 Dente nouo peritura vidit:
 Videre Rhœti bella sub Alpibus
 Drusum gerentem & Vindelici: quibus
 Mos vnde deductus per omne
 Tempus Amazonia securi
 Dextras obarinet, quærere distulit
 (Nec scire fas est omnia) sed Aus
 Lateque victrices cateruæ,
 Consilij iuuenis reuictæ,
 Sensere quid mens rito, quid in dolens
 Nutrita faustis sub-penentralibus
 Posset, quid Augusti paternus
 In pueros animus Neronis.
 Fortes creantur fortibus: & bonis
 Est in iuuenis, est in equis patrum
 Virtus: nec imbellem feroces
 Progenerant aquilæ columbam
 Doctrina sed vim promoues insitam
 Rectique cultus pectora roborant:
 Vt cumque defecere Rores,
 Dedecorant bene nata culpæ.
 Quid debeat ò Roma Neronibus,
 Testis Metaurum flumen, & Asdrubas
 Deuictus, & pulcher fugatus
 Ille dies Latio tenebris,
 Qui primus alma risit adora:
 Disus per vrbes Afer, vt Italas,

9 Q. HORATII FLACCI

Ceu flamma per tedas, vel Eurus
 Per Siculas equitavit undas.
 Post hoc secundis vsque laboribus
 Romana pubes creuit: & imple
 Vastata Pœnorum tumultu
 Fana deos habuere rectos:
 Dixitque tandem perfidus Annibal,
 Cerui, luporum, præda rapacium,
 Sectamur vltro quos opimus
 Fallere & effugere est triumphus.
 Gens, quæ cremato sortis ab Ilio
 Iactata Tuscis æquoribus. sacra,
 Natasque, maturosque patres
 Pertulit Ausonias ad vrbes:
 Duris vt illex tonsa bipennibus
 Nigræ feraci frondis in Alcido,
 Per damna, per cædes, ab ipso
 Ducit opes animumque ferro.
 Non hydra secto corpore firmior
 Vinci dolentem creuit in Herculem:
 Monstrumue summifere Colchi
 Maius, Echionizue Thebæ.
 Merces profundo, pulchrior euenit:
 Luctere, multa prouet integrum
 Cum laude victorem: geretque
 Prælia coniugibus loquenda.
 Carthagini iam non ego nuntios
 Mittam superbos. occidit, occidit
 Spes omnis & fortuna nostri
 Nominis, Asdrubale interempto.
 Nil Claudiæ non efficient manus:
 Quas & benigno numine Iupiter
 Defendit, & cura sagaces
 Expediunt per acuta belli.

A D^o AVGVSTVM. Ode V.
 Augustum, vt reditum suum omnibus optatissimū
 ma:

maturet, precatur: & quam felix sit eius beneficio rerum Romanarum status, commemorat. Vnde illum non aliter quàm olim in Græcia Castorem & Herculem, coli dicit.

Diuis orte bonis, optime Romulæ
Custos gentis, abes iam nimiùm diu:
Maturam reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.

Lucem redde tuæ dux bone patriæ.
Instar veris enim vultus vbi tuus
Affulsit populo gratior it dies,
Et soles melius nitent:

Vt mater iuuenem, quem Notus inuido
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci distinet à domo.

Votis, omisibusque & precibus vocat,
Curuo, nec faciem litore demouet:
Sic desiderijs iccta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.

Tutus bos etenim rura perambulat.
Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas:
Pacatum volitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:

Nullis polluitur casta domus stupris;
Mos & lex maculosum odomuit nefas:
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.

Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythem?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?

Condit quisque diem collibus in suis,
Et vitem viduas ducit ad arbores:
Hinc ad vina redit lætus, & alteris
Te mensis adhibet deum.

Te multa prece, te prosequitur mero
Defuso

94 Q. HORATII FLACCI
 Defuso pateris: & Laribus tuum
 Miscet numen, vti Græcia Castoris,
 Et magni memor Herculis.
 Longas ô vtinam dux bone ferias
 Præstes Hesperix: dicimus integro
 Sicuti mane die, dicimus vuidi,
 Quum sol Oceano subest.

AD APOLLINEM. Ode VI.

Appollinis & Dianæ laudes hac ode canit, quæ est
 carmen sæculare: vt etiam ostendunt hæc eius verba,
 ego dijs amicum, sæculi festas referente luces. Red-
 didi carmen.

Dive, quem proles Niobæ magnæ
 Vindicem lingua, Tityosque raptor
 Sensit, & Troix propè victor altæ
 Phœnius Achilles,
 Cæteris maior, tibi miles impar:
 Filius quamuis Thetidos marinæ
 Dardanas turres quateret tremenda
 Cuspide pugnax.
 Ille, mordaci velut icæta ferro
 Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
 Præcidit latè, posuitque colum
 Puluere Teucro.
 Ille, non inclusus equo, Mineruz
 Sacra mentito, malè feriatos
 Troas & lætam Priami choreis
 Falleret ausam:
 Sed palàm captis grauis (heu nefas, heu)
 Nescios fari pueros Achivis
 Vrexit flammis, etiam latentés
 Matris in aluo:
 Ni tuis victus Venerisque gratæ
 Vocibus diuùm pater, annuisset
 Rebus AENEÆ potiore duços

CARMINVM LIB. III.

Alite muros.

Doct̄or argutz fidicen Thalix,
Phœbe, qui Xantho lauis amne crines:
Dauniæ defende decus camœnæ,
Leuis Agyiê.

Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenque dedit poëtæ.
Virginum primæ puerique claris
Patribus orti,

Delix tutela dex, fugaces
Lyncas & seruos cohibentis arcu,
Lesbium seruate pedem, meique
Pollicis ictum.

Rite Latonæ puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prosperam frugum, celeremq; pronos
Voluere menses.

Nupta iam dices, Ego dis amicum,
Sæculo festas referente luces,
Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQUATVM. Ode VII.

Immortalia ne speres, monet annus, & alium
Quæ rapit hora diem.

Hi enim istius odes versus argumentum prioris
eius partis complectuntur. Addit verò, & reparari
vitam semel amissam non posse, & quo die simus eam
amissuri incertum esse. Interim igitur nos, animo
nostro obsequentes, frui rebus illis debere, quæ alio-
qui in auidas hæredis manus venturæ essent.

Disfugere niues: redeunt iam gramina campis,
Arboribusque comæ.
Mutata terra viæes, & decrescentia ripas
Flumina prætereunt.

Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audeat
 Ducere nuda choros,
 Immortalia ne speres, monet annus, & alium
 Quæ rapit hora diem.
 Frigora mitescunt Zephyris: ver proterit æstas,
 Interitura simul
 Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
 Bruma recurset iners.
 Damna tamen celeres reparant cœlestia Lunæ:
 Nos ubi decidimus
 Quo pius Aeneas, quod Tullus diues, & Ancus,
 Pulvis & umbra sumus.
 Quis scit an adijciant hodiernæ crastina summæ
 Tempora disuperi?
 Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico
 Quæ dederis animo.
 Quum semel occideris, & de te splendida Minos
 Fecerit arbitria,
 Non Torquate genus, non te facundia, non te
 Restituet pietas,
 Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
 Liberat Hippolytum:
 Nec Lethæa valet Theseus abrumpere charæ
 Vincula Pirithoo.

AD MARCIUM CENSORINUM.

ODE VIII.

Se nihil aliud amicis quam carmina donare posse
 dicit: quod munus quanto alijs omnibus præstantius
 sit, ostendit.

Donarem pateras grataq; cōmodus
 Censurine meis æra sodalibus:
 Donarem tripodas, præmia fortium
 Graiorum: neque tu pessima munerum
 Ferres: dinitè me scilicet artium,
 Quas aut Parrasius protulit, aut Scopas
 Hic saxo, liquidis illè coloribus

Solers nunc hominē ponere, nunc deū,
 Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
 Res est aut animus deliciarum egens.
 Gaudes carminibus: carmina possumus
 Donare, & pretium dicere muneri.
 Non incisa notis marmora publicis,
 Per quæ spiritus & vita redit bonis
 Post mortem ducibus: nō celeres fugæ,
 Reiectæque retrorsum Annibalis minæ,
 Non incendia Carthaginis impiæ,
 Eius qui domita nomen ab Africa
 Lucratus redijt, clarius indicant
 Laudes, quàm Calabræ Pierides: neq;
 Si chartæ fileant quod bene feceris,
 Mercedem tuleris. quid foret Iliæ
 Mauortisque puer, si taciturnitas
 Obstaret meritis inuidæ Romuli?
 Ereptum Stygijs fluctibus Æacum
 Virtus & fauor & linguæ potentium
 Vatum diuitibus consecrat insulis.
 Dignum laude virum Musa vetat mori.
 Cælo Musa beat. sic Iouis interest
 Optatis epulis impiger Hercules:
 Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
 Quassas eripiunt æquoribus rates:
 Ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos ducit ad exitus.

A D L O L L I V M. Ode IX:

Lolli laudes cantaturus, prius eam quam concepit
 de carminum suorum immortalitate, spem prædicat.
 Neque enim Homerj tantum: sed aliorum etiam co-
 inferiorum carmina viuere; deinde multorum res
 gestas obliuione deletas esse dicit, quòd illis poetæ
 defuerint. Postremo, ne idem & Lolliò vsu veniat,
 eius virtutes celebrat.

NE forte credas interitura, quæ
 Longè sonantem aëtas adausidum
 Non antè vulgatas ipse artes
 Verba loquor socianda chordis
 Non, si priores Mæonius tenet
 Sedes, Homèrus, Pindaricæ latent,
 Cæque, & Alcæi minaces,
 Stesichorique graues camœnae
 Nec, siquid olim iussit Anacreon,
 Deleuit ætas; spirat adhuc amor,
 Viuantque commisi calores
 Aëoliz fidibus puellæ.
 Non sola comptos arsit adulteri
 Crines, & aurum vestibus illitum
 Mirata, regalesque cultus.
 Et comites, Helene Lacœna:
 Primusue Teucer tela Cydonio
 Direxit arcu: non semel Ilios
 Vexata: non pugnavit ingens
 Idomeneus Sthenelusue solus
 Dicenda Musis prælia, non ferox
 Hæctor, vel acer Deiphobus graues
 Excepit ictus pro pudicis
 Coniugibus puerisque, primus
 Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi: sed omnes illacrymabiles
 Urgentur ignotique longa
 Noctè: carent quia vate sacro,
 Paulum sepultæ distat inertix
 Celata virtus, non ego te meis
 Chartis inornatum sileri,
 Tôtue tuos patiar labores
 Impunè, Lolli, carpere liuidas
 Obliviones, est animus tibi
 Retumque prudens, & secundis
 Temporibus dubijsque rectus
 Vindex avaræ fraudis, & abstinentis

CARMINVM LIB. III.

Ducentis ad se cuncta pecuniaz;
 Consulque non vnus anni,
 Seu quoties bonus atque fidus
 Iudex honestum pretulit vtili, &
 Resecit alto dona nocentium
 Vultu: & per obstantes cateruas
 Explicuit sua victor arma.
 Non possidentem multa, vocaueris
 Recte beatum: rectius occupat
 Nomen beati, qui deorum
 Muneribus sapienter vti,
 Duramque callet pauperiem patii
 Periusque letho flagitium timeret:
 Non ille pro caris amicis
 Aut patria timidus perire.

AD LIGVRINVM. Ode X.

Futurum esse dicit ut quum ei hos ætatis exarue-
 rit, doleat quod in illo flore mens eadem quæ post-
 ea, sibi non fuerit.

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens,
 Insperata tuz quum veniet pluma superbiz:
 Et quæ nunc humeris inuolitant, deciderint comæ:
 Nunc & qui color est puniceæ flore prior rosæ,
 Mutatus, Ligurinum in faciem verterit hispida:
 Dices. Heu (quoties te in speculo videris alterum)
 Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit:
 Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLIDEM.

Ode XI.

Phyllidem amicam ad celebrandum secum Mæce-
 natis natalem inuitat. De Telepho autem iam illi co-
 gitandum non esse dicit, quippe, qui alius puellæ
 amore captus sit: ac centè Phaëthontem & Bellerop-
 hontem

phentem documento illi esse, ut sibi disparem vites.

EST mihi nouum superantis annum
 plenus Albani cadus: est in horto
 Phylli nectendis apium coronis:
 Est edera vis

Multa, qua crines religata fulges:
 Ridet argento domus: ara, castis
 Vincita verbenis, auct immolato
 Spargier agno.

Cuncta festinat manus: huc & illuc
 Cursitant mistæ pueris puellæ:
 Sordidum flammæ trepidant rotantes
 Vertice fumum.

Ut tamen noris quibus aduocaris:
 Gaudis: iudus tibi sunt agenda:
 Qui dies mensem Veneris marinx
 Findit Aprilem:

Iure solemnis mihi, sanctiorque
 Pendè natali proprio: quod ex hac
 Luce mæcenæ meus affluentes
 Ordinât annos.

Telephum, quem tu petis, occupauit
 (Non tuæ fortis iuuenem) puella
 Diues, & lasciuia: tenetque grata
 Compede vincitum.

Terret ambustus Phaethon avaras
 Spes: & exemplum graue præbet ales
 Pegasus, terrenum equitem grauatus
 Bellerophontem,

Semper ut te digna sequare: & ultra
 Quam licet sperare, nefas putando,
 Disparem vites. age iam meorum
 Finis amorum.

(Non enim posthac alia calebo
 Fœmina) condisce modos, amanda
 Voce quo reddas. minuentur atræ

Carmine curæ.

AD

AD VIRGILIYM.
Ode XII.

Vnà cum vere (à cuius descriptione incipit) tempora sitim adduxisse dicit (utpote de adulto iam verè loquens) ideoque ad sua pocula eum inuisat : sed ea conditione vt ipse vnguētī nardini onychem afferat.

I AM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent, nec fluuij strepente
Hyberna niue turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quoddam male barbaræ
Regum est vltæ libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes onium carmina fistula:
Delectantque deum, cui pecus & nigra
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere sitim tempora Virgillæ
Sed pressam Calibus ducere Liberum
Si gestis, luenum nobilium clicas,
Nardo vina merebere.
Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Salpicijs accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ si properas gaudia, cum tuis
Velox merce veni. non ego te meus
Immunem meditor tingere poculis,
Plena diues vt in domo.
Verùm pone moras, & studium lucri
Nigrorumque memor, dum licet, ignis,
Misce stultitiam consilijs breuem.
Dulce est desipere in loco,

IN LYCEN. Ode XIII

Lycæ meretrici insultat, tanquam suæ ferociæ (de qua queritur, Ode 10. libri 3.) pœnas danti, quas illi imprecatus est: quum iam senectus totam mutarit ab illa quæ olim fuerat: ita ut quum & formosa haberi, & se ut iuuenem gerere velit, à iuuenibus contra fastidiatur.

Audiere, Lyce, diuina vota, di
 Audiere, Lyce sis anus, & tamen
 Vis formosa videri:
 Ludisque, & bibis impudens:
 Et cantu tremulo pota Cupidinem
 Lentum sollicitas. ille virentis &
 Doctræ psallere Chiræ
 Pulchris excubat in genis.
 Importunus enim tranfuolat aridas
 Quercus: & refugit, te quia luridi
 Deantes, te quia rugæ
 Turpant & capitis niues
 Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ,
 Nec clari lapides, tempora quæ semel
 Notis condita fastis
 Inclusit volucris dies.
 Quò fugit venus? (heu) quæue color decens?
 Quò motus? quid habes illius, illius,
 Quæ spirabat amores?
 Quæ me surpuerat mihi,
 Felix post Cynaram, notaque, & artium
 Gratarum facies? sed Cynaræ breues
 Annos fata dederunt:
 Seruatura diu parem
 Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
 Possent ut iuuenes visere seruidi,
 Multo non sine risu,
 Dilapsam in cineres facem.

AD AVGVSTVM. Ode XIV.

Augusto nullos à senatu populoque Romano honores deferri dicit, qui virtutes eius æquare possint. Victorias, quas eius priuigni de varijs gentibus reportarunt, celebrat: tanquam ad ipsius Augusti felicitatẽ simul & gloriam pertinentes: quòd nimirum bella auspicijs illius gesserint. Tandem igitur quaslibet gẽtes, etiam quæ in remotissimis terræ partibus sitæ sint, eius imperium agnoscere & venerari ait.

Quæ cura patrum, quæue Quiritium,
 Plenis, honorum muneribus tuas
 Auguste virtutes in æuum
 Per titulos memoresque fastos
 Aeternet? ô quâ sol habitabiles
 Illustrat oras, maxime principum,
 Quem legis expertes Latinæ
 Vindelici didicere nuper,
 Quid Marte posses, milite nam tuo
 Drusus Genannos, implacidum genus,
 Brennosque veloces, & arces
 Alpibus impositas tremendis
 Deiecit acer plus vice simplici.
 Maior Neronym mox graue prælium
 Commisit, immanesque Rhortos
 Auspicijs pepulit secundis:
 Spectandus in certamine Martio.
 Deuota morti pectora liberæ
 Quantis fatigaret ruinis:
 Indomitas prope qualis vndas
 Exercet Auster, Pleiadum choro
 Sciadente nubes: impiger hostium
 Vexare turmas, & frementem
 Mittere equum medios per ignes.
 Sic tauriformis voluitur Ausidus,

Qui regna Dauni præfuit Appuli:
 Quum sæuit, horrendamque cultis
 Diluuiem meditatur agris:
 Ut barbarorum Claudius agmina
 Ferrata vasto diruit impetu:
 Primosque & extremos metendo,
 Stravit humum, sine clade victori
 Te copias, te consilium, & tuos
 Præbente diuos. nam tibi, quo die
 Portus Alexandria supplex
 Et vacuam patèfecit aulam,
 Fortuna lustro prospera tertio
 Belli secundos reddidit exitia,
 Laudemque & opratum peractis
 Imperijs decus arrogauit.
 Te Cantaber non antè domabilis,
 Medusque, & Indus, te profugus Scythes
 Miratur, & tutela præsens
 Italix dominæque Romæ:
 Te fontium qui celat origines
 Nilusque, & Ister, te rapidus Tigris,
 Te belluosus qui remotis
 Obstrepit Oceanus Britannis,
 Te, non pauentis funera Gallix,
 Duræque tellus audit Iberix:
 Te cæde gaudentes Sicambri
 Compositis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES:

Ode XV.

Augusti laudes hac quoque oda canit, licet à canendis eius prælijs ab Apolline deterritum se fuisse dicat. Potissimum autem laudat cum, quod pacem suis reddiderit, & refrenata quæ cum summa licentia vagabatur morum corruptela, eas artes reuocavit per quas imperium à maioribus fuerat amplificatum.

PHœbus volentem prælia me loqui,
 Victas & vrbes, increpuit, lyra:
 Ne parua Tyrrenum per æquor
 Tela darem. tua Cæsar atas
 Fruges & agris rettulit vberes:
 Et signa nostro restituit Ioui,
 Derepta Parthorum superbis
 Postibus: & vacuum duellis
 Panum Quirini clausit: & ordinem
 Rectum, & vaganti frena licentiæ
 Iniecit: amouitque culpas:
 Et veteres reuocauit artes,
 Per quas Latinum nomen & Italæ
 Creuere vires, fama que, & imperi
 Porrecta maiestas ad ortum
 Solis, ab Hesperio cubili.
 Custodè ferum Cæsare, non furor
 Ciuilis aut vis exiget otium:
 Non ira, quæ præcudit enses,
 Et miseram inimicat vrbes.
 Non qui profundum Danubiū bibunt;
 Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
 Non Seres, infidiue Persæ,
 Non tanaïm prope flumen orti.
 Nosquæ & profestis lucibus & sacris,
 Inter iocosi munera Liberi,
 Cum prole, matronisque nostris,
 Rite deos prius apprecati,
 Virtute sanctos, more patrum, duces;
 Lydis remisto carmine tibijs,
 Troiamque, & Anchisen, & almæ
 Progeniem Veneris canemus.

106
Q. HORATII FLACCI
EPODON LIBER.

A D M A E C E N A T E M. Epodi I.

Mæcenati ad bellum Actiacum proficiscenti comitem se offert, non tam quòd præsentia sua quicquam commodi sit ei laturus, quam quòd minus de salute eius sollicitus sit futurus.

IBIS liburnis inter alta nauium,
Amice, propugnacula:
Paratus omne Cæsaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita sit superstate
Iucunda: si contra, grauis:
Vtrùmne iussi persequemur otium,
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturo, decet
Qua ferre non molles viros,
Feremus? & te vel per Alpium iuga,
Inhospitalem & Caucasum,
Vel Occidentis vsq; ad vltimum sinum,
Forti sequemur pectore?
Roges, tuam labore quid iuueni meo,
Imbellis, ac firmus parum:
Comes minore sum futurus in metu,
Qui maior absentes habet:
Vt assidens implumibus pullis auis,
Serpentium allapsus timet
Magis relictis: non, vt adsit auxili
Latura plus præsentibus.
Libenter hoc & omne militabitur
Bellum in tua spes gratiæ:
Non vt iuuenis illigata pluribus

Aratra nitantur meis:
 Pecusue Calabris ante sidus ferundum
 Lucana mutet pascua:
 Nec ut superni villa candens Tusculi
 Circaea tangat mœnia.
 Satis superque me benignitas tua
 Ditavit, haud parauero
 Quod aut avarus, ut Chremes, terra premam,
 Discinctus aut perdam ut nepos.

EPODI II.

Varias vitæ rusticæ laudes hæc ode complectitur:
 præsertim verò ab animi tranquillitate & frugalita-
 tem laudat.

BEATUS ille, qui procul negotijs,
 (Ut prisca gens mortalium)
 Paterna rura bobus exercet suis,
 Solutus omni sœnore:
 Neque excitatur classico miles truci,
 Neque horret iratum mare:
 Forumque vitat, & superba ciuium
 Potentiorum limina.
 Ergo aut adulta vitium propagine
 Altas maritat populos:
 Inutilesque falce ramos amputans,
 Feliciores inferit:
 Aut in reducta valle mugientium
 Prospectat errantes greges:
 Aut pressa puris mella cõdit amphoris:
 Aut tondet infirmas oves:
 Vel, quum decorũ micibus pomis caput
 Autumnus aruis extulit,
 Ut gaudet insitiua decerpens pyra,
 Certantem & purpuræ!
 Qua muneretur te Priape, & te pater
 Syl-

Syluane, tuor finium.

Libet izceré, modo sub antiqua ilice,
 Modo in tenaci gramine.

Labuntur altis interim ripis aquæ:

Operuntur in syluis aues:

Fontesq; lymphis obstrepūt manātibus;
 Somnos quod inuitet leues.

At quum tonātis annus hybernus Iouis
 Imbres niuesque comparat:

Aut trudit acreshinc & hinc multa canē
 Apros in obstantes plagas,

Aut amite leui rara tendit retiā,

Turdīs edacibus dolos;

Pavidūq; leporē, & adnē & laqueo graē,
 Iucunda captat præmia.

Quis nō malarū quas amor curas habet
 Hæc inter obliuiscitur?

Quòd si pudica mulier in partem iuuet
 Domam atque dulces liberos:

(Sabina qualis, aut perusta solibus
 Pernicis, vxor Appuli)

Sacrum vêtustis extruat lignis focum;
 Lassi sub aduentum viri:

Claudensq; textis cratibus lætū pecus;
 Distenta ficcet vbera:

Et horna dulci vina promens dolio,
 Dapes ineptas apparet:

Non me Lucrina iuuerint conchylia;
 Magisue rhombus, aut scari,

Siquos eois intonata fluctibus
 Hyems ad hoc vertat mare:

Non Afra auis descendat in ventrē meū
 Non attagen Ionicus,

Iucundior, quàm lecta de pinguisimis
 Oliua ramis arborum:

Aut herba lapathi præta amētis, & granū
 Maluæ salubres corpori:

Vel agna festis cæsa Terminalibus, I
 Vel hædus ereptus lupo.
 Has inter epulas, vt iuuat pastas oues
 Videre properantes domum!
 Videre fessos vomerè inuersum boues
 Collo trahentes languido:
 Positosque vernas, ditis examē domus,
 Circum renidentes Lares!
 Hæc vbi loquutus scænerator Alphius,
 Iamiam futurus rufficus,
 Omnem relegit idibus pecuniam:
 Quærit calendis ponere.

AD MAECENATEM. Epodi III.
 Esus alij detestatio.

PARENTIS olim siquis impla manu
 Senile guttur fregerit:
 Edit cicutis allium nocentius.
 O dura messorum illa.
 Quid hoc veneni scæuit in præcordijs?
 Num viperinus his cruor
 Incoctus herbis me fefellit? an malas
 Canidia tractauit dapes?
 Vt argonætas præter omnes cæcidum
 Medea mirata est ducem,
 Ignota tauris illigaturum iuga,
 Perunxit hoc Iasonem:
 Hoc delibutis vltæ donis pellicem,
 Serpente fugit alitæ.
 Nec tantus vnquã siderû insedit vapor
 Siticulosæ Appuliz:
 Nec munus humeris efficacis Herculis
 Inarbit æstuosius.
 At, siquid vnquam tale concupiueris,
 Iocose Mæcenas, precor
 Manum puella suauio opponat tuo,
 Extrema & in sponda cubet.

AD MENAM, LIBERTVM POMPE
magni: in cuius, ex mutata conditione, arro-
gantiam inuehitur.

EPODI IV.

L Vp̄s & agnis quanta sortitò obrigit,
Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruile funibus latus,
Et crura dura compele
Licet superbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Vidésne, sacram metiente te viam
Cum bis ter vlnarum toga,
Vt ora vertat huc & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumviralibus,
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera,
Et Appiam mannis terit:
Sedilibusque magnus in primis eques
Othone contempto sedet.
Quid attinet tot ora nauium graui
Rostrata duci pondere
Contra latrones atque seruilè manum,
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANDIAM VENEFICAM

EPODI V.

Loquentem inducit puerum quendam, quem ab
quot veneficæ sub terra defoderant mento tenus
me necandum: vt ex eius iecore & medulla pocula
amatorum conficerent. Huius preces primùm, d
inde imprecationes aduersus eas describit. Existim
tur autem Gratidiam Canidix nomine significare.

AT ò deorum quicquid in cœlo regit
Terras & humanum genus,

Quid

EPODON LIBER.

112

Quid iste fert tumultus? & quid omnium
Vultus in vultum me truces?

Per liberos te, si vocata partibus

Lucina veris affuit:

Per hoc inane purpuræ decus precor,

Per improbatum hæc Iouem,

Quid ut nouerca me intraeris, aut uti

Petit adferro bellua?

Vt hæc trementi questus ore, constitit

Insignibus raptis puer,

Impube corpus, quale posset impia

Mollire Thracum pectora:

Canidia breuibus implicata xiperis

Crines & incompertum caput,

Iubet sepulcris caprificos erutas,

Iubet cupressus funebres,

Et vncta turpis oua ranæ sanguine,

Plumamque nocturnæ strigis,

Herbasq; quas & Colchos atq; Iberia

Mittit, venenorum ferax,

Et ossa ab ore rapta ieiunæ canis,

Flammis aduri Colchicis,

At expedita Sagana, per totam domum

Spargens aëriales aquas,

Horret capillis, ut marinus, alperis,

Ab acta nulla Vela conscientia,

Ligonibus duris humum

Exhauriebat, ingemens laboribus:

Quæ posset infossus puer

Longo die bis terue mutatae dapis

Inemori spectaculo:

Quum promineret ore, quantum extant aqua

Suspensa mento corpora:

Exerta uti medulla, & aridum iecur,

Amoris esset poculum:

Interminato quum semel fixæ cibo

Intabuissent pupulæ.
 Non defuisse masculæ libidinis
 Arimenensem Foliam,
 Et otiosa credidit Neapolis,
 Et omne vicinum oppidum:
 Quæ sidera excantata voce Thessala,
 Lunamque cælo deripit.
 Hic irrefectum sæua dente liuido
 Canidia rodens pollicem,
 Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis
 Non infideles arbitra,
 Nox, & Diana, quæ silentium regis,
 Arcana quum sunt sacra:
 Nunc nunc adeste: nunc in hostiles domos
 Iram atque numera vertite.
 Formidolosis dum latent syluis feræ,
 Dulci sopore languidæ,
 Senem (quod omnes rideant) adulterum
 Latrent Suburanæ canes,
 Nardo perunctum: quale nõ perfectius
 Mæx laborarunt manus.
 Quid accidit? cur dira barbaræ minus
 Venena Medæ valent.
 Quibus superbam fugit vltæ pellicem,
 Magni Creontis filiam,
 Quum palla, tabo munus imbutum, nouam
 Incendio nuptam abstulit?
 Atqui nec herba nec latens in asperis
 Radix fefellit me locis.
 Indormit vnctis omnium cubilibus
 Obliuione pellicum.
 Ah, ah, solutus ambulat venefica
 Scientioris carmine.
 Non vlitatis Vare potionibus
 (O multa fleturum caput)
 Ad me recures: nec vocata mens tua
 Maris redibit vocibus.

EPONDON LIBER.

826

Msius, parabo, malus infundam tibi
 Fastidienti poculum.
 Priusque cœlum sident inferius maris,
 Tellure porrecta super:
 Quam non amore sic meo flagres, uti
 Bitumen atris ignibus.
 Sub hæc puer, iã non, ut antè, mollibus
 Lenire verbis impias:
 Sed dubius vnde rumperet silentium,
 Misit Thyesteas preces.
 Venena, magnũ fas, nefasq; non valent
 Conuertere humanam vicem
 Diris agam vos: dira detestatio
 Nulla expiatur victima.
 Quin, vbi perire iussus expirauero,
 Nocturnis occurram furor:
 Petamq; vultus vmbra curuis vnguibus
 (Quæ vis deorum est manium)
 Et inquietis absidens præcordijs,
 Pauore somnos auferam.
 Vos turba vicitim hinc & hinc saxis potens
 Contundet, obscœnas anus.
 Post, insepulta membra different lupi,
 Et Exquilinæ alites.
 Neq; hoc parètes, heu mihi superstites,
 Effugerit spectaculum.

IN CASSIVM SEVERVM.

EPIODI VI.

Quid immerentes hospites vexas, canis,
 Ignauus aduersum lupos?
 Quin huc inanes, si potes, vertis minas
 Et me remorlurum petis?
 Nam qualis aut Molossus, aut fuluus Dacotæ
 (Amica vis pastoribus)
 Agam per altas aure sublata niues,
 Quæcumque præcedet fera.

Tu quum timenda voce cōplesti nemus,
 Proiectum odoraris cibum.
 Caue, caue, namq; in malos asperrimus
 Parata tollo cornua.
 Qualis Lycambæ spretus infido gener,
 Aut acer hostis Bupalò.
 An si quis atro dente me petiuerit,
 Inultus vt flebo puer?

AD POPVLVM ROMANVM EXECRATIO
 belli ciuilis in Brutum & Cassium.
 EPODI VII.

QVò quò scelesti ruitis? aut cur dexteris
 Aptantur enses conditi?
 Parùmne campis atque Neptuno super
 Fusum est Latini sanguinis?
 Non vt superbas inuidæ Carthaginis
 Romanus arces vreret:
 Intactus aut Britannus vt descenderet
 Sacra catenatus via:
 Sed vt, secundum vota Parthorum, sua
 Vrbs hac periret dextera,
 Neque hic lupis mos nec fuit leonibus
 Vnquam, nisi in dispar feris.
 Furor ne cæcus, an rapit vis acrior?
 An culpa? responsum date.
 Tacent: & ora pallor albus inficit:
 Mentisque percussæ stupent.
 Sic est acerba fata Romanos agunt,
 Scelusque fraternæ necis:
 Vt inmerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor.

IN ANVM LIBIDINOSAM
 EPODI VIII.

Rogare longo putidam te sæculo,
 Vires quid enervet meas?

Quam

EPODON LIBER.

III

Quam sit tibi dens ater, & rugis vetus
 Frontem senectus exaret:
 Hietque turpis inter aridas nates
 Podex, velut crudæ bonis.
 Sed incitat me pectus, & manibus putres,
 Equina quales vbera:
 Venterque mollis, & femur tumentibus
 Exile furis additum,
 Esto beata, funus atque imagines
 Ducant triumphales tuum:
~~Nec sit marita quæ rotundioribus~~
 Onusta baccis ambulet.
 Quid, quod libelli Stoici inter sericos
 facere puluissos amant?
 Illiterati num minus nerui rigent?
~~Minusve languet fasciæ armæ.~~
 Quod ut superbo prouoces ab inguine,
 Ore allaborandum est tibi.

*na se da
 epe epe
 h*

A D M A E C E N A T E M.

De Cæsaris aduersus Antonium & Cleopatram
 victoria, quam spe præcipit & velut præsentit.

EPODI IX.

Q uando repositum cæcubum ad festas dapesi
 Victore lætus Cæsare.
 Tecum sub æta (sic Ioui gratum) domo,
 Beate Mæcenas, bibam,
 Sonante mi stum tibijs carmen Iyra,
 Hac Dorium, illis barbarum?
 Ut nuper, actus quum freto Neptunius
 Dux fugit, vstis nauibus,
 Minatus vrbi vincla, quæ detraxerat
 Seruis amicus perfidis.
 Romanus (eheu posteri negabitis)

Emancipatus sc̄minæ,
 Fert vallū & arma miles, & spadonibus
 Servire rugosis potest:
 Interque signa turpe militaria
 Sol aspicit conopeum.
 Ad hunc frementes verterunt bis mille equos
 Galli canentes Cæsarem:
 Hostiliumque navium portu latent
 Puppes sinistrorsum citæ.
 Io triumphe, tu moraris aureos
 Currus, & intactas boues.
 Io triumphe, nec Iugurthino parem
 Bello reportasti ducem,
 Neq; Africano, cui super Carthaginem
 Virtus sepulcrum condidit.
 Terra marique victus hostis, Punico
 Lugubre mutavit sagum:
 Aut ille cētum nobilem Cretā vrbibus,
 Ventis iturus non suis,
 Exercitatus aut petit Syrtes Noto:
 Aut fertur incerto mari.
 Capaciores affer huc puer scyphos,
 Et Chia vina, aut Lesbia:
 Vel, quod fluentem nauseam coërceat,
 Metire nobis Cæcubum.
 Curam metumq; Cæsaris rerum iuuat
 Dulci Lyæo loluere,

IN MÆVIUM POETAM.

Cui tempestatem & naufragium imprecatur.

EPODI X.

Mala soluta naus exit alite,
 Ferens olentem Mævium.
 Ut horridis vtrumque verberes latus

EPONDON LIBER:

177

Auster memento fluctibus.

Niger rudentes Eurus, inuerso mari,
Fractosque remos differat.

Insurgat Aquilo, quātus altis montibus
Frangit trementes ilices,

Nec fidus atra nocte amicum appareat,
Qua tristis Orion cadit.

Quietiore nec feratur æquore,
Quam Graia victorum manus:

Quum Pallas vsto vertit iram ab Ilio
In impiam Alacis ratem.

O quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibique pallor luteus,

Et illa non virilis eiulatio,
Preces & auersum ad Iouem

Ionius vdo quum remugiens sinus
Noto carinam ruperit.

Opima quod si præda curuo littore
Porrecta mergos iuueris.

Libidinosus immolabitur caper
Et agna tempestatibus.

A D P E C T I V M,

Se amore auocari à scribendis, vt antea
versiculis.

E P O D I X I.

Pæti, nihil me, sicut antea, iuuat
Scribere versiculos

Amore perculsum grauis:

Amore, qui me, præter omnes, expetite
Mollibus in pueris

Aut in puellis vrere.

Hic tertius December, ex quo desisti
Inachia furere,

Syluis honorem decutit.

118 Q. HORATII FLACCI

Heu me per urbem (nam pudet tanti mali)
 Tabula quanta fui.
 Conuiuiorum & pœnitet,
 In quæis amantem & languor & silentiũ
 Arguit, & latere
 Petitus imo spiritus.
 Contraq; lucrum, nil valere candidum
 Pauperis ingenium
 Querebar, applorans tibi:
 Simul calentis inuerecundus deus
 Feruidiore mero
 Arcana promorat loco.
 Quid si meis inæstuet præcordijs
 Libera bilis, vt hæc
 Ingrata ventis diuidat
 Fomenta, vulnus nil malum leuantia:
 Desinet imparibus
 Certare summotus pudor.
 Vbi hæc seuerus te palam laudaueram,
 Iussus abire domum,
 Ferebar incerto pede.
 Ad nõ amicos (heu) mihi postes, & (heu)
 Limina dura quibus
 Lumbos & infregi latus.
 Nunc glorientis quamlibet mulierculã
 Vincere mollitia,
 Amor Lycesci me tenet:
 Vnde expedire non amicorum queant
 Libera consilia,
 Nec contumeliæ granes
 Sed alius ardor aut puellæ candidæ,
 Aut teretis pueri,
 Longam reuodantis comam.

IN ANNUM QVANDAM

Fœdam ac foetidam, necnon libidinofam.

EPOS

E P O D I XII.

Quid tibi vis mulier nigris dignissima barriſ
 Munera cur mihi quidue tabellas
 Mittis, nec firmo iuueni, neque naris obefæ?
 Namque ſagacius vnus odoror,
 Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in aliſſ
 Quam canis acer, vbi lateat ſus.
 Quis ſudor vietis & quam malus vndiq; membri
 Crescit odor, quum pene ſoluto
 Indomitam properat rabiem ſedare: nec illi
 Iam manet humida creta, colorque
 Stercore fucatus crocodili: iamque ſubando
 Tenta cubilia tectaſque rumpit.
 Vel mea quum ſæuis agitât ſaſtidia verbis:
 In achia languet minus ac me.
 In achiam ter nocte potes. mihi ſemper ad vnum
 Mollis opus. pereat malè quæ te
 Leſbia, quærenti taurum, monſtrauit inertem:
 Quum mihi Coſus adeſſet Amyntas,
 Cuius in indomito conſtantior inguine neruus,
 Quam noua collibus arbor inhæret:
 Muricibus Tyrijs iteratæ vellera lanæ
 Cui properabantur? tibi nempe.
 Ne foret æquales inter conuiuia, magis quem
 Diligeret mulier ſua quam te.
 O ego non felix, quam tu fugis, vt pauet acres
 Agna lupos, capræque leones.

A D A M I C O S.

Vt genio indulgendi occaſionem ex tempeſtate
 ſimulque ex ætate capiant.

E P O D I XIII.

Horrida tempeſtas cælum cõtraxit: & imbres,
 Niueſq; deducunt Iouē: nūc mare, nūc ſylda,

Threicio Aquilone sonant rapiamus, amici,
 Occasionem de die: dumque virent genua,
 Et decet, obducta solvatur fronte senectus.
 Tu vina Torquato moue consule pressamee,
 Cetera mitte loqui. Deus hæc fortasse benigna
 Reducet in sedem vice. nunc & Achæmènia
 Perfundi nardo iuuat, & fide Cyllenæa
 Leuare diris pectora sollicitudinibus,
 Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
 Inuicte mortalis Dea nate puer Thetidæ,
 Te manet Assarati tellus: quam frigida parui
 Findunt Scamædri flumina, lubricus & Simois:
 Vnde tibi reditum certo sub tegmine Parcæ
 Rupere: nec mater domum cæcula te reuehet.
 Illic omne malum vino, cantuque leuato
 Deformis ægrimonix, & dulcibus alloquijs.

A D M A E C E N A T E M

Cui se de non absolutis iambis extusat ob
 Phrynes amorem.

E P O D I X I V.

Mollis inertia cur tantum diffuderit imis
 Oblivionem sensibus.
 Pocula Lethæos ut si ducentia somnos
 Arente fauce traxerim:
 Candide Mæcenas occidis sæpe rogando,
 Deus deus nam me vetat,
 Inceptos, olim promissum carmen, iambos
 Ad umbilicum adducere.
 Non aliter Samio dicunt arfisse Bathyllo
 Anacreonta Teium:
 Qui persæpe caua testudine fleuit amorem,
 Non elaboratum ad pedem.
 Vreris ipse miser, quod si non pulchrior ignis
 Accen-

Accendit obfessam Iliion,
 Gaude sorte tua: me libertina neque vno,
 Contenta Phryne macerat.

AD NEERAM AMICAM.

Querimonia de eius periurio.

EPODI XV.

NOx erat, & cœlo fulgebat luna serena
 Inter minora sidera,
 Quum tu, magnorum numen læsura deorum,
 In verba iurabas mea,
 Arcius atque edera procera astringitur ilex,
 Lentis adhærens brachijs:
 Dum pecori lœpus, & nautis infestus Orion
 Turbaret hybernum mare,
 Intonsosque agitarer Apollinis aura capillos,
 Fore hunc amorem mutuum
 Odolitura mea multam virtute Neera.
 Nam siquid in Flacco viri est,
 Non feret assiduas potiùs te dare noctes,
 Et quæret iratus parem.
 Nec semel offensæ cedit constantia formæ,
 Si certus intrarit dolor.
 At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc
 Superbus inædis malo,
 Sis pecore & multa diues tellure licebit,
 Tibique Pætolus fluat:
 Nec te Pythagoræ fallant arcana renatis:
 Forma que vincas Nirea:
 Eheu translatos aliò mœrebis amores:
 Ast ego vicissim risero.

AD POP. ROMANVM.

Deploratio Romæ suis viribus ruentis in bellis ci-
 uilibus: & adhortatio ad relinquendam ob eam patriam.

EPO-

Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas:
 Suis & ipsa Roma viribus ruit.
 Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
 Minacis aut Etruſca Poſſenæ manus,
 AEmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
 Nouiſque rebus infidelis Allobrox,
 Nec fera cærulea domuit Germania pube,
 Parentibusque abominatus Annibal:
 Impia perdemus deuoti ſanguinis ætas:
 Feriſque ruruſ occupabitur ſolum,
 Barbarus heu cineres inſiſtet victor, & urbem
 Eques ſonante verberabit ungula:
 Quæque carent ventis & ſolibus, oſſa Quirini,
 (Nefaſ videre) diſſipabit inſolens.
 Forte, quid expediat, cõmuniter, aut melior partem
 Malis carere quæritis laboribus,
 Nulla ſit hac potior ſententia: Phocæorum
 Velut profugit execrata ciuitas:
 Agros atque lares proprios, habitandaq; fana
 Apris reliquit & rapacibus lupis:
 Ire pedes quocumq; ferent, quocumq; per vndaſ
 Notus vocabit, aut proteruus Africus,
 Sic placet? an melius quiſi habet ſua dædere? ſecũda
 Ratem occupare quid moramur alite?
 Sed iuramus in hac: ſimul imis ſaxa renarint
 Vadis leuata, ne redire ſit nefaſ:
 Neu conuerſa domum pigeat dare lintea, quãdã
 Paduſ Matina lauerit cacumina:
 In mare ſeu celſuſ procurrerit Apenninuſ:
 Nouaque monſtra iunxerit libidine
 Miruſ amor: iuuet vt tigres ſubſidere ceruiſ,
 Adulteretur & columba miluio:
 Credula nec ſtanos timeant armenta leoneſ:
 Ametque ſalſa leuiſ hircuſ æquora,

Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulces,
~~Rampas~~ ^{omnis} execrata ciuitas:
 Aut pars indocili melior gregi, mollis & exspes
 Inominata perprimat cubilia
 Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
 Etrusca præter & volate littora,
 Nos manet Oceanus circumuagus: arua, beata
 Petamus arua, diuites & insulas:
 Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis,
 Et imputata floret vsque vinea:
 Germinat & nunquam fallentis termes oliuæ
 Suamque pulla ficus ornat arborem:
 Mella caua manant ex ilice: montibus altis
 Leuis crepante lympa defilit pede,
 Illic inluffæ veniunt ad mulctra capellæ:
 Refertque tenta grex amicus vbera:
 Nec vespertinus circumgemit vrsus ouile,
 Nec intumescit alta viperis humus:
 Pluraque felices mirabimur: vt neque largit
 Aquosus Eurus arua radat imbribus,
 Pingua nec ficcis vrantur semina glebis:
 Vtrumque rege temperante cœlitum.
 Non huc Argoo contendit remige pinus:
 Neque impudica Colchis intulit pedem:
 Non huc Sidonij torserunt cornua nautæ,
 Laboriosa nec cohors Vlyssæi.
 Nulla nocent pecori contagia. nullius astri
 Grægum æstuosa torret impotentia.
 Iupiter illa piæ secreuit littora genti,
 Vt inquinavit ære tempus aureum:
 AERE, dehinc ferro durauit secula: quorum
 Pij secunda vate me datur fuga.

AD CANIDIAM VENEVICAM;

Palinodia seu deprecatio ironica, sub qua
 latet alia eius accusatio.

EPODI XVII.

Iam iam efficaci do manus scientiæ
 Supplex, & oro regna per Proserpinæ
 Per & Dianæ non mouenda numina,
 Per atque libros carminum valentium
 Refixa cœlo deuocare sidera:
 Canidia parce vocibus tandem sacris,
 Citumque retro solue, solue turbinem:
 Mouit nepotem Telephus Nereium,
 In quem superbus ordinarat agmina
 Myſorum, & in quæ tela acuta torſerat,
 Luxere matres Iliæ addictum feris
 Alitibus atq; canibus homicidâ Hecſtorē
 Poſtquâ relictis mœnibus rex procidit
 (Heu)peruicacis ad pedes Achillei.
 Setoſa duris exuere pellibus
 Laborioſi remiges Vlyſſei
 Volente Circe mēbra tunc mēs, & ſonus
 Relatus, atque notus in vultus honor.
 Dedi ſatis ſuperque pœnarum tibi,
 Amata nautis multum & inſtitoribus.
 Fugit iuuentus, & verecundus color
 Reliquit oſſa pelle amiſta lurida:
 Tuis capillus albus eſt odoribus.
 Nullum à labore me reclinat orium:
 Vrget diem nox, & dies noctem: neq; eſt
 Leuare tenta ſpiritu præcordia.
 Ergo negatum vincor vt credam miſer,
 Sabella pectus increpare carmina,
 Caputque Marſa diſſilire nœnia.
 Quid amplius vis? ô mare, & terra, ardeo
 Quantum neq; atro delibutus Hercules
 Neſſi cruore, nec Sicana feruida
 Furēs in Aetna flamma. tu, donec cinis
 Iniurioſis aridus ventis ferar,
 Cales venenis officina Colchicis.
 Quæ finiſſe aut quod me manet ſtipēdiū?
 Effare: iuſſas cum ſide pœnas luam:

Paratus expiare, seu poposceris
 Centum iuuenços: siue mendaci lyra
 Volet sonari, tu pudica, tu proba,
 Perambulabis astra sidus aureum.
 Infamis Helenæ Castor offensus vice,
 Fraterque magni Castoris, victi prece
 Adempta vati reddidere lumina.
 Et tu (potes nam) solue me dementia,
 O nec paternis obsoleta fordibus,
 Nec in sepulcris pauperû prudens anus
 Nouendiales dissipare pulueres.
 Tibi hospitale pectus, & puræ manus:
 Tuusque venter partum eius: & tuo
 Cruore rubros obstetrix pannos lauit,
 Vt cumque fortis exilis puerpera,

CANIDIAE RESPONSIO,
 qua veniam Horatio denegat.

Quid obferatis auribus fûdis preces?
 Non saxa nudis surdiora nauitis
 Neptunus alto rudit hybernus salo.
 Inultus vt tu riseris Cotyttia
 Vulgata, sacrum liberi Cupidinis?
 Et Esquilini pontifex venefici
 Impâne vt urbē nomine impleris meo?
 Quid proderit ditasse Pelignas anus,
 Velociusue miscuisse toxicum,
 Si tardiora fata te votis manent?
 Ingrata misero vita ducēda est, in hoc,
 Nouis vt vsque suppetas doloribus.
 Optat quietem Pelopis infidus pater.
 Egens benignæ Tantalus semper dapis:
 Optat Prometheus obligatus aliti:
 Optat supremo collocare Sisyphus
 In monte saxum: sed vetant legestouis.
 Voles modo altis desilire turribus,

126 Q. HORATII FLACCI
Modo ense pectus Norico recludere:
Frustraque vincla gutturi innectes tuo,
Fastidiosa tristis ægrimonia.
Vestabor humeris tunc ego inimicis eques,
Mæque terra cedit insolentiæ:
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipse nosti, curiosus, & polo
Deripere lunam vocibus possum meis:
Possum crematos excitare mortuos,
Desiderique temperare poculum
Plorem artis in te nil habetis exitum?

CARMEN SECVLARE,

PRO IMPERII ROM.

INCOLVMITATE.

EPODI XVIII.

PHœbe, sylvarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper & culti, date quæ precamur
Tempore sacro:
Quo Sibyllini monuere versus,
Virgines lectas, puerosque castos,
Dis, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis & celas, aliusque & idem
Nasceris: possis nihil vrbe ROMA
Visere maius.
Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:

EPODON LIBER.

124

Sive tu Lucina probas vocari,

Seu genitalis

Diva, producas sobolem: patrumque

Prosperes decreta super iugandis

Fœminis, prolisque nouæ feraci

Lege marita:

Certus vt denos decies per annos

Orbis & castus referatque ludos,

Ter die claro, totiesque grata

Nocte frequentes.

Vosque veraces cecinisse Paræ,

Quod semel dictum est, stabilisq; rerû

Terminus seruat, bona iam peractis

Iungite fata.

Fertilis frugum pecorisque tellus

Spicea donet Cererem corona:

Nutriant fœtus & aquæ salubres.

Et Iouis auræ.

Conditio mitis placidusque telo

Supplices audi pueros Apollo:

Siderum regina bicornis audi

Luna puellas?

Roma si vestrum est opus, Iliæque

Littus Etruscum tenuere turma,

Iussa pars mutare lares & urbem

Sospite cursu:

Cui per ardentem sine fraude Troiani

Castus Aeneas patriæ superstes

Liberum munuit iter, daturus

Plura relictis:

Di probos mores docili iuuentæ,

Di senectuti placida quietem,

Romulæ genti date remque prolemq;

Et decus omne.

Quique vos bobus veneratur albis

Clarus Anchises Venerisque sanguis,

Imperet bellante prior, iacentem

Lenis

Lenis in hostem.

Iam mare terraque manus potentes
 Medus Albanasque timet secures:
 Iam Scythæ responsa petunt, superbi.
 Nuper, & Indi:

Iam fides, & pax, & honor, pudorque
 Priscus, & neglecta redire virtus
 Audet apparere beata pleno
 Copia cornu.

Augur & fulgente decorus arcu
 Phœbus, acceptusq; nouem Camœnis,
 Qui salutare leuat arte fessos
 Corporis artus:

Si Palatinas videt æquus arces,
 Remque Romanam, Latiumque felix,
 Alterum in lustrum meliusque semper
 Proferet æquum.

Quæque Auentinum tenet Algidumque
 Quindecim Diana preces virorum
 Curet, & votis puerorum amicas
 Applicet aures.

Hæc Iouem sentire deosque cunctos,
 Spem bonam certamq; domum reporto,
 Doctus & Phœbi chorus & Dianæ
 Dicere laudes.

HORATII FLACCI

SERMONVM SIVE

SATYRARVM LIBER I.

SATYRA PRIMA.

Q Vi fit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem
 Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa
 Contentus vivat? laudent diversa sequentes?
 O fortunati mercatores, grauis annis:
 Miles ait, multo iam fractus membra labore.
 Contrà mercator, nauim iactantibus austris,
 Militia est potior. quid enim? concurrunt: hora
 Momento aut cita mors venit, aut victoria lata,
 Agricola laudat iuris legumque peritus,
 Sub galli cantum consultor vbi ostia pulsat.
 Ille datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
 Solos felices viuentes clamat in vrbe.
 Cætera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
 Delassare valent Fabium. ne te morer, audi
 Quo rem deducam si quis deus, En ego, dicat,
 iam faciam quod vultis. eris tu, qui modò miles,
 Mercator: tu, consultus modò, rusticus. hinc vos
 Vos hinc mutatis discedite partibus; eia,
 Quid statis? nolint. atque licet esse beatis.
 Quid causa est, meritò quin illis Iupiter ambas
 Iratus buccas insler? neque se fore posthac
 Tam facilem dicat, voris ut præbeat aurem?
 Præterea, ne sic, ut qui iocularia, ridens
 Percurrat. quanquam ridentem dicere verum

Quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi
 Doctores, elementa velint ut discere prima.
 Sed tamen amoto quæramus serua ludo.
 Ille grauem duro terram qui vertit aratro,
 Perfidus hic caupo, miles, nauæque, per omne
 Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
 Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
 Atunt, quum sibi sint congesta cibaria: sicut
 Paruula (nam exemplo est) magni formica laboris
 Ore trahit quodcunque potest, atque addit aceruo,
 Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri,
 Quæ, simul inuersum contristat Aquarius annum.
 Non vsquam prorepat: & illis utitur antè
 Quæstis, sapiens, quum te neque feruidus æstus
 Demoueat lucro, neque hyems, ignis, mare, ferrum,
 Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior, alter:
 Quid iuuat immensum te argenti pondus & auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?
 Quod si commiapas, vilem redigatur ad assem.
 At ni id sit, quid habet pulchri constructus aceruus
 Millia frumenti tua trauerit area centum,
 Non tuus hoc capiet venter plus quam meus: ut si
 Reticulum panis venales inter onusto
 Forte vehas husero, nihilo plus accipias quam
 Qui nil portarit, vel dic, quid referat intra
 Naturæ fines viuenti, iugera centum an
 Mille aret et suare est ex magno tollere aceruo
 Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas
 Cur tua plus laudes, sumeris granaria nostris?
 Ut tibi si sit opus liquidi non amplius vna,
 Vel cyathus: & dicas, Magno de flumine malle
 Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere, eo sic,
 Plenior ut siquos desisset copia iusto,
 Cum ripa simul auulsos ferat Ausidus acer.
 At qui tantulo eget quanto est opus, is neque limo
 Turbaram haurit aquas, neq; vitam amittit in vadis
 At bona pars hominum, decepta cupidine falso

Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas sis.
 Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter,
 Quatenus id facit, ut quidam memoratur Athenis
 Sordidus, ac diues, populi contemnere voces
 Sic solitus, Populus me sibilat, at mihi plando
 Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca,
 Tantalus à labris sitiens fugientia captat
 Flumina quid rides? mutato nomine de te
 Fabula narratur. congestis vndique saccis
 Indormis inhians: & tanquam parcere sacris
 Cogeres, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
 Nescis quò valeat nummus? quem præbeat vsus?
 Panis ematur, olus, vini sextarius: adde.
 Queis humana sibi doleat natura negatis.
 An vigilare metu exanimem, noctesque diesque
 Formidare malos fures, incendia, seruos,
 Ne te compilent fugientes: hoc luuat? horum
 Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
 At si condoluit tentatum frigore corpus,
 Aut alius casus lecto te affixit. habes qui
 Assideat? sèmenta paret? medicum roget, ut te
 Suscitet, ac reddat natis carisque propinquis?
 Non vxor saluam te vult, non filius: omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
 Miraris, quum tu argento post omnia ponas,
 Si nemo præstet quem non merearis amorem?
 At si cognatos, nullo natura labore
 Quos tibi dat, retinere velis seruareque amicos?
 Infelix operam perdas: ut si quis asellum
 In campo doceat parentem currere franis,
 Denique sic finis quærendi: quoque habeas plus,
 Pauperiem metuas minus: & finire laborem
 Incipias, parto quod auebas. nec facias quod
 Vmidius quidam (non longa est fabula) diues,
 Ut metiretur nummos: ita sordidus, ut se
 Non vnquam seruo melius vestiret: ad vsque
 Supremum tempus, ne se penuria victus

112 Q. HORATII FLACCI
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta securi
Diuisit medium, fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igitur suades? ut viuam Mænius? aut sic
Ut Nomentanus? pergis pugnancia secum
Frontibus aduersis componere. non ego, auarum
Quum veto te fieri, vappam iubeo ac nebulonem,
Est inter Tanaim quiddam, focerumque Viselli,
Est modus in rebus: sunt certi denique fines.
Quos vltra citraque nequit consistere rectum,
Illuc, vnde abij, redeo: nemon' ut auarus
Se probet, ac potius laudet diuersa sequentes?
Quodque aliena capella gerat distentius vber,
Tabescat? neque se maiori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc atque hunc superare labores?
Sic festinanti semper locupletior obstat.
Ut quum carceribus missos rapit vngula currus,
Instat equis auriga, suos vincentibus, illum
Præteritum tremens extremos inter euntem.
Inde fit ut raro, qui se vixisse beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Cedat, uti conuiuia satur, reperire queamus.
Iam satis est: ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addant.

SATYRA II.

AMbabaiarum collegia, pharmacopola,
Mendici, numæ, balatrones: hoc genus omne
Mœstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat: contra hic, ne prodigus esse
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere possit.
Hunc si percuntes, aui cur atque parentis
Prælaram ingrata stringat manus ingluvie rem,
Omnia conductus coemens obsonia nummis:
Sordidus atque animi quod parui nolit haberi,
Respondet, laudatur ab his, culpatur ab illis,

Fufidius vappæ famam timet ac nebulonis,
 Dives agris, diues positus in fœnore nummis,
 Quinas hic capiti mercedes exsecat: atque
 Quanto perditior quisque est, tanto acrius vrget.
 Nomina sectatur, modò sumpta veste virili,
 Sub patribus duris, tironum, maxime, quis non,
 Iupiter, exclamat, simulatque audiuit? at in se
 Pro quæstu sumptum facit, hic, vix credere possis
 Quam sibi non sit amicus: ita vt pater ille, Terentiâ
 Fabula quem miserum nato vixisse fugato
 Inducit, non se peius cruciauerit atque hic.
 Siquis nunc quærat, quò res hæc pertinet illuc:
 Dum vitant stulti vitia in contraria currunt.
 Malebinus tunicis demissis ambulat, est qui
 Inguen ad obscenum subductis vsque facetus:
 Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
 Nil medium est, sunt qui nolint tetigisse nisi illas
 Quarum subsuta talos tegat instita veste:
 Contra alius, nullam nisi olenti in fornice stantem.
 Quidam notus homo quum exiret fornice, Macie
 Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
 Nam simulac venas inflauit tetra libido,
 Huc inuenes æquum est descendere, non alienas
 Permolere vxores. Nolim laudariet, inquit,
 Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
 Audire est operæpretium, procedere rectè
 Qui mœchis non vidtis, vt omni parte laborene
 Vtque illis multo corrupta dolore voluptas,
 Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla.
 Hic se præcipitem tecto dedit, ille flagellis
 Ad mortem cæsus, fugiens hic decidit acrem
 Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nûmos:
 Hunc permixerunt calones, quin etiam illud
 Accidit, vt quidam testes, caudamque salacem
 Demeteret ferro, iure omnes: Galba negabat.
 Tuior at quanto merx est in classe secunda?
 Libertinarum dico: Sallustius in quas,

Non minus insanit, quàm qui mœchatur. at hic si
 Quà res, qua ratio suaderet, quaque modeste
 Munificum esse licet, vellet bonus atque benignus
 Esse: daret quantum satis esset, nec sibi damno
 Dedecorique foret. verùm hoc se amplectitur vno,
 Hoc amat, hoc laudat, Matronam nullam ego tango,
 Ut quondam Marixus amator Originis, ille
 Qui patrum mimæ donat fundumque laremque
 Nil fuerit mi (inquit) cum vxoribus vnquam alienis.
 Verùm est cum mimis, est cum meretricibus: vnde
 Fama malum grauius, quam res, trahit. an tibi abudè
 Personam satis est, non illud quicquid vbiq;
 Officit, euitare? bonam deperdere famam,
 Rem patris oblimare, malum est vbiq;: quid inter-
 Est in matrona, ancilla, peccesue togata?
 Villius in Fausta, Syllæ gener (hoc miser vno
 Nomine deceptus) pœnas dedit vsque, superque
 Quam satis est: pugnis cæsius, ferroque petitus,
 Exclusus fore, quum Longareus foret intus,
 Huic si matronis verbis mala tanta videntis
 Diceret hæc animus: Quid vis tibi? nunquid ego à te
 Magno, prognatum deposco consule cunnum,
 Velatumque stola, mea quam conferbuit ira?
 Quid responderet? Magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet, pugnantiaque istis,
 Diues opis natura suæ, si tu modò rectè
 Dispensare velis, ac non fugienda petendis
 Immiscere tuo vitio, rerumne, labores,
 Nil referre putas? quare, ne pœniteat te:
 Desine matronas sectarier: vade laboris
 Plus haufire mali est, quam ex re decerpere fructus.
 Nec magis huic inter niueos viridesque lapillos,
 (Sit licet hoc Charinte tuum) tenerum est femur, aut crus
 Rectius: atque etiam melius persæpe togatæ.
 Adde huc, quod mercem sine fucis gestat, apertè
 Quod venale habet, ostendit: nec siquid honesti est
 Laciât, habetque palam, quærît quo turpia cœlet.

Regibus hic mos est: ubi equos mercantur, opertos
 Inspiciunt: ne, si facies (ut sæpe) decora
 Molli sulca pede est, emptorem inducat hiantem,
 Quod pulchræ clunes, breue quoddam caput, ardua cervix
 Hoc illi rectè, ne corporis optima Lynceis
 Contemplerè oculis, Hypseæ cæcior, illa
 Quæ mala sunt spectes. & crus, & brachia: verùm
 Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
 Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
 Cætera, nã Catia est, demissa veste regentis.
 Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te
 Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
 Custodes, lætica, ciniflones, parasitæ,
 Ad talos stola demissa, & circumdata palla:
 Plurima, quæ inuideant purè apparere tibi rem
 Altera nil obstat: Cois tibi penè videre est
 Ut nudam: nec crure malo, ne sit pede turpi:
 Metiri possis oculo latus an tibi maus
 Insidias fieri, pretiumque auellier, antè
 Quàm mercedem ostendi (leporem venator ut alta
 In niue sectatur, positum sic tangere nolit:
 Cantat, & apponit, meus est amor. huic similis: nam
 Transuolat in medio posita, & fugientia captat.
 Hiscène versiculis speras tibi posse dolores,
 Atque æstus, curasque graues, & pectore pelli?
 Nonne cupidinibus statuit natura modum? quem
 Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
 Quærere plus prodest, & inane abscindere soldo?
 Nam, tibi quum fauces vrit sitis, aurea quæris
 Pocula? num esuriens, fastidis omnia præter
 Pauonè, rhombûq; tument tibi quum inguina: num, si
 Ancilla aut verna est præsto puer, impetus in quem
 Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
 Non ego: namq; parabile amo Venerem, facilemque,
 Illam, post paulo, sed pluris: si exierit vir:
 Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
 Stet pretio, neque cunctetur, quum eã iussa, venire.

Candida rectaque sit: munda haecenus, vt neq; longa
 Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
 Hæc vbi supposuit dextro corpus mihi lzuum,
 Iia & Egeria est: do nomen quodlibet illi.
 Nec vereor ne, dum futuo, vir rure recurrat:
 Ianua frangatur, latret canis: vndique magno
 Pulsa domus strepitu resonet: vel pallida lecto
 Defiliae mulier: miseram se conscia clamet:
 Cruribus hæc metuat, doti deprensa, egomet nil.
 Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
 Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
 Deprendi miserum est: Fabio vel iudice viacam.

S A T Y R A III.

OMnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
 Vt nunquam inducant animum cantare rogati:
 Iniurisi nunquam desistant, Sardus habebat
 Ille Tigellius hoc Cæsar, qui cogere posset,
 Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
 Quicquam proficeret si collibuisse, ab ouo
 Vsq; ad mala citaret, Io Bacche, modò summa
 Voce, modo hac resonat chordis quæ quatuor ima.
 Nil æquale homini fuit illi, sæpe velut qui
 Currebat fugiens hostem: persæpe velut qui
 Iunonis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
 Sæpe decem seruos: modò reges atque tetrarchas, &
 Omnia magna loquens: modò, Sit mihi mensa tripes,
 Concha salis puri: & toga, quæ defendere frigus,
 Quamuis crassa, queat. Decies centena de disse
 Huic parco paucis contento, quinque diebus
 Nil erat in oculis. noctes vigilabat ad ipsum
 Mane, diem totum stertebat. nil fuit vnquam
 Sic impar sibi, nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
 Nullane habes vitia? immo alia, haud foreasse minora.
 Manius absentem Nouium quum carperet, Heus tu,
 Quidam ait) ignorus te? an vt ignotum dare nobis

Verba putas? Egomet mi ignosco, Mænius inquit.
 Stultus & improbus hic amor est, dignusque notari.
 Quum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
 Cur in amicorum vitijis tam cernis acutum:
 Quam aut aquila, aut serpens Epidaurus? at tibi cōtra
 Euenit, inquirant vitia vt tua rursus & illi.
 Iracundior est paulo. minus aptus acutis
 Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod
 Rusticius tonso toga defluit & male laxus
 In pede calceus hæret, at est bonus, vt melior vir
 Non alius quisquam: at tibi amicus: at ingenium ingens
 Inculto later hoc sub corpore. denique te ipsum
 Concute, num qua tibi vitiorum infuerit oliu
 Natura. aut etiam consuetudo mala. namque
 Neglectis virenda filix innascitur agris.
 Illuc præuertamur: amatorem quiddam amice
 Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
 Delectant: veluti Balbinum polyus Agnæ.
 Vellem in amicitia sic erraremus: & isti
 Erorinomen virtus posuisset honestum.
 At, pater vt enati sic nos debemus amici,
 Siquod sit vitium, non fastidire. Strabonem
 Appellat pærum pater: & pullum, male paruus
 Si cui filius est: vt abortiuus fuit olim
 Sisyphus hunc, varum, distortis cruribus, illum
 Balbueit scaurum, prauis fultum male talis.
 Parcus hic viuitt: frugi dicatur ineptus
 Et iactantior hic paulo est concinnus amicis
 Postulat vt videatur, at est ruculentior, atque
 Plus æquo liber: simplex fortisque habeatur.
 Caldior est: acres inter numeretur, opinor,
 Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.
 At nos virtutes ipsas inuertimus, atque
 Sincerum cupimus vas incrustare probus quis
 Nobiscum vini? mustum est demissus homo, illi
 Tardo, cognomen pinguis damus. hic fugit omnes
 Insidias, nullique malo latus obdit apertum

(Quum genus hoc inter vitæ versetur, vbi acris
 Inuidia atque vigent vbi crimina) pro bene sano
 Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.
 Simplicior siquis (qualem me sæpe libenter
 Obtulerim tibi Mæcenas) vt forte legentem
 Aut tacitum impellat quouis sermone molestus
 Communi sensu planè caret, inquitimus. eheu
 Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam.
 Nam vitij nemo sine nascitur: optimus ille est
 Qui minimis vrgetur amicus dulcis, vt æquum est,
 Cum mea compenset vitij bona: pluribus hisce,
 (Si modò plura mihi bona sunt) inclinet: amari
 Si volet, hac lege, in trutina ponetur eadem.
 Qui, ne tuberibus proprijs offendat amicum,
 Postulat, ignoscat verrucis illius æquum est,
 Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
 Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
 Cætera item nequeunt stultis hærentia: cur non
 Ponderibus modulisque suis ratio vitatur? ac res
 Vt quæque est, ita supplicij delicta coerces?
 Si quis eum seruum, patinam qui tollere iussus,
 Semefos pisces tepidumque ligurierit ius,
 In cruce suffigat: Labeone insanior inter
 Sanos dicatur, quanto hoc furiosius atque
 Maius peccatum est? paulum deliquit amicus:
 Quod nisi concedas, habere insuavis, acerbus
 Odisti: & fugis, vt Drusonem debitor æris:
 Qui nisi, quum tristes misero venere calendæ,
 Mercedem aut nummos vnde vnde extricat, amaras
 Porrecto iugulo historias, captiuus vt, audit.
 Commixit lectum porus mensaue at illum
 Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,
 Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
 Sustulit esurjens minus hoc iucundus amicus
 Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
 Prodidit commissa fide? sponsumue negarit?
 Quis patria esse sere placuit peccata, laborant,

Quum ventum ad verū est: sensus moresq; repugnant,
 Atque ipsa vtilitas, iusti propè mater & æqui.
 Quum prorepserunt primis animalia terris,
 Mutum & turpe pecus, glandem atq; cubilia propter,
 Vnguibus & pugnis, dein fustibus, atque ita porro
 Pugnabant armis, quæ post fabricauerat vsus.
 Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
 Nominaque inuenere. dehinc abfistere bello,
 Oppida cœperunt munire: & ponere leges,
 Nequis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
 Nam fuit antè Helenam cunnus tètèrrima belli
 Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
 Quos venerem incertam rapientes, more ferarum,
 Viribus editior cædebat, vt in grege taurus.
 Iura inuenta matu iniusti fateare necesse est,
 Tempora si fastolque velit enoluere mundi.
 Nec natura potest iusto secernere iniquum,
 Diuidit vt bona diuersis, fugienda petendis
 Nec vincet ratio hoc, tantundem vt peccet idemque,
 Qui teneros caules alieni fregerit horti,
 Et qui nocturnus diuam sacra legerit. adfit
 Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
 Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.
 Nam vt ferula cedas meritum maiora subire
 Verbera, non vereor quam dicas esse pares res
 Furta latrocinij, & magnis parua mineris
 Falce recisurum simili te, si tibi regnum
 Permittant homines. Si diues, qui sapiens est,
 Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
 Cur optas quod habes? Non nosti qui pater (inquit)
 Chrysiippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam
 Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens, quo
 Vt quamuis tacet Herinogenes, cantor tamen, atque
 Optimus est modulator: vt Alfenus vaser, omni
 Abiecto instrumento artis, clausaque taberna,
 Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex solus, sic rex, vellunt tibi bardam

Lasciui pueri: quos tu nisi fuste coërces,
 Vrgeris turba circum te stante: miserque
 Rumperis, & latras, magnorum maxime regum,
 Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
 Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
 Præter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces
 Ignoscent, siquid peccauero stultus, amici,
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter:
 Priuatusque magis, viuam te rege beatus.

S A T Y R A I V.

E Vpulis, atque Cratinus, Aristophanesque, poëtæ,
 Atque alij quorum comœdia prisca virorum est:
 Siquis erat dignus describi, quod malus, aut fur:
 Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
 Famosus: multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce sequutus,
 Mutatis tantum pedibus numerisque: facetus,
 Errantæ naris duros componere versus.
 Nam fuit hoc vitiosus: in hora sæpe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat, stans pede in uno.
 Quum flueret lutulentus, erat quod tollere velles.
 Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem
 Scribendi recte, nam ut multum, nil moror, ecce
 Crispinus minimo me prouocat: accipe, si vis,
 Accipe iam tabulas, detur nobis locus, hora,
 Custodes: videamus vter plus scribere possit.
 Di bene fecerunt, inopis me quoque pusilli
 Finxerunt animi, raro & verpauca loquentis.
 At tu conclusas hircinis follibus auras,
 Usque laborantes dum ferrum molliat ignis,
 Ut maui, imitare beatus Fannius, vltro
 Delatis capsis & imagine quum mea nemo
 Scripta legat, vulgo recitare timentis: ob hanc rem,
 Quod sit quosgenus hoc minimè iuuat: utpote plures
 Culpari dignos, quemuis media erue turba:

Aut ob auaritiã, aut misera ambitione laborat:
 Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
 Hunc capit argenti splendor, stupet Albini ære:
 Hic mutat merces surgente à sole, ad eum quo
 Vespertina tepet regio: quin per mala præcepta
 Fertur, vti puluis collectus turbine: nequid
 Summa deperdat metuens, aut ampliet vt rem.
 Omnes hi metuunt versus, odore poetas.
 Fœnam habet in cornu, longe fuge, dummodo risum
 Excutiat sibi, non hic cuiquam parcat amico:
 Et quodcumque semel chartis illeuerit, omnes
 Gestiet à furno redeuntes scire, lacuque,
 Et pueros & anus. agedum pauca accipe contra.
 Primum ego me illorum dederim quibus esse poetas,
 Excerpam numero: neque enim concludere versum
 Dixeris esse satis: neque, si quis scribat vti nos,
 Sermoni propiora, putes hunc esse poetam.
 Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os
 Magna sonaturum, des nominis hulus honorem.
 Idcirco quidam, comœdia, necne poema
 Esset, quæsiuere: quòd acer spiritus ac vis
 Nec verbis nec rebus inest: nisi quòd pede certo
 Differt sermoni sermo merus. at pater ardens
 Sæuit; quòd meretrice nepos insanit amica
 Filius, vxorem grandi cum dote recuset:
 Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet ante
 Noctem cum facibus. nunquid Pomponius istis:
 Audiret leuiora, pater si vinceret? ergo
 Non satis est puris versum perscribere verbis:
 Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem
 Quo personatus pacto pater. his, ego quæ nunc,
 Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
 Tèpora certa modosq; & quod prius ordine verbu est
 Posterius facias. præponens vltima primis:
 Non, vt si soluas, Postquam discordia tetra
 Belli ferratos postes portasque refregit:
 Inuenias etiam disiecta membra poetæ.

Haecenus hæc aliàs, iustum sit necne poema.
 Nunc illud tantum quaeram: meritorie tibi sit
 Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
 Ambulat, & Caprius, ranci malè, cumque libellis:
 Magnus uterque timor latronibus: at bene si quis
 Et puris vivat manibus contemnat utrumque.
 Ut sis tu similis Cœli Birrique latronum,
 Non ego sim Capri, neque Sulci: cur metuas me?
 Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
 Quis manus insudet vulgi, Hermogenisque Tigelli?
 Non recito cuiquam, nisi amicis, idque coactus:
 Non ubiuis, coramque quibuslibet. in medio qui
 Scripta foro recitent sunt multi: quique lauantem
 Suaue locus voci resonat conclusus. inanes
 Hoc iuvat, haud illud quaerentes, num sine sensu,
 Tempore nam faciant alieno. lædere gaudes,
 Inquis: & hoc studio prauus facis. unde petitur
 Hoc in me iacis? est autor quis denique eorum,
 Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum
 Qui non defendit, alio culpante: solutos
 Qui captat risus hominum, famamque dicacis:
 Fingere qui non visa potest, commissa tacere
 Qui nequit: hic niger est, hunc tu Romane cauet
 Saepe tribus lectis videas cœnare quaternos:
 E quibus vnus auct quavis aspergere cunctos,
 Præter eum qui præbet aquam: post, hunc quoque potus
 Condita quum verax aperit præcordia Liber.
 Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur,
 Infesto nigris, ego, si risi, quod ineptus
 Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
 Liuidus & mordax videor tibi. mentio si qua
 De Capitolini furtis iniecta Perilli
 Te coram fuerit: defendas ut tuus est mos:
 Me Capitolinus conuictore vnus amico
 Quo à pueri est, causaque mea permulta rogatus
 Fecit: &, incolumis lator quod vivit in vrbe:
 Sed tamen admiror quo pacto iudicium illud

Fugerit. hinc nigrae succus loliginis, hæc est
 Aerugo mera. quod vitium procul abfore chartis,
 Atque a nimo prius, ut siquid promittere de me
 Possum aliud, verè promittè liberius si
 Dixero quid, si forte iocòsius: hoc mihi iuris
 Cum venia dabis. insuevit pater optimus hoc me,
 Ut fugerem exemplis vitiorum quæque notando,
 Quum me hortaretur, parcè, frugaliter, atque
 Viuerem uti contentus eo. quod mi ipse parasset:
 Nonne vides, Albi ut malè viuat filius? utque
 Barrus inops? magnum documētum. ne patriam rem
 Perderè quis velit. A turpi meretricis amore
 Quum deterreret, Sectant dissimilis sis.
 Ne sequerer mæcha concessa. quum Venere uti
 Possem, Deprensæ non bella est fama Treboni,
 Aiebat, sapiens, vitatu quidque petitu
 Sit melius, causas reddet tibi: mi satis est, si
 Traditum ab antiquis morem seruare, etiamque,
 Dum custodis eges, vitam famamque tueri
 Incolumem possim, simulac durauerit ætas
 Membra animumq; tuum, nabis sine cortice. sic me
 Formabat puerum distis: & siue iubebat
 Ut facerem quid, habes autorem quo facias hoc:
 Vnum ex iudicibus selectis obijciebat:
 Siue vetabat: an hoc inhonestum & inutile factum
 Necne sit, addubites, flagret rumore malo quum
 Hic atque ille? auidos vicinum funus ut ægros
 Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
 Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
 Absterrent vitijs. ex hoc ego sanus ab illis,
 Perniciem quæcumque ferunt: mediocribus, & quæis
 Ignoscas, vitijs teneor. fortassis & istinc
 Largiter abstulerit longa ætas. liber amicus,
 Consilium propriū. neq; enim, quum lectulus aue me
 Porticus excepit, desum mihi: Rectius hoc est:
 Hoc faciens, viuam melius: sic dulcis amicis
 Occurram hoc quidam non bellè: numquid ego illi

Imprudens olim faciam simile? Hæc ego mecum
 Compressis agito labris. vbi quid datur otii,
 Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
 Ex vitis vnum. cui si concedere nolis,
 Multa poëtarum veniat manus, auxilio quæ
 Si mihi: nam multo plures sumus; ac veluti te
 Indæi cogemus in hanc concedere turbam.

S A T Y R A V.

Egressum magna me excepit Aricia Roma
 Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
 Græcorum longè doctissimus. inde Forum Appi
 Differtum nautis, cauponibus atque malignis
 Hoc iter ignaui diuissimus, altius ac nos
 Præcinctis vnum minus est gravis Appia tardis.
 Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, vent
 Indico bellum, cœnante: haud animo æquo
 Expectans comites. iam nox inducere terris
 Umbras, & cœlo diffundere signa parabat.
 Tum pueri nautis, pueris conuicia nautæ
 Ingerere. huc appelle trecentos inferis: ohe
 Iam satis est, dum æs exigitur, dum mula ligatur,
 Tota abiit hora mali culices, ranæque palustres
 Auertunt somnos, absentem cantat amicam
 Multa prolutus vappa nauta, atque viator
 Certatim. tandem fessus dormire viator
 Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
 Nauta piger saxo religat, stetitque supinus.
 Iamque dies aderat, quum nil procedere lintrem
 Sentimus: donec cerebrosus profilit vnus,
 Ac mulæ nautæque caput lumbosque saligno
 Fuste dolat, quarta vix demum exponimur hora.
 Ora manusque tua lauimus Feronia lympha.
 Millia tum pransi tria reptimus. atque ubimus
 Impositum saxis latè candentibus Anxur.
 Hæc venturus erat Mæcenæ optimus, atque

Cocceius: missi magnis de rebus vterque
 Legati. auersos soliti componere amicos.
 Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
 Illinere. interea Mæcenâs aduenit, atque
 Cocceius: Capitoque simul Fonteius, ad vnguem
 Factus homo. Antoni, non vt magis alter, amicus,
 Fundos Aufidio Lusco prætorè libenter
 Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
 Prætextam, & latum clauum, prunæque batillum,
 In Mamurrarum lassî deinde vrbe manemus,
 Murena præbente domum, Capitone culinam.
 Postera lax oritur multo gratissîma. namque
 Plotius & Varius Sinuessæ Virgiliusque
 Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
 Terra tulit, neque queis me sit deuinctor alter.
 O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
 Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
 Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
 Præbuit: & parochi quæ debent ligna, salemque.
 Hinc muli Capuz clitellas tempore ponunt.
 Lusum it Mæcenâs: dormitum ego, Virgiliusque,
 Namque pila lippis inimicum & ludere crudis.
 Hic nos Cocceij recipit plenissîma villa,
 Quæ super est Claudi cauponas nunc mihi paucis
 Sarmenti feurræ pugnam Messique Cicerri
 Musa velim memores: & quo patre natus vterque
 Contulerit lites. Messî clarum genus Osce,
 Sarmenti domina extat. ab his maioribus orti
 Ad pugnam venere. prior Sarmentus, Equi te
 Esse feri similem dico. Ridemus: & ipse
 Messius, Accipio. caput & mouet. O, tua cornu
 Ni foret execto frons (inquit) quid faceres? quum
 Sic mutilus militaris? At illi fœda cicatrix
 Setosam læui frontem turpauerat oris.
 Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus,
 Pastorem saltaret vti Cyclopa rogabat:
 Nil illi larua, aut tragicis opus esse cothurnis.

Multa Cicerrus ad hæc. donasset iamne catenam
 Ex voto Laribus, quærebat. scriba quòd esset,
 Deterius nihilo dominæ ius esse, rogabat
 Denique cur vnquam fugisset: cui satis vna
 Farris libra foret, gracili sic, tamquam puillo.
 Prorsus iucundè cœnam produximus illam.
 Tendimus hinc recta Beneuentum: vbi sedulus hospes
 Penè arsit, macros dum turdos versat in igne.
 Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
 Vulcano, summum properabat lambere tectum
 Conuiuas auidos cœnam seruosque timentes
 Tum rapere, atq; omnes restinguere velle videres.
 Insipit ex illo montes Appulia notos
 Ostentare mihi, quos torret Atabulus: & quos
 Nunquam erepsimus, nisi nos vicina Trinici
 Villa recepisset, lacrymoso non sine fumo.
 Vdos cum solijs ramos vrente camino.
 Hic ego mendacem stultissimus vsque puellam
 Ad mediam noctem expecto, somnus tamen aufert
 Intentum Veneri: tum immundo somnia visu
 Nocturnam vestem maculant, ventremque supinum.
 Quattuor hinc rapimur viginti & millia rhedis,
 Mansuri oppidulo, quòd versu dicere non est:
 Signis perfacile est. venit vilissima rerum
 Hic aqua: sed panis longè pulcherrimus, vitro
 Callidus vt soleat humeris portare viator.
 Nam Canusi lapidosus: aquæ non ditior vrsa
 Qui locus à forti Diomede est conditus olim.
 Flentibus hinc Varius discedit mœstus amicis.
 Inde Rubos fessi peruenimus, vtpote longum
 Carpentem iter, & factum corruptius imbri.
 Postera tempestas, melior: via peior, adusque
 Bari mœnia piscosi. dehinc Gnætia lymphis
 Iratis exstructa dedit risusque iocosque:
 Dum flamma sine, thura liquescere limine sacro
 Persuadere cupit, credat Iudæus apella:
 Non ego, namque deos didici securum agere zeum

Nec siquid nisi faciat natura, deos id
 Tristes ex alto cœli denittere tector
 Brundisium longæ finis chartæque viæque.

SATYRA VL

NON, quia, Mæcenâs, Lydorum quicquid Etrurcos
 Incoluit fines, nemo generosior est te:
 Nec, quod anus tibi maternus fuit atque paternus,
 Olim qui magnis legionibus imperitarint:
 Ut plerique solent, naso suspendis ad unco
 Ignotos: ut me, libertino patre natum.
 Quum referre negas, quali sit quisque parente
 Natus, dum ingenuus persuades hoc tibi verè,
 Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
 Multos sæpe viros nullis maioribus ortos,
 Et vixisse probos, amplis & honoribus auctos.
 Contra. Lævium, Valerigenus, unde superbus
 Tarquinius regno pulsus fuit, vnus assis
 Non vnquam pretio pluris licuisse: notante
 Iudice, quem nosti, populo: qui stultus honores
 Sæpe dat indignis, & famæ seruit ineptus:
 Qui stupet in titulis & imaginibus. quid oportet
 Nos facere, à vulgo longè lateque remotos?
 Namque estis: populus Lævium mallet honorem
 Quàm Decio mandare, nouo: censorque moueret
 Appius, ingenudè si non essem patre natus
 Vel meritò, quoniam in propria non pelle quiessem,
 Sed surgente trahit constrictos gloria currum
 Non minus ignotos generosis, quò tibi Tulli
 Sumere depositum clauum? fierique tribunum?
 Inuidia accreuit, priuato quæ minor esset,
 Nam ut quisque insanus nigris medium impediit cruce
 Pellibus, & litam denisit pectore clauum:
 Audit còtinuò, Quis homo hic est cili? quo patre natus?
 Ut si qui ægraret quo morbo? Marrus, haberi
 Ut cupiat formosus; eat quatumque, puellis

Inijciat curam querendi singula: quali
 Sit facie, fura quali, pede, dente, capillo:
 Sic qui promittit, ciues, urbem sibi curæ,
 Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum:
 Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
 Omnes mortales curare & querere cogit.
 Tunc Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes
 Deicere è saxo ciues? aut tradere Cadmo?
 At Nouius collega gradu post me sedet vno.
 Namq; est ille, pater quod erat meus, hoc tibi Paulus
 Et Messala videris, ac hic, si plostra ducenta,
 Concurrantque foro tria funera magna sonabit
 Cornua, quod vincatque tubas, saltem tener hos nos
 Nunc ad me redeo, libertino patre natum:
 Quem edunt omnes libertino patre natum,
 Num, quia Mæcenas tibi sum conuictor: ac olim,
 Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
 Dissimile hoc illi est: quia non vt forsit honorem
 Iure mihi inuideat quiuis, ita te quoque amicum
 Præsertim cautum dignos assumere, praua
 Ambitione procul felicem dicere non hoc
 Me possum casu, quod te fortitus amicum.
 Nulla etenim mihi te fors obtulit, optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem.
 Vt veni coram, singultim pauca loquutus,
 (Infans namque pudor prohibebat plura profari)
 Non ego me claro natum patre, non ego circum
 Me Saturniano vectari rura caballo,
 Sed quodnam narro, respondes (vt tuus est mos)
 Pauca abeo; & reuocas nono post mense, iubetque
 Esse in amicorum numero, magnum hoc ego ducor,
 Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
 Non patre præclaro, sed vita & pectore puro.
 Atqui si vitijs mediocribus ac mea paucis:
 Mendosa est natura, proqui recta (velut si
 Egregio insperio: reprehendas corpore nauos?
 Si neque auariciam, neque fandas, ac mala lustra

Obijeiet verè quisquam mihi: purus & infons
 (vt me collaudem) si viuo, & charus amicis:
 Causa fuit pater his: qui macro pauper agello
 Noluit in Flani ludum me mittere, magni
 Quò pueri magnis è centurionibus orti,
 Læuo suspensi loculos tabulamque lacerto,
 Ibant oclonit referentes idibus æra.
 Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
 Artes quas doceat quibus eques atque senator,
 Semet prognatos, vextem, seruosque sequentes
 In magno vt populo si quis vidisset, auita
 Ex re præberi sumptus mihi crederet illos.
 Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
 Circum doctores aderat. quid multa? pudicum
 (Qui primus virtutis honos) seruauit ab omni
 Non solum factò, verùm opprobrio quoque turpis
 Nec timuit sibi ne vitio quis verteret, olim
 Si præco paruas. aut (vt fuit ipse) coactor
 Mercedis sequerer, neq; ego esse questus. ob hoc illis
 Laus ille debetur, & à me gratia maior.
 Nil me poeniteat sanum patris huius: eoque
 Non, vt magna dolo factum negat esse suo pars
 Quòd non ingenuos habeat clarosque parentes,
 Sic me defendam longè mea discrepat istis
 Et vox & ratio, nam si natura iuberet
 A certis annis æuam remeare peractum,
 Atque alios legere ad fastum quo scamque parenter
 Optaret sibi quisque: meis contentus honestos
 Fascibus & sellis nolim mihi sumere: demens
 Iudicio vulgi, sanus fortasse tuo, quòd
 Nolle onus (haud ynquam solitus) portare molesti
 Nam mihi continuò maior quaerenda foret res.
 Atque salutandi plures: ducendus & vnus
 Et comes alter, vti ne solus rufus peregrine,
 Exirem: plures calones atque caballi
 Pascendi: ducenda petorruta, nunc mihi raris
 Ire licet mulo, vel, si libet, vsque Tarentum:

Mantica cum lumbos onere vlceret, atq; eques armos.
 Obijciat nemo sordes mihi, quas tibi Tullii,
 Quam Tiburte via prætorem quinque sequuntur
 Te pueri, lasanum portantes ænophorumque.
 Hoc ego commodius, quàm tu, præclare Senator,
 Millibus atque alijs, vino, quacumque libido, est
 Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
 Fallacem circum, vespertinumque per erro
 Stupe forum assisto diuinis inde domini me
 Ad porri & ciceris refero, lagani que castinum.
 Scena ministratur pueris tribus: & lapis albus
 Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
 Vilis, cum patere guttus, Campana supellex.
 Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane obeundus Marsya, qui se
 Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
 Ad quartam iaceo: post hanc vago: aut ego lecto
 Aut scripto quod me tacitum iudet. vngor oliuo,
 Non quo fraudatis immundus Natta lucernis,
 Ast vbi me fessum sol acrior ire lauatum
 Admonujs, fugio rabiosi tempora signi
 Præsum non auido quantum interpellet inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. hæc est
 Vita solutorum misera ambitione grauique:
 His me consolor, victurum suauis, ac si
 Quæstor auis, pater atque meus patruisque fuissent.

SATYRA VII

Proscripti Regis Rupillus atque venenum
 Hybrida quo pacto sit Persius vltus, opinor
 Omnibus & lippis notum & consoribus esse:
 Persius hic per magna negotia diues habebat
 Clazomenis, etiam lites cum Rego molestas:
 Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem
 Confidens: tumidusque: aded sermonis amari,
 Silennas, Barros vt equis præcurreret albis,

Ad Regem redeo. postquam nihil inter vtrumque
 Conuenit (hoc etenim sunt omnes iure molesti,
 Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit. inter
 Hectora Priamidem, animosum atque inter Achillem
 Ira fuit capitalis, vt vltima diuideret mors:
 Non aliam ob causam, nisi quod virtus in vtroque
 Summa fuit. duo si discordia vexet inertes:
 Aut si disparibus bellum incidat, vt Diomedis
 Cum Lycio Glauco: discedat pigrior, vltro
 Muneribus missis: Bruto pratore tenente
 Ditem Asiam, Rupili & Persi par pugnat, vti non
 Compositus melius cum Bitho Bacchius. in ius
 Acres procurrant, magnum spectaculum vterque
 Persius exponit causam: ridetur ab omni
 Conuentu: laudat Brutum, laudatque cohortens
 Solem Asie Brutum appellat, stellasque salubres,
 Appellat comites, excepta Rege: canem illum,
 Inuisum agricolis fidus, venisse ruebat,
 Flumen vt hibernum, fertur quod rara securis.
 Tum Prænestinus falso multumque fluenti
 Expressa arbusto regerit conuicia, durus
 Vendemiator, & inuictus, cui sæpe viator
 Cessisset. magna compellans voce cucullum.
 At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
 Persius, exclamat, Per magnos Brute deos te
 Oro, qui reges consueris tollere, cur non
 Huc Regem iugulas? operum hoc (mihi crede) tuorum est.

SATYRA VIII.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
 Quum faber incertus scamnum faceretne Priapum,
 Maluit esse deum. deus inde ego, furum auiumque
 Maxima formido. nam fures dextra coerces,
 Obscenoque rubor porrectus ab inguine palus.
 Ast importunas volucres in vertice arundo
 Terret fixa, vetatque nouis confidere in hortis.

Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
 Conseruus vili portanda locabat in arca.
 Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,
 Pantolabo scurræ, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
 Hic dabat: hæredes monumentum ne sequeretur.
 Nunc licet Esquilij habitare salubribus, atque
 Aggere in aprico spatium, quo modò tristes
 Albis informem spectabant ossibus agrum:
 Quum mihi non tantum furesque feræque, suæque
 Hunc vexare locum, curæ sunt atque labori:
 Quantum, carminibus quæ versant atque venenis
 Humanos animos: hæc nullo perdere possum
 Nec prohibere modo, simulac vaga Luna decorum
 Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocentes.
 Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
 Candidam, pedibus nudis, passoque capillo,
 Cum Sagana maiore vlulantem, pallor utrasque
 Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
 Vaguibus, & pullam diuellerè mordicus agnam
 Cœperunt, cruor in fossam confusus: ut inde
 Manes elicerent, animas responsa daturas.
 Lana & effigies erat, altera cerea: maior
 Lana, quæ pœnis compesceret inferiorem.
 Cerea suppliciter stabat, seruilibus, utque
 Iam peritura, modis Hecaten vocat altera: sænam
 Altera Tisiphonem serpentes atque videres
 Infernâs errare canes: Lunamque rubentem,
 Ne foret his testis post magna latere sepulcra.
 Mentior at siquid, merdis caput inquinèr albis
 Coruorum atque in me veniant mictam atque acutum
 Julius & fragillis Pediatia, furque Voranus.
 Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
 Umbra cum Sagana resonarent triste & acutum?
 Utque lupi barbam varix cum dente colubræ
 Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
 Largior arserit ignis? & ut non testis inultus

Mortuerim voces Furiarum & facta duarum?
 Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi
 Diffusa nate ficus, at illæ currere in urbem.
 Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendum
 Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
 Vincula, cum magno risuque iocoque videres.

SATYRA IX.

IBam ferte via Sacra (sicut meus est mos)
 Nescio quid meditans nugarum, totus in illis:
 Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
 Arreptaque manu, Quid agis, dulcissime, rerum?
 Suauiter, ut nunc est, inquam: & cupio omnia quævis,
 Quum affectaretur. Numquid vis? occupo. at ille,
 Noris nos (inquit) docti sumus. Hic ego, Pluris
 Hoc (inquam) mihi eris; miserè discedere quærens.
 Te modò ocyus, interdum consistere: in aurem
 Dicere nescio quid puero quum sudor ad imos
 Manaret talos, ó te Bollane cerebri
 Felicem, aiebam tacitus, quum quilibet ille
 Garriret, vides urbem laudaret: ut illi
 Nil respondebam, Miserè cupis (inquit) abire:
 Iamdudum video. sed nil agis: usque tenebo,
 Persequar: hinc quo nunc iter est tibi? Nil opus est te
 Circum agi: quendam volo visere, non tibi notum,
 Trans Tiberim longè cubat is, prope Cæsaris hortos.
 Nil habeo quod agam, & nò sum piger: usq; sequar te.
 Demitto auriculas, ut iniquæ mentis asellus,
 Quum grauius dorso subijt onus. incipit ille:
 Si bene me noni, non Viscum pluris amicum,
 Non varium facies. nam quis me scribere plures
 Aut citius possit versus? quis membra mouere
 Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto,
 Interpellandi locus hic erat, Est tibi mater?
 Cognati, queis te saluo est opus? Haud mihi quisquã
 Omnes composui. Felices. nunc ego seste:

Confice, namque instat fatum mihi triste, Sabella
 Quod puero cecinit, diuina mota anus vrna.
 Hunc neque dira venena nec hosticus auferet ensis:
 Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra:
 Garrulus hunc quando consumet cumque loquace
 Si sapiat, vixet, simulatque adoleuerit ætas.
 Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
 Præterita: & casu, tunc respondere vadato
 Debebat: quod ni fecisset, perdere litem.
 Si me amas, inquit, paulum hic ades. Inteream si
 Aut valeo stare, aut noui ciuilia iura:
 Et propero quò scis. Dubius sum quid faciam, inquit:
 Tene relinquam, an rem. Me, sodes. Non faciam, ille,
 Et præcedere cœpit ego (vt contendere durum est
 Cum victore) sequor. Mæcenas quomodo tecum?
 Hinc repetit. Paucorum hominû, & mētis bene sanæ.
 Nemo dexterius fortuna est vsus. Haberes
 Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
 Hunc hominem velles si tradere dispeream ni
 Summos omnes: Non isto viuimus illic
 Quo tu rere modo. domus hac nec purior villa est,
 Nec magis his aliena malis. nil mi officit vnquam
 Ditiore hic, aut est quia doctior. est locus vni-
 Cuique futis. Magnum narras, vix credibile. Atqui
 Sic habet. Accendis quare cupiam magis illi
 Proximus esse. Velis tantummodo: quæ tua virtus
 Expugnabit. & est qui vinci possit: coque
 Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero
 Muneribus seruos corrumpam: non, hodie si
 Exclusus fuero, desistam: tempora quæram:
 Occurram in triuijs, deducam. nil sine magno
 Vita labore dedit mortalibus. Hæc dum agit, ecce,
 Fuscus Aristius occurrit, mihi charus: & illum
 Qui pulchrè nosset, consistimus. Vnde venis? &
 Quò tendis? rogat: & respondet. vellere cœpi,
 Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
 Distorquens oculos, vt me eriperet, malè falsus

ridens dissimulare: meum securi verere bilis.
 Certè nescio quid seceret velle loqui te
 Aiebas mecum meminì bene: sed meliori
 Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. vin'tu
 Curtis Iudæis oppedere? Nulla mihi (inquam)
 Religio est. At misum paulo infirmior, vnus
 Multorum ignoscet: alias loquar. Hunc sine solem
 Tam nigrum surrexe mihi: fugit improbus, ac me
 Sub cultro inquit. casu venit obuius illi
 Aduersarius: &, quò tu turpissime: magna
 Exclamat voce: &, licet antestari? Ego verò
 Opponò auriculam rapit in tus. clamor vtrinque,
 Vndique contursus: sic me seruauit Apollo.

SATYRA X.

Nempè in composito dixi pede currere versus
 Lucili. quis tam Lucili fautor ineptè est,
 Vt non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
 Urbem defrenuit, charta laudatur eadem.
 Nec tamen hoc tribuens, dederim quoq; cætera, nã sic
 Et Laberi iminos, vt pulchra poemata, mirer.
 Ergo non satis est risu diducere rictum
 Auditoris: & est quædam tamen hic quoque virtus.
 Est breuitate opus: vt currat sententia, neu se
 Impediat verbis lassas onerantibus aures,
 Et sermone opus est modò tristi, sæpe iocosò:
 Defendente vicem modò rhetoris atque poëtæ,
 Interdum urbani parentis viribus, atque
 Extenuantis eas consultò, ridiculum æri
 Fortius, & melius magnas plerumque secat res.
 Illi, scripta quibus comœdia prisca viris est,
 Hoc stabant, hoc sune imitandi: quos neque pulcher
 Hermogenes vnquam legit, neque simius iste,
 Nil præter Caruum & doctus cantare Catullum.
 At magnùm fecit, quod verbis & Græca Latinis
 Miscuit. ô seri studiorum, quine putetis

Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti,
 Contigit. at sermo lingua concinnus vtraque
 Suavior: vt Chio nota si commista Falerni est
 Quum versus facias, teipsum percontor, an & quum
 Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli,
 Scilicet oblitus patriæque patrisque Latini,
 Quum Pidius causas excudet Poplicola, atque
 Coruinus, patrijs intermi, cere petita
 Verba foris malis, Canusini more bilinguis.
 Atque ego quum Græcos facerem, natus mare citra,
 Versiculos: vetuit metali voce Quirinus,
 Post mediam noctem visus, quum somnia vera:
 In syluam non ligna feras insanius, ac si
 Magnas Græcorum malis implere ceteruas.
 Turgidus Alpinus iugulat dum Merenona, dumque
 Dissingit Rheni luteum caput: hæc ego ludo
 Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpa,
 Nec redeant iterum atque iterum spectanda theatri
 Arguta meretrice potes, Dauoque Chremeta
 Eludente senem, comis garrere libellos,
 Vnus viuorum, Fundani. Pollio regum
 Facta canit, pede ter percusso forte epus acer,
 Vt nemo, Varius: ductu molle atque facetum
 Virgilio annuerunt gaudentes rure Camænz.
 Hoc erat, experto frustra varrone Atacino,
 Atque quibusdam alijs, melius quod scribere possem
 Inuentore minor. neque ego illi detrahere ausim
 Hærentem capiti multa cum laude coronam.
 At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
 Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæso.
 Tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?
 Nil comis tragicis mutat Lucilius Atti?
 Non ridet versus Enni grauitate minores,
 Quum de se loquitur, non vt maiore reprehendis?
 Quid vetat, & nosmet Lucili scripta legentes,
 Quærere nem illius, num rerum dura negarit
 Versiculos natura magis factos, & euntes

Mollius? ac si quis pedibus quid claudere senis
 Hoc tantum contentus; amet scripsisse ducentos
 Ante cibum versus, totidem cœnatus. Etrusci
 Quase fuit Casi rapido feruentius amni
 Ingenium: capis quem famâ est esse librisque
 Ambustum proprijs fuerit Lucilius, inquam,
 Cornis & Urbanus: fuerit limationidem,
 Quam rudis, & Græcis intacti carminis autori:
 Quamque poetarum seniorum turba: sed ille,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in Æuum,
 Deterret sibi multa: recideret omne quod ultra
 Perfectum traheretur: & in versu faciendo
 Sæpe caput scaberet, viuos & roderet unguis.
 Sæpe stylium vertas, iterum, quæ digna legi sint,
 Scripturus: neque te ut miretur turba labores,
 Contentus paucis lectoribus an tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis?
 Non ego. nam satis est equitè mihi plaudere: ut audax
 Contemptis alijs, explosa Arbûscula dixit.
 Mên' moueat cimex Pantilius? aut crucier quodd
 Vellitet absentem Demetrius? aut quodd ineptus
 Fannius Hermoginis lædat conuiua Tigelli?
 Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
 Valgius, & probet hæc Octavius optimus, atque
 Fuscus; & hæc vtinam Viscorum laudet vterque.
 Ambitione relegata, te dicere possum
 Pollio, te Messala, tuo cum fratre: simulque
 Vos Bibuli, & Serui: simul his te candide Furni:
 Complures alios, doctos ego quos, & amicos
 Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacumque,
 Arridere velim: doliturus, si placeant spe
 Deterius nostra, Demetri, teque Tigelli
 Discipularum inter iubeo plorare cathedras.
 I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

278
Q HORATII FLACCI
SERMONVM SIVE
SATYRARVM LIBER II

SATYRA PRIMA.

Sunt quibus in satyra videar nimis acer & ultra
Legem tendere opus: sine nervis altera, quicquid
Composui, pars esse putat: simileque meorum
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciam, prescribe, quiescas. Ne faciam, Inquis,
Omnino versus? Aio. Pereram male, si non
Optimum erat: verum nequeo dormire. Ter vincti
Transiit Tiberim, somno quibus est opus alto:
Irriguntque mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris iniuncti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum, pater optime, vires
Deficiunt. neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina; nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat vulnere Parthi.
Attamen & iustum poteras & scribere fortem,
Scipiadam, ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Quum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris autem:
Cui male si palpare, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc, quam tristi lædere versu
Pantolabum scurræ, Nomentanumque nepotem:
Quum sibi quisq; timet, quâquam est intactus, & odit
Quid faciam? saltat Milonius, ut semel icto
Accessit feruor capiti, numerusque lucernis.
Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem,

Pugnis.

Pugnis. quot capitum viuunt, totidem studiorum
 Millia. me pedibus delectat claudere verba,
 Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
 Ille velut fidei arcana sodalibus olim
 Credebat libris: neque, si malè cesserat, usquam
 Decurrens aliò. neque si bene. quo sit ut omnis
 Votiuua pateat veluti descripta tabella.
 Vita senis. sequor hunc, Lucanus an Appulus, anceps.
 Nam Venusinus arat finem sub verumque colonus,
 Missus ad hoc pulsus (vetus est ut fama) Sabellis
 Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis:
 Siue quòd Appula gens, seu quòd Lucania bellum
 Incuteret violenta. sed hic stylus haud petet vltro
 Quemquam animantem: & me veluti custodiet ensis.
 Vagina tectus, quem cur distringere coner,
 Tutus ab infestis latronibus? O pater & rex
 Iupiter, ut pereat positum rubigine telum,
 Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
 Qui me commoritur (melius non tangere, clamo)
 Vlebit, & insignis tota cantabitur vrbe.
 Seruius iratus leges minitatur & urnam:
 Canidia adbuti, quibus est inimica, venenum:
 Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
 Ut quo quisque valet suspectos terreat, utque
 Imperet hoc natura potens: sic collige mecum.
 Dente lupus, cornu taurus petit. vnde, nisi intus
 Monstratum? Sceuz viuacem crede nepoti
 Matrem: nil faciet sceleris pia dextera (mirum)
 Ut neque calce lupus quemquò, neq; dente petit bos)
 Sed mala tolliet animum viciato melle cicuta.
 Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
 Expectat, seu mors atris circumuolat alis:
 Diues, inops, Romæ, seu fors ita iusserit, exul,
 Quisquis erit vitæ, scribam, color. O puer, ut sis
 Vitalis, metuo, & maiorum nequis amicus
 Frigore referiat. Quid quum est Lucilius ausus.
 Primum in hunc operis componere carmina morem?

Detrahere & pellem, nitidus qua quisque per ora
 Cederet, introrsum turpis? num Lælius, aut qui
 Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
 Ingenio offensus? aut læso doluere Metello,
 Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
 Primores populi arripuit, populumque tributum:
 Scilicet vni æquus virtuti, atque eius amicis.
 Quin vbi se à vulgo & scena in secreta remorant
 Virtus Scipiadae & mitis sapientia Læli:
 Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
 Decoqueretur olus, soliti, quicquid sum ego, quâvis
 Infra Lucili censum ingeniumque tamen me
 Cum magnis vixisse inuicta fatebitur vsque
 Invidia, & fragili quærens illidere dentem,
 Offendet solido, nisi quid tu docte Trebati
 Dissentis. Equidem nihil hinc diffundere possum
 Sed tamen vt monitus caueas (ne forte negoti,
 Iacutiât tibi quid sanctarum inscitia legum)
 Si mala condiderit in quem quis carmina ius est,
 Iudiciumque. Esto, si quis mala: sed bona si quis
 Iudice condiderit laudatur Cæsare. Si quis
 Opprobrijs dignum latrauerit, integer ipse,
 Soluentur risa tabulae: tu missus abibis.

S A T Y R A II.

QVæ virtus & quanta, boni, sit viuere paruo:
 (Nec meus hic sermo est, sed quæ præcepit Ofellus
 Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva)
 Discite non inter lanceas, mensasque nitentes:
 Quum stupet inflatis acies fulgoribus, & quum
 Accliuus falsis animus, meliora recusat:
 Verum hic impransî mecum disquirite. cur hoc?
 Dicam, si potero. malè verum examinat omnis
 Corruptus iudex. leporem sectatus, equòue
 Lassus ab indomito, vel, si Romana fatigat
 Militia assuetum grætari: seu pila velox,

Molliter austerum studio fallente laborem:
 Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco:
 Quum labor extuderit fastidia, ficcus, inanis
 Sperne cibum vilem: nisi Hymettia miella Falernæ
 Ne biberis diluta. foris est promus, & atrum
 Defendens pisces hyemat mare. Cum sale panis
 Latrantem stomachum benè leniet. Vnde putas, aut
 Qui partum? non in caro nidore voluptas
 Summa, sed in teipso est. tu pulmentaria quære
 Sudando, pinguem vitæ, albumque, nec ostrea,
 Nec scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
 Vix tamen eripiam, posito pauone, velis quia
 Hoc potius quàm gallina tergere palatum:
 Corruptus vanis rerum: quia veneat auro
 Rara auis, & picta pandat spectacula cauda:
 Tanquam ad rem attineat quicquã. numvesceris ista,
 Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
 Carne tamen quamuis distat nihil hac magis illa,
 Imparibus iormis deceptum te patet. esto,
 Vnde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
 Captus hiet? pontisne inter iactatus, an amnis
 Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
 Mulum: in singula quem minuas pulmëta necesse est,
 Ducit te species, video quò pertinet ergo
 Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
 Maiorem natura modum dedit, his breue pondus,
 Ieiunus stomachus raro vulgaria temnit.
 Porrectum magno magnum spectare catino
 Vellem, ait harpyis gula digna rapacibus. at vos
 Præsentès Austri coquite horum obsonia. quamuis
 Putet aper rhombusque recens: mala copia quando
 Aëgrum sollicitat stomachum: quum rapula plenus,
 Atque acidus mauult inulas. necdum omnis abacta
 Pauperies epulis regum, nam vilibus ouis
 Nigrisque est oleis hodie locus: haud ita pridem
 Galloni præconis erat aci pensere mensa
 Infamis, quid? tam rhombos minus æquor alebat?

Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido:
 Donec vos autor docuit pratorius, ergo
 Siquis nunc mergos suaves edixerit, assos,
 Parebit prauis docilis Romana iuuentus.
 Sordidus a tenui victu distabit, Ofello
 Iudice nam frustra vitium vitaueris illud,
 Sate alio prauum detorseris. Auidigenus,
 Cui Canis ex vero dictum cognomen adhæret,
 Quinquennes oleas est, & sylæstria corna:
 Ac, nisi mutatum, parcit defundere vinum: &
 Cuius odorem olei nequeas perferre (licebit
 Ille repotia, natales, aliisue dierum
 Festos albatos celebret) cornu ipse bilibri
 Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
 Quali igitur victu sapiens utetur? & horum
 Vtrum imitabitur? hac urget lupus hac canis, aiunt,
 Mundus erit, qui non offendet sordibus, atque
 In neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
 Albuti senis exemplo, dum munia didit,
 Sæuus erit: nec, sicut, simplex Nazuius, vinctam
 Conuiuiis præbebit aquam: vitium hoc quoque Magnū.
 Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque secum
 Afferat in primis valeas bene. nam varix res
 Vt noceant homini, credas, memor illius escæ
 Quæ simplex olim tibi sederit, at simul absis
 Misceueris elixa, simul conchyliis turdis:
 Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
 Lenta feret pituita. vides ut pallidus omnis
 Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
 Nesternis vitijs animum quoque prægrauat vna.
 Atque affligit humo diuinæ particulam auræ:
 Alter, vbi dicto citius curata sopori
 Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit
 Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam
 Siue diem festum rediens aduexerit annus,
 Seu recreare volet tenuatum corpus: vbi que
 Accedent anni, & tractari mollius ætas.

Imbecilla uolet, tibi quidnam accedet ad istam,
 Quam puer & validus praesumis, mollitiem? seu
 Dura valetudo incidet, seu tarda senectus?
 Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia
 illis nullus erat, sed (credo) hac mente, quod hos pes
 Tardius adueniens, vitiatum commodius quam
 Integrum edax dominus consumeret, hos uana inter
 Heroas natum tellus me prima tulisset.
 Das aliquid famæ? quæ carmine gratior aurem
 Occupat humanam grandes rhombi patinæque
 Grande ferunt vnâ cum daemno dedecus. adde
 Iratum patrum, vicinos, te tibi iniquum,
 Et frustra mortis cupidum, quum deerit egenti
 As, laquei pretium. Iure (inquis) Thrasius istis
 largatur verbis: ego vectigalia magna,
 Diuitiasque habeo tribus amplas regebus, ergo
 Quod superat, non est melius quo insumere possis?
 Cur eget indignus quisquam, te diuite? quare
 Tempa ruunt antiqua desunt, eni improbe carere
 Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
 Vni nimirum tibi rectè semper erunt res?
 O magnus posthac inimicis risus, vterne
 Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
 Pluribus assuerit mentem corpusque superbum
 An qui, contentus paruo, metuensque futuri,
 In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
 Ego magis his credas: puer hunc ego paruum Ofellum
 Integris opibus noui non latius vltim,
 Quum nunc accisis videas metato in agello
 Cum pecore & gnatis fortem mercedo colonum,
 Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
 Quicquam præter olus, fumosa cum pede perne.
 Ac mihi quum longum post tempus venerat hospes,
 Sive operum vacuo gratis conuiuia per imbrem
 Vicinus: bene erat, non piscibus vrbe petitis,
 Sed pullo atque hœdo, tum pensilis vna secundas
 Et nux ornabat mensas, cum duplici ficu.

Post hoc ludus erat culpa potare magistra :
 Ac venerata Ceres vt culmo surgeret alto,
 Explicuit vino contractæ seria frontis.
 Scruat atque nouos moueat fortuna tumultus,
 Quântū hinc imminuet? quânto aut ego parcius, aut vos
 O pueri nituistis, vt huc nonus incola venit?
 Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
 Nec me, nec quemquam statuit. nos expulit ille:
 Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris,
 Postremò expellet certè viuacior hæres.
 Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
 Dicitur, erit nulli proprius: sed cedit in vsum
 Nunc mihi, nunc alij. quocirca viuite fortes,
 Fortia que aduersis opponite pectora rebus.

S A T Y R A III.

Sic raris scribis, vt toto non quater anno
 Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,
 Iratus tibi quidā vini somnique benignus
 Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
 Saturnalibus huc fugisti sobrius ergo
 Dic aliquid dignum promissis: incipe. nil est.
 Culpaatur frustra calami, immeritusque laborat
 Iratis natus paries dis atque poetis.
 Atqui vultus erat multa & præclara minantis,
 Si vatum repido cepisset villula lecto.
 Quorsum pertinuit supare Platona Menandro?
 Eupolin, Archilochum, comites educere ventos?
 Inuidiam placare paras virtute relicta?
 Contemnere miser. vitanda est improba Siren
 Deædia aut quicquid vita meliore parasti,
 Ponendum æquo animo. Di te, Damasippe, dexque
 Verum ob consilium donent tonsore. sed vnde
 Tam bene me natus? Postquam omnis re mea Ianua
 Ad medium fracta est. aliena negotia cu. o,
 Excussus proprijs, olim nam quærere a nabam

Quo vaser ille pedes lauisset Sisyphus ære,
 Quid sculptum infabrè, quid fufum durius effet.
 Callidus huic signo ponebam millia centum;
 Hortos egregiasque domos mercarier vnus
 Cum lucro noram, vnde frequentia Mercuriale
 Impofuere mihi cognomen compita. Noui;
 Et morbi miror purgatum te illius. Atqui
 Emouit veterem mirè nouus, vt folet, in cor
 Traiecto lateris miseri capitisque dolore:
 Vt lethargicus hic, quum fit pugil, & medicum vrget
 Dum nequid simile huic, esto vt liber. ò bone, ne te
 Frustrare: Infanis & tu, stultique propè omnes:
 Siquid Stertinius veri crepat: vnde ego mira
 Descripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me
 Solatus iussit sapientem pascere barbam,
 Atque à Fabricio non tristem ponte reuerti.
 Nam male re gesta quum vellem mittere operto
 Me capite in flumen: dexter stetit, & Caue faxis
 Te quicquam in dignum pudor (inquit) te malus vrget
 Infanos qui Inter vereare infans haberi.
 Primum nam inquirã, quid sit furere. hoc si erit in te
 Solo, nil verbi, pereas quia fortiter, addam
 Quem mala stultitia, & quæcumque inscitia veri
 Cæcum agit, insanum Chryssippi porticus & grex
 Antumat. hæc populos, hæc magnos formula reges
 Excepto sapiente, tenet. nunc accipe quare
 Desipiant omnes æquè actu, qui tibi nomen
 Insano posuere. velut syluis, vbi passim
 Palantes error certo de tramite pellit:
 Ille sinister, hic dextrorsum abibit. vnus vtrique
 Error, sed varijs illudit partibus. hoc te
 Crede modo insanum: nihilo vt sapientior ille,
 Qui te deridet, caudam trahat, est genus vnum
 Stultitiæ, nihilum metuendã timentis: vt ignes,
 Vt rupes, fluuiosque in campo obstare queratur.
 Alterum & huic varium, & nihilo sapientius, ignes
 Per medios fluuiosque ruentis. clamet amica,

Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, vxor:
 Hic fossa est ingens, hic rupes maxima: serua:
 Non magis audierit, quam Fulius ebrius olim.
 Quum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
 Mater te appello, clamantibus. huic ego, vulgum
 Errori similem cunctum insanire docebo.
 Insanit veteres statuas Damasippus emendo.
 Integer est mentis Damasippi creditor: esto
 Accipe quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,
 Tunc infanior eris, si acceperis: an magis excors,
 Breueta præda, quam præsens Mercurius fere?
 Scribe decem à Nerio non est satis: adde Ciute
 Nodosi tabulas centum: mille adde catenas:
 Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
 Quum rapies in ius, malis ridentem alienis
 Fiet aper, modò auis, modò saxum: & quum uoler, arbor
 Si male rem gerere, insani est: contra, bene sani:
 Putidius multo cerebrum est (nisi crede) Perilli,
 Diestantis quod tu nunquam rescribere possis
 Audire atque rogari iubeo componere, iquisquis
 Ambitione mala aut argenti pallet amore:
 Quisquis luxuria, tristide superstitione,
 Aut alio mentis morbo calet: hoc proprius me,
 Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
 Danda est ellebori multo pars maxima auaris:
 Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
 Hæredes staberi summum incidere sepulchro:
 Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
 Damasti populo paria, atque epulum, arbitrio At
 Quam mentem quam meritis Africa: Sine ego præde
 Seu rectè, hoc uoluit: ne sis paterus mihi. Credo
 Hoc Staberi prudentem animum uidisse. Quid ergo
 Sensit, quum summam patrimoni in sculperet saxo
 Hæredes uoluit? Quoad uixit, credidit ingens
 Pauperiem uitium, & cauit nihil acris, ut si
 Forte minus locuples uno quadrante periret,
 Ipse uideretur sibi nequior, omnis enim res,

Virtus, fama, decus, diuina humanaque pulchris
 Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
 Clarus erit, fortis, iustus, sapiens etiam, & rex,
 Et quicquid volet hoc, veluti virtute paratum,
 Sperauit magnæ laudi fore quid simile isti
 Græus Aristippus? qui seruos proijcere aurum
 In media iussit Libya: quia tardius irent
 Propter onus segnes, vter est infanior horum?
 Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
 Siquis emat citharas, emptas comportet in vnum.
 Nec studio citharæ nec musæ deditus vlli:
 Si scalptra & formas, non sutor: nautica vela,
 Auersus mercaturis: delirus & amens
 Vndique dicatur meritò, quid discrepat istis
 Qui nummos aurumque recondit, nescius vtri
 Compositis, metuenisque velut contingere sacrum.
 Siquis ad ingentem frumenti semper acernum
 Porrectus vigilet, cum longo fuste: neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum;
 Ac potius folijs parcus vescatur amaris:
 Si positus intus Chij, veterisque Falerni
 Mille cadis (nihil est tercentum millibus) acro
 Potet acetum: age, si & stramentis incubet, vnde
 Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arcu
 Nimirum insanus paucis videatur, eo quod
 Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
 Filius aut etiam libertus vt ebibat hæres,
 Dis inimice senex custodis, ne tibi desit
 Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum.
 Vngere si caules oleo meliore, caputque
 Cœperis impexa fœdum porrigine quare,
 Si quiduis satis est, periuras, surripis, abfers
 Vndique? tun' sanus? populum si cedere saxi
 Incipias, sermòsue tuos, quos ære pararis:
 Insanum te omnes pueri clamentque puellæ.
 Quum laqueo uxorem interimis, matremq; veneno,

Incolumi capite es? Quid enim? neq; tu hoc facis Argis.
 Nec ferro, vt demens genitricem occidit Orestes.
 An tu reris eum occisa insanisse parente?
 Ac non ante malis dementem actum furij, quam
 In matris ingulo ferrum tepesecit acutum?
 Quin ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes,
 Nil sanè fecit quod tu reprehendere possis.
 Non Pyladen ferro violare aususve sororem
 Electram: tantùm maledicit vtrique, vocando
 Hanc furiam hunc, aliud, iussit quod splendida billis.
 Pauper Op'imus argenti positi intus & auri,
 Qui Veientanum festis potare diebus
 Campana solitus trulla, vappamque professis:
 Quondam lethargo grandi est oppressus: vt hæres
 Iam circum oculos & clauas latus onansque
 Curreret, hunc medicus multum celer atque fidelis
 Excitat hoc pacto: mensam poni iubet, atque
 Effundi saccos nummorum, accedere plures
 Ad numerandum, hominem sic erigit, addit & illud
 Ni tua custodis, aridus iam hoc auferet hæres.
 Men' viuò? Vt viuas igitur, vigila: hoc age. Quid vis?
 Deficient inopem venæ te, ni cibus atque
 Idgens accedat stomacho fultura ruenti
 Quid cessas? agedum sume hoc pisanarium oryzae.
 Quanti emptæ? paruo: quanti ergo? octo assibus. Eheu
 Quid refert, morbo, an furtis pereamque rapinis?
 Quisnam igitur sanus? Qui non stultus, Quid avarus?
 Stultus & insanus. Quid? si quis non sit avarus,
 Continud sanus? Minimè. Cur Stoice? Dicam.
 Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
 Hic æger. Rectè est igitur? surgetque? Negabit:
 Quod latus aut renes morbo tententur acuto.
 Non est perinrus, neque sordidus. Immolet æquis
 Hic porcum Laribus. Verum ambitiosus & audax.
 Nauiget Anticvram, quid enim differt, barathrone
 Dones quicquid habes, an nunquam vtare paratis?
 Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues,

Antiquo censu, natis diuise duobus
 Fertur: & hæc moriens pueris dixisse vocatis
 Ad lectum: Postquam te tales Aule nucesque
 Ferre sinu laxo, donare & ludere vidi:
 Te Tiberi numerare, cauis abscondere tristem;
 Extimui ne vos ageret vesania discors:
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
 Quare per diuos oratus vterque Penates,
 Tu caue ne minuas, tu, ne maius facias id
 Quod satis esse putat pater, & natura coercet.
 Præterea ne vos titillet gloria, iure-
 Iurando obstringam ambo: vter ædilis fuerit vel
 Vestrum prætor, is intestabilis & sacer esto.
 In cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
 Latus vt in circo spatiere, aut æneus vt stes,
 Nudus agris nudus nummis insane paternis?
 Scilicet vt plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
 Astuta ingenium vulpes imitata leonem?
 Nequis humasse velit Aiace Atrida vetas cur?
 Rex sum Nil vltra quæro plebeius. Et æquam
 Rem imperito: ac si cui videor non iustus, inulto
 Dicere, quæ sentit, permitto. Maxime regum
 Dî tibi dent capta classem reducere Troia:
 Ergo consulere, & mox respondere licebit?
 Consule. Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putrescit, toties seruati clarus Achiuus?
 Gaudeat vt populus Priami Priamuso: inhumato,
 Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulcro?
 Mille oulum insanus morti dedit, inclytum Vlysses
 Et Menelaum vnâ mecum se occidere clamans.
 Tu quum pro vitula statuis dulcem Aulide natam
 Ante aras, spargisque mola caput improbe salsa,
 Rectû animi seruas? Quorsum? Insanus quid enim Ajax
 Fecit, quum strauit ferro pecus? abstinuit vim
 Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis.
 Non ille aut Teucrum aut ipsum violauit Vlysses
 Verum ego, vt hærentes aduerso littore naues

Eriperem, prudens placavi sanguine diuos,
 Nempe tuo, furiose. Meo, sed non furiosus
 Qui species alias veris, scelerisque tumultu
 Permistas capiet, commotus habebitur: atque,
 Stultitiãne erret, nihilum distabit, an ira.
 Ajax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
 Quum prudens scelus ob titulos admittis inanes,
 Stas animo? & purũ est vitio tibi quũ tumidũ est cor?
 Siquis lectica nitidam gestare amet agnam,
 Huic vestem vt gnatae, paret, ancillas paret, aurum?
 Pusam aut pusillam appellet, fortique marito
 Destinet vxorem: interdicto huic omne adimat ius
 Prætor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
 Quid? si quis gnatam pro muta deuouet agna,
 Integer est animi? ne dixeris ergo, vbi praua
 Stultitia, hic summa est insania qui sceleratus,
 Et furiosus erit. quem cepit vitrea fama,
 Hunc circumtonuit gaudens Bellona eruentis.
 Nunc age luxuriam & Nomentanum arripe mecum.
 Vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
 Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
 Edicit, piscator vti, pomarius, anceps,
 Vnguentarius, ac Tusci turba impia vici,
 Cum scurris factor, cum Velabro omne matellum,
 Mane domum veniant. Quid tum? Venere frequentes:
 Verba facit leno, Quicquid mihi, quicquid & horum
 Cuiq; domi est, id crede tui: & vel nunc pete, vel cras.
 Accipe, quid contra iuuenis responderit æquus.
 In niue Lucana dormis ocreatus, vt aprum
 Coenam ego: tu pisces hyberno ex æquore verris,
 Segnis ego, indignus qui tantum possideam. aufer:
 Sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
 Vnde vxor media currat de nocte vocata.
 Filius AESopi detractam ex aure Metellæ,
 (Scilicet vt decies solidum exorberet) aceto
 Diluit insignem baccam qui sanior ac si
 Illud idem in rapidum flumen iaceretue cloacam

Quinti progenies Arri, par nobile fratrum
 Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum.
 Lucinias soliti impenso prandere coemptas
 Quorum abeant sanis creta an carbone notandi?
 Aedificare casas, plostellis adiungere mures,
 Ludere par impar, equitare in arundine longa,
 Si quem delectet barbatum: amentia verset.
 Si puerilis his, ratio esse euincet, amare:
 Nec quicquam differre, vtrumne in puluere trimus
 Quale prius ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus plures: quæro, faciāsne quod olim
 Mutatus Polemo: ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia, potus ut ille
 Dicitur ex collo furtim carpisse coronas,
 Postquam est impransis correptas voce magistri.
 Porrigis irato puero quum poma, recusat.
 Sume Catelle: negat, si non des, optat, amator
 Exclusus qui distat? agit vbi secum, eat, an non,
 Quod rediens erat non arcessitus: & hæret
 Inuisis foribus, Nec nunc quum me vocet vltro,
 Accedam? an potius mediter finire dolores?
 Exclusit, reuocat, redeam? non si obsecret. ecce
 Seruus, non paulo sapientior, O here, quæ res
 Nec nodum habet, neq; consilium, ratione modoque
 Tractari non vult. in amore hæc sunt mala bellum,
 Pax rursus. hæc si quis tempestatu propè ritu
 Mobilia, & cæca fluitantia forte, laboret
 Reddere certa sibi nihilo plus explicet, ac si
 Insanire paret certa ratione modoque.
 Quid? quum Piceis excerpens semina pomis,
 Gaudes si cameram percussisti forte, penes te es?
 Quid? quum balba feris annosa verba palæo,
 Aedificante casas qui sanior? atidè cruorem
 Stultitiæ, atque ignem gladio scrutare. modo (inquā)
 Hella de percussa Marini quum præcipitat se,
 Ceritū: fuit? an commotæ crimine mentis
 Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem,
 Ex

Ex more imponens cognata vocabula rebus?
 Libertinus erat, qui circum compita ficus
 Lautis mane senex manibus currebat: & vnum,
 (Quiddam magnum addes) vnum me surpate morti:
 Dis etenim facile est orabat sanus vtrisque
 Auribus atque oculis mentem, nisi litigiosus,
 Exciperet dominus, quum venderet. hoc quoq; vulgus
 Chrysiippus ponit fecunda in gente Meneni.
 Iupiter, ingentes qui das adimisque dolores,
 (Mater ait pueri menses iam quinque cubantis)
 Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
 Mane die quo tu indicis ieiunia, nudus
 In Tyberi stabit. casus medicusue leuarit
 Aegrum ex præcipiti, mater delira necabit
 In gelida fixum ripa febriumque reducet.
 Quæque malo mentem concussa? timore deorum,
 Hæc mihi Stertinius sapientiam octauus amico
 Arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
 Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
 Respicere ignoto discet pendentia tergo
 Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris:
 Qua me stultitia (quoniam non est genus vnum
 Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
 Quid? caput abscissum demens quum portat Agave
 Gnati infelicis, sibi tum furiosa viderat?
 Stultum me fateor (liceat concedere veris)
 Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
 Aegrotare putes animi vitio. Accipe: primum
 Aedificas. hoc est, longos imitaris, ab imo
 Ad summum totus moduli bipedalis, & idem.
 Corpore maiorem rides Turbonis in armis
 Spiritum & incessum: qui ridiculus minus illo?
 An quodcumque facit Mæcenas, te quoque verum e
 Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
 Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,
 Vnus vbi effugit, matri denarrat, vt ingens
 Bellua cognatos eliserit, illa rogare,

Quantane? num tandem (se inflans) sic magna fuisset.
 Maior dimidio. Num tanto? Quum magis atque
 Se magis inflaret, Non, si te ruperis (inquit)
 Par eris. Hæc à te non multum abludit imago.
 Adde poemata nunc (hoc est, oleum adde camino)
 Quæ si quis sanus fecit, sanus facis & tu.
 Non dico horrendam rabiem (Iam define) Cultum
 Maiorem censu (Teneas Damasppe tuis te)
 Mille puellarum, puerorum mille furores.
 O maior tandem parcas insane minori.

S A T Y R A IV.

Vnde, & quò Catius? Non est mihi tempus auenti
 Ponere signa nouis præceptis: qualia vincant
 Pythagoram, Anytique reum, doctumque Platona.
 Peccatum fateor, quum te sic tempore læuo
 Interpellarim: sed des veniam bonus, oro.
 Quòd si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox,
 Siue est naturæ hoc, siue artis, mirus utroque.
 Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem:
 Vtpote res tenues, tenui sermone peractas.
 Ede hominis nomen: simul, an Rømanus, an hospes
 Ipsa memor præcepta canam? celabitur autor.
 Longa quibus facies ouis erit, illa memento,
 Vt succi melioris, & vt magis alba rotundis
 Ponere namque marem cõhibent callosa vitellum,
 Caule suburbano, qui ficcis creuit in agris,
 Dulcior. irriguo nihil est elutius horto.
 Si vespertinus subito te oppresserit hospes,
 Ne gallina malum responsset dura palato,
 Doctus eris viuam misto mersare Falerno.
 Hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis
 Natura est. alijs malè creditur. ille salubres
 AEstates peraget, qui nigris prandia moris
 Finiet, ante grauem quæ legerit arbore solem
 Ausidius forti miscebat mella Falerno,

Mendose: quoniam vacuis committere venis
 Nil nisi lene decet. leni præcordia multo
 Prolueris melius, si dura morabitur alius,
 Mitulus & viles pellem obstantia conchæ:
 Et *Isaïthi* brevis herba, sed albo non sine Coo.
 Lubrica nascentes implent conchyliæ Junæ.
 Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
 Murice Baiano melior Lucrina Pelbris:
 Ostrea Circæis, Miseno oriuntur Echini:
 Pectinibus patulis iactat se molle Tacentum,
 Nec sibi cœnarum quiuis temere arroget artem,
 Non prius exacta tenui ratione saporum.
 Nec satis est cara pisces auerrere mensa.
 Ignarum quibus est ius aptius, & quibus assis
 Languidus in cubitum iam se conuiuia reponet:
 Umber & iligna nutritus glande rotundas
 Curuet aper lances carnem vitantis inertem.
 Nam Laurens malus est, vluis & arundine pinguis.
 Vineæ summittit capreas non semper edules.
 Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos.
 Piscibus atque auibus quæ natura & foret ætas,
 Ante meum nulli patuit quæ sita palatum.
 Sunt quorum ingenium noua tatum crustula promit.
 Nequaquam satis in re vna consumere curam:
 Vt si quis solum hoc, malane sint vina, laboret,
 Quali perfundat pisces securus oliuo.
 Massica si celo supponas vina sereno,
 Nocturna, si quis crassi est, tenuabitur aura,
 Et decedet odor heruis inimicus: at illa
 Integrum perdunt lino vitiata saporem.
 Surrentina vafer qui miscet fœce Falerna
 Vina columbino limum bene colligit ouo:
 Quatenus ima petit voluens aliena vitellus.
 Testis marcentem squillis recreabis & Afra
 Potorem cochlea nam lactuca innatat acri
 Post vinum stomacho, perna magis ac magis hillis
 Flagitat in morsus refici: quin omnia malit

Quæcumque immundis feruent allata popinis,
 Est operæpretium duplicis pernoscere iuris
 Naturam. simplex è dulci constat oliuo:
 Quod pingui miscere moro muriaque decebit,
 Non alia quàm qua Byzantia puruit orca.
 Hoc vbi confusum sectis inferbuit herbis,
 Corycioque croco sparsum stetit: in super addes
 Pressa Venæfranz quod bacca remisit oliuæ.
 Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
 Nam facie præstant. Venuncula conuenit ollis.
 Rectius Albanam fumo duraueris uiam.
 Hanc ego cum malis, ego faciem primus & alec,
 Primus & inuenior piper album, cum sale nigro
 Incretum, puris circumposuisse catillis.
 Inmane est vitium, dare milia terna macelle,
 Angustoque vagos pisces vrgere catino.
 Magna mouent stomacho fastidia, seu puer vnctis
 Fractauit calicem manibus, dum furta ligurrit:
 Siue grauis veteri crateræ limus adhæsit.
 In libus in scopis, in mappis, in scobè, quantus
 Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
 Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum illota toralia vestes?
 Oblitum, quanto curam sumptumque minorem
 Nec habeant, tanto reprimi iustius illis,
 Quæ nisi diuitibus nequeunt contingere mensis.
 Docte Cati, per amicitiam diuosque rogatus,
 Ducere me auditum, perges quocumque, memento.
 Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta,
 Non tamen interpret tantundem iuueris, adde
 Vultum habitumq; hominis: quem tu vidisse beatus,
 Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
 Non mediocris inest, fontes vt adire remotos,
 Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

S A T Y R A V.

Hoc quoque Tiresia, præter narrata, petenti
 Responde: quibus amissas reparare queam res

Artibus atque modis. quid ridēs? Iamne doloso
 Non satis est Ithacam reuehi, patriosque Penates
 Aspicerē? O nulli quicquam mentite, vides ut
 Nudus inopsq; domum redeam. te vate, neque illic
 Aut apotheca proci intacta est, aut pecus. atqui
 Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
 Quando pauperiem missis ambagibus horres:
 Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus
 Siue aliud priuum dabitur tibi, deuolet illuc
 Res vbi magna nitet, domino sene: dulcia poma,
 Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores.
 Ante Larem gustet venerabilior Lare diues.
 Qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus
 Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
 Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
 Vtne regam spurco Damx latus? haud ita Troix
 Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
 Pauper eris. Fortem hoc animam tolerare iubebo.
 Et quondam maiora tui. tu protinus, vnde
 Diuitias ærisque ruam, dic augur, acruos.
 Dixi equidem, & dico. captes astutus vbique
 Testamenta senum: neu si vafer vnus & alter
 Infidiatorem præroso fugerit hamo,
 Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
 Magna mindrue foro si res certabitur olim,
 Viuet vter locuples sine gnatis, improbus, vltro
 Qui meliorem audax vocet in ius, illius esto
 Defensor: fama ciuem causaque priorem
 Sperne domi si gnatus erit, fœcundane coniux.
 Quinte puta, aut Publi (gaudent prænominē molle
 Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
 Ius anceps noui, causas defendere possum.
 Eripiet quiuis oculos citius mihi, quam te
 Contemptum cassa nuce pauperet. hæc mea cura
 Ne quid tu perdas, neu sis iocus. ire domum atque
 Pelliculam curare iube: si cognitor ipse.
 Persta, atque obdura, seu rubra canicula findet

Infantes statuas, sen pingui tentus omaso
 Farius hyernas cana niue conspuet Alpes.
 Nónne vides (aliquis cubito stantem prope tangens
 Inquiet) vt patiens? vt amicis aptus? vt acer?
 Plures annabunt rhymini, & cetaria crescent.
 Sicui præterea validus malè filius in re
 Præclara sublatu's aletur: ne manifestum
 Cælibis obsequium nudet te, leniter in spem
 Arripe officiosus vt & scribare secundus
 Hæres, & si quis casus puerum egerit Orco,
 In vacuum venias. perrarò hæc alea fallit.
 Qui testamentum tradet tibi cumque legendum;
 Abnuere, & tabulas à te remouere memento:
 Sic tamen vt limis rapias quid prima secundo
 Cera velit versu solus, multisne cohæres,
 Veloci pèrcurrere oculo. plerumque recoctus
 Scriba ex quinqueuiro corum deludet hiantem,
 Captatorque dabit risus Nafica Corano.
 Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
 O Laërtiade, quicquid dicam, aut erit, aut non.
 Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
 Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
 Tempore quo iuuenis Parthis horrendus, ab alto
 Demissum genus Aenea, tellure marique
 Magnus erit: forti nubet procera Corano
 Filia Naficæ, metuentis reddere soldum.
 Tum gener hoc faciet: tabulas focero dabit, atque
 Vt legat orabit, multum Nafica negatas
 Accipiet tandem, & tacitus leget: inuenietque
 Nil sibi legatum præter plorare, suisque.
 Illud ad hæc iubeo: mulier si forte dolosa
 Libertusque senem delirum temperet, illis
 Accedas socius: laudes, lauderis vt absens.
 Adiuvat hoc quoque, sed vincit longè prius ipsum
 Expugnare caput. scribet mala carmina vecors?
 Laudato scortator erit? caue te roget: vltro
 Penelopen facilis potiori trade. putâsne,

Perdaci poterit, tam frugi, tamque pudicâ?
 Quam nequiere proci recto depellere cursu?
 Venit enim magnam donandi parca iuuentus,
 Nec tantum veneris quantum studiosa culinæ.
 Sic tibi Penelope frugi est: quæ si semel vno
 De sene gustarit, tecum partita lucellum,
 Ut canis, à corio nunquam absterrebitur vincto.
 Me sene, quod dicam, factum est. anus improba Thebis
 Ex testamento sic est elata cadaver:
 Vinctum oleo largo nudis humeris tulit hæres:
 Scilicet elabi si posset mortua. credo,
 Quod nimium institerat viuenti, cautus adito:
 Ne uel des operæ, neue immoderatus abundes.
 Difficilem & morosum offendet garrulus: vltro
 Non etiam fileas. Dauus sis comicus: atque
 Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
 Obsequio grassare mone, si increbuit aura.
 Cautus vti velet charum caput: extrahe turba,
 Oppositis humeris: aurem substringe loquaci,
 Importunus amat laudari? donec ohe, iam
 An cælum manibus sublatis, dixerit, vrge, &
 Crescentem tumidis infla sermonibus virem.
 Quum te seruitio longo curaue leuarit:
 Et certum vigilans, quattæ sit partis, Vlysses,
 Audieris, hæres: ergo nunc Dama sodalis
 Nusquam est? Vnde mihi tam fortem, tamq; fidelem?
 Surge subinde: & si paulum potes, illacrymare. est
 Gaudia prodentem vultum celare. sepulcrum
 Commissum arbitrio, sine sordibus extrue. funus
 Egregie factum laudet vicinia siquis:
 Forte cohæredum senio malè rursiet, huic tu
 Dic, ex parte tua, seu fundi siue domus sit
 Emptor, gaudentem nummo te addicere, sed me
 Imperiosa trahit Proserpina: viue valeque.

SATYRA VI.

HOc erat in votis: modus agri non ita magnus,
 Hortus vbi, & recto vicinus iugis aquæ fons,

Et paulum fyluæ super his foret, auctius atque
 Dij melius fecere. bene est, nihil amplius oro,
 Maïa nate: nisi vt propria hæc mihi munera faxis:
 Si neque maiorem feci ratione mala rem,
 Nec sum facturus vitio culpæue minorem,
 Si veneror stultus nihil horum: O si angulus ille
 Proximus accedat, qui nunc denormat agellum:
 O si urnam argenti fors quæ mihi monstret (vt illi,
 Thesauro inuento qui mercenarius agrum
 Illum ipsum mercatus arauit, diues amico
 Hercule (si quod adest, gratû iuuat: hac prece te oro,
 Pingue pecus domino facias, & cætera, præter
 Ingenium: vtque soles, custos mihi maximus adsis.
 Ergo vbi me in montes & in arcem ex vrbe remouit,
 Quid prius illustrem satyfis, musaque pedestri?
 Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auster,
 Autumnusque grauis, Libitinæ quæstus acerbæ
 Matutine pater. seu Iane libentius audis,
 Vnde hominæ operum primos vitæque labores
 Instituant (sic dijs placitum) tu carminis esto
 Principium Romæ sponforem me rapis: eia,
 Ne prior officio quisquam respondeat, vrge.
 Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
 Postmodo, quod mi oblit, clarè certamque loquuto,
 Luctandum in turba: faciendâ iniuria tardis.
 Quid vis insane? & quas res agis? Improbus vrget
 Iratis precibus, tu pulses omne quod obstat,
 Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
 Hoc iuuat, & melli est: non mentiar. at simul atras
 Ventum est Esquilias, aliena negotia centum
 Per caput & circa saljunt larus. Ante secundam
 Roscius orabat sibi adesset ad puteal' cras.
 De re communi scribæ magna atque noua te
 Drabant hodie meminisses: Quinte reuerti.
 Imprimat his cura Mæcenas: signa tabellis.
 Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit: & instat,

Septimus octavo propior iam fugerit annus,
 Ex quo Mæcenas me cepit habere suorum
 In numero: dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
 Vellet, iter faciens, & cui concedere nugas
 Hoc genus: hora quota est? Thrax est Gallina Syro par:
 Matutina parum cautos iam frigora mordent.
 Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.
 Per totum hoc tempus subiectior in diem & horam
 Inuidiæ, noſter ludos ſpectauerat vnâ,
 Luſerat in campo, Fortunæ filius, omnes.
 Frigidus à roſtris manat per compita rumor.
 Quicumque obuius eſt, me conſulit: ô bone (nam te
 Scire, deos quoniam propius contingis, oportet)
 Num quid de Dacis audiſti? Nil equidem. Vt tu
 Semper eris deriſor ad omnes. Diſ exagitent me,
 Si quicquam. Quid militibus promiſſa Triquetra
 Prædia Cæſar an eſt itala tellure daturus?
 Iurantem me ſcire nihil, mirantur, vt vnũ
 Scilicet egreſſi mortalem alitque ſilenti.
 Perditur hæc inter miſero lux, non ſine votis:
 O rus, quando ego te aſpiciam? quandoque licebit,
 Nunc veterum libris, nunc ſomno & inertibus horis
 Ducere ſollicitæ iucunda obliuia vitæ?
 O quando faba Pythagoræ cognata, ſimulque
 Vnctâ ſatis pingui ponentur oliſcula lardo?
 O noctes cœnzque deum! quibus ipſe, meique,
 Ante larem proprium veſcor: vernasque procaces
 Paſco libatis dapibus prout cuique libido eſt,
 Siccat inæquales calices conuiua ſolutus
 Legibus infantis: ſeu quis capit acria fortis
 Pocula, ſeu modicis vœſcit lætiis. ergo
 Sermo oritur non de villis domibusue alienis:
 Nec male necne Lepos ſaltet: ſed, quod magis ad nos
 Pertinet, & neſcire malum eſt, agitamas vtrumne
 Diuitijs homines an ſint virtute beati:
 Quidne ad amicitias, vſus rectumne trahat nos
 Et quæ ſit natura boni, ſummumque quid eius,

Cœrius, hæc inter, vicinus garrit aniles
 Ex re fabellas, nam si quis laudat Arelli
 Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
 Rusticus vrbani murem mus paupere fertur
 Accepisse cauo, veterem vetus hospes amicum:
 Asper, & attentus quæsitis. vt tamen arctum
 Solneret hospitij animum. quid multa? neque illi
 Sepositi ciceris nec longæ inuidit auenæ:
 Aridum & ore ferens acinum, semesaque lardi
 Frustra dedit. cupiens varia fastidia cœna
 Vincere tangentis malè singula dente superbo:
 Quum pater ipse domus palea porrectus in horna,
 Effet ador, loliumque, dapis meliora relinquens.
 Tandè vrbani ad hunc, Quid te iuuat (inquit) amice?
 Prærupti nemoris patientem viuere dorso?
 Vis tu homines vrbemque feris præponere syluis?
 Carpe viam (mihi crede) comites terrestria quando
 Mortales animas viuunt sortita, neque vlla est
 Aut magno aut paruo lethi fuga. quo bone circa
 Dum licet, in rebus iucundis viue beatus:
 Viue memor quàm sis æui breuis. Hæc vbi dicta
 Agrestem pepulere, domo leuis exilit: indè
 Ambo propositum peragunt iter, vrbis auentes
 Mœnia nocturni subrepere iamque tenebat
 Nox medium cœli spatium, quum ponit vterque
 In locuplete domo vestigia: rubro vbi ecco
 Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
 Multaque de magna superessent fercula cœna,
 Quæ procul extructis inerant hesternæ canistris,
 Ergo vbi purpurea porrectum in veste locauit
 Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes,
 Continuatque dapes: necnon vernaliter ipsis
 Fungitur officijs, prælambens omne quod affert.
 Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisque
 Rebus agit lætum conuiuiam: quum subito ingens
 Valuarum strepitus lectis excussit vtrumque.
 Currere per totum pauidi conclane, magisque

182 Q. HORATII FLACCI
Exanimis trepidare, simul domus alta molossis.
Personuit canibus. tum rusticus, Haud mihi vitæ
Est opus hac (ait) & valeas: me filua cauusque
Tutus ab insidijs tenui solabitur eruo.

S A T Y R A V I I.

Iamdudum ausculto: & cupiens tibi dicere seruus
Pauca reformido. Dauusne? Ita, Dauus, amicum
Mancipium domino, & frugi, quod sit satis: hoc est,
Vt vitale putes. Age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores voluerant) vttere: narra.
Pars hominum vitij gaudet constanter, & vrget
Propositum: pars multa natat, modò recta capeffens,
Interdum prauis obnoxia. sæpe notatus
Cum tribus annellis, modo læua Priscus inani,
Vixit inæqualis: clauum vt mutaret in horas:
Ædibus ex magnis subitò se conderet, vnde
Mundior exiret vix libertinus honestè.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuerè: Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos, qui pro se tolleret atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna.
Conductum pauit: quanto constantior idem:
In vitij, tanto lenius miser ac prior ille
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendant.
Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, pessime? Laudas
Fortunam & mores antiquæ plebis: & idem,
Siquis ad illa deus subito te agat, vsque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse.
Aut quia non firmus rectum defendis: & hæres,
Nequicquam cœno cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas, absentem rusticus urbem
Tollis ad astra leuis, si nusquam es forte vocatus
Ad cœnam, laudas securum olus: ac, velut vsquam

Vincit eas, ita te felicem dicis, amasque,
 Quod nusquam tibi sit potandum iusserit ad se.
 Mæcenas seram sub lumina prima ventre
 Conuiuam, Nemôn' oleum feret ocyus? ecquis
 Audit? cum magno blateras clamore, furisque,
 Miluius & scurræ tibi non referenda precati
 Discedunt, etenim fateor, me dixerit ille:
 Duci ventre leuem: nasum nidore supinor:
 Imbecillus, iners, sim quid vis, adde popino.
 Tu, quum sis quod lego, & fortassis nequior, vltro
 Insectere, velut melior? verbisque decoris
 Obuoluas vitium? quid si me stultior ipse
 Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
 Me vultu terrere, manum stomachumque teneto,
 Dum quæ Crispini docuit me ianitor, edo.
 Te coniux aliena capit, meretricula Daum.
 Peccat vter nostrum cruce dignius? acris vbi me
 Natura incendit, sub clara nuda lucerna
 Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
 Clunibus aut agitauit equum lasciuia supinum:
 Dimittit neque famosum, neque sollicitum ne
 Ditiore aut formæ melioris meiat eodem.
 Tu, quum proiectis insignibus, annulo equestri,
 Romanoque habitu prodis, ex iudice, Dama
 Turpis odoratum caput obscurante lacerna:
 Non es quod simulas? metuens induceris, atque
 Altercante libidinibus tremis ossa pauore,
 Quid refert, vri virgis, ferroque necari?
 Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
 Quod te demisit peccati conscia herilis,
 Contractum genibus tangis caput? estne marito
 Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
 In corruptorem vel iustior? illa tamen se
 Non habitu mutatue loco, peccatue supernè,
 Quum te formidet mulier, neque credat amanti.
 Ibis sub furcam prudens: dominoque furenti
 Cômittes rem omnem & vitam, & cum corpore famâ.

4 Q. HORATII FLACCII

Euaſti? credo metues, doctusque canebis.
 Quæres quando iterum paveas, iterumque perire
 Poſſis. ô toties ſeruus quæ bellua ruptis?
 Quum ſemel effugit, reddit ſe praua catenis?
 Non ſum mœchus, ais, neq; ego. hercule, ſur, vbi vaſ
 Prætereo ſapiens argentæa. tolle perichum,
 Iam vaga proſiliet fræſhis natura remotis.
 Tunc mihi dominus, rerum imperiis hominumque
 Tot tantisque minor? quem ter vindicta quaterq;
 Impoſita haud vnquam miſera formidine priuet?
 Adde ſupradictis, quod non leuius valeat. nam
 Siue vicarius eſt, qui ſeruo paret (vbi moſ
 Veſter ait) ſeu conſeruus: tibi quid ſum ego (nempe
 Tu mihi qui imperitas, alijs ſeruis miſer, atque
 Duceris vt neruis alienis mobile lignum.
 Quisnam igitur liber? ſapiens, ſibi que imperioſus.
 Quem neq; pauperies, neq; mors, neq; vincula terre
 Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
 Fortis, & in ſeiſo rotas teres atque rotundus
 Externi nequid valeat per leue morari.
 In quem mancaruit ſemper fortuna: poteſne
 Ex his vt proprium quid noſcere? quinque talenta
 Poſcit te mulier, vexat. foribusque repulſum
 Perfundit gellda: ruruſus vocat: eripe turpi.
 Colla iugo, liber, liber ſum, dic age. non quis.
 Urget enim dominus mentem non leuis, & acres
 Subiectat laſſo ſtimulos, verſatque negantem.
 Vel quum Pæſiaca torpes inſane tabella,
 Qui peccas minus atq; ego? quum Fului Rutabæq;
 Aut Placideiani contento poplite miror
 Prælia, rubrica picta aut carbone: velut ſi
 Reuera pugnent, feriant. vitentque mouentes
 Arma viri: nequam & ceſſator Daulus: at ipſe
 Subtilis veterum iudex & callidus audis.
 Nil ego. ſi ducor libo fumante: tibi ingens
 Virtus atque animus cœnis reſponſat opimis.
 Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt. cur?

Tergo plector enim. qui tu impunitior illa
 Quæ paruo sumi nequeunt cum obsonia captas?
 Nempe inamarefcunt epulæ sine fine petita,
 Illusque pedes vitiosum ferre recusant
 Corpus; an hic peccat, sub noctem qui puer uanam
 Furtiuam inuat strigilem? qui prædia vendit,
 Nil seruile, gulæ parens, habet? adde, quod idem
 Non horam tecum esse potes, non otia rectè
 Ponere: teque ipsum vitas fugitiuus, & erro:
 Iam vino quærens, iam somno fallere curam,
 Frustra: nam comes atra premit, sequiturque fugacem
 Vnde mihi lapidem? Quorsum est opus? Vnde sagittas?
 Aut insanit homo, aut versus facit. Ocyus hinc te
 Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

S A T Y R A V I I I.

UT Nasidieni iuuit te cœna beati?
 Nam mihi quærenti conuiuam, dictus here illie
 De medio porare die. Sic, ut mihi nunquam
 Inuita fuerit melius. Da (si graue non est)
 Quæ prima iratum ventrem placauerit esca.
 In primis Lucanus aper leni fuit Austro
 Captus, ut aiebat cœnæ pater. acria circum
 Rapula, lactucæ, radices: qualia lassum
 Peruellunt stomachum: siser, alic, fæcula Coa,
 His ubi sublatis, puer altè cinctus acernam
 Gausape purpureo mensam perterfit, & alter
 Sublegat quodcumque iaceret inutile, quodque
 Posset cœnantes offendere: ut Attica virgo
 Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
 Cæcuba vina ferens: Alcon, Chium, maris experta,
 Hic herus, Albanum, Mæcehas, siue Falernum
 Te magis appositis delectat, habemus utrumque,
 Diuitias miseras. Sed queis cœnantibus vna,
 Fundani, pulchrè fuerit tibi nosse laboro.
 Summus ego, & prope me Viscus Turinus, & infra

(Si memini) varius: cum Seruilio Balatrone
 Vibidius: quos Mæcenas adduxerat umbras.
 Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
 Ridiculus totas simul absorbere placentas.
 Nomentanus ad hoc, qui siquid forte lateret,
 Indice monstraret digito. nam cætera turba,
 Nos inquam, cœnamus aues, conchyliâ, pisces,
 Longè dissimilem noto celantia succum.
 Ut vel continuò patuit, quum passeris atque
 Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi,
 Post hoc me docuit melimela rubere, minorem
 Ad lunam delecta. quid hoc interfit, ab ipso
 Audieris melius, tum Vibidius Balatroni,
 Nos nisi damnose bibimus moriemur inulti.
 Et calices poscunt maiores. vertere pallor
 Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acres.
 Potores: vel quòd maledicunt liberius, vel
 Feruida quòd subtile exsurdant vina palatum.
 Inuertunt Aliphanis vinaria tota
 Vibidius Balatorque, sequutis omnibus: imi
 Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
 Affertur squillas inter muræna natantes (inquit,
 In patina porrecta: sub hoc herus, Hæc grauida,
 Capta est, deterior post partum carne futura.
 His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
 Pressit cella: garo de succis piscis Iberi,
 Vinò quinquenni, verùm citra mare nato,
 Dum coquitur: (cocto Chium sic conuenit, ut non
 Hoc magis vllum aliud) pipere albo: non sine aceto,
 Quod Methymnæam virio mutauerat vnam.
 Erucas virides iaulas ego primus amaras
 Monstrauî incoquere, illutos Curtillus echinos,
 Ut melius muria quàm testa marinâ remittat.
 Interea suspensa graues aulæa ruinas
 In patinam fecere, trahentia pulueris atri
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
 Nos maius veriti, postquam nihil esse pericli

Senſimus, erigimur. Rufus, poſito capite, vt ſi
 Filius immaturus obiſſot, flere quis eſſet
 Finis? ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
 Tolleret, Heu Fortuna, quis eſt crudelior in nos:
 Te deus? vt ſemper gaudes illudere rebus
 Humanis. Varius mappa compeſcere riſum
 Vix poterat. Balatro ſuspendens omnia naſo,
 Hæc eſt conditio viuendi, aiebat: eoque
 Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
 Tene, vt ego accipiar lautè, torquerier omni
 Sollicitudine diſtrictum? ne panis aduſtus,
 Ne malè conditum ius apponatur? vt omnes
 Præcincti rectè pueri comptique miniſtrent?
 Adde hos præterea caſus: aulæa ruent ſi,
 Vt modo: ſi patinam pede lapſus frangat agafe,
 Sed conuiuatoris (vti ducis) ingenium res
 Aduerſæ nudare ſolent, cælare ſecundæ.
 Naſidienus ad hæc, Tibi di, quæcumque preceris,
 Comoda dent: ita vir bonus eſ, conuiuaque comis.
 Et ſoleas poſcit. tum in lecto quoque videres
 Stridere ſecreta diuiſos aure ſuſurros.
 Nullos his malleſ ludos ſpectaſſe ſed illa
 Redde, age, quæ deinceps riſiſti. Vibidius dum
 Quærit de pueris, num ſit quoque fracta lagena,
 Quòd ſibi poſcenti non dentur pocula: dumque
 Ridetur fictis rerum, Balatrone ſecundo,
 Naſidiene redis mutatæ frontis, vt arte
 Emendaturus fortunam: deinde ſequuti
 Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
 Membra gruis, ſparſi ſale multo, non ſine farre,
 Pinguibus & ficis paſtum iecur anſeris albi,
 Et leporum auulſos, vt multo ſuauius, aſmos.
 Quàm ſi cum lumbis quis edat: tum peſtore aduſto.
 Vidimus & merulas poni, & ſine clune palumbes:
 Suanès res, ſi non cauſas narraret earum &
 Naturas dominus, quem nos ſic fugimus vlti,
 Vt nihil omnina guſtaremus: velut illis
 Canidia afflaſſet, peior ſerpentibus Afris.

HORATII FLACCI

EPISTOLARVM

LIBER PRIMVS.

AD MAECENATEM.

EPIST. I.

Prima dicte mihi, summa dicende camœna
 Spectatum satis & donatum iam rude, quarris,
 Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo.
 Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
 Mercuris ad postem fixis, latet abditus agro:
 Ne populum extrema toties exoret arena.
 Est mihi purgatam crebrò qui perfonet aurem,
 Solue senescentem maturè sanus equum, ne
 Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
 Nunc itaque & versus & cætera ludicra pono:
 Quid verù ante decès, curo, & rogo, & omnis in hoc sù
 Condo & compono quæ mox depromere possim;
 Ac ne forte, roges, quo me duce, quo lare tuter:
 Nullius addictus iurare in verba magistri.
 Quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
 Nunc agilis fio, & mersor ciuilibus vñdis,
 Virtutis veræ custos rigidusque satelles:
 Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
 Et mihi res, non me rebus submittere conor.
 Vt nox longa quibus mentitur amica, diesque
 Longa videtur opus debentibus, vt piger annus
 Pupillis, quos dura premit custodia matrum

Sic mihi tarda fluunt ingrataq; tempora, quæ spem
 Consiliumque morantur agendi gnauiter, id quod
 AEquè pauperibus prodest, locupletibus æquè,
 AEquè neglectum pueris senibusque nocebit.
 Reitat vt his ego me ipse regam solerque elementis,
 Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
 Non tamen idcirco contempnas lippus iungi:
 Nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
 Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
 Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.
 Feruet auaritia miseraque cupidine pectus?
 Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem
 Possis, & magnam morbi deponere partem.
 Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
 Ter parè lecto, poterunt recreare libello.
 Inuidus, iracundus, iners, vinosus, amator:
 Nemo adeo ferus est vt non mitescere possit,
 Si modò culturae patientem commoder aurem.
 Virtus est, vitium fugere: & sapientia prima,
 Stultitia caruisse vides, quæ maxima credis
 Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam
 Quanto deuites animi capitisque labore.
 Impiger extremos currit mercator ad Indos,
 Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:
 Ne cures ea quæ stultè miraris & optas
 Discere, & audire, & meliori credere non vis?
 Quis circum pagos & circum compita pugnat,
 Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
 Cui sit conditio dulcis sinè puluere palma?
 Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
 O ciues ciues, quærenda pecunia primùm est,
 Virtus post nummos. hæc Ianus summus ab imo
 Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata senesque,
 Læuo suspensiloculos, tabulamque lacerto.
 Si quadringentis, sex, septem millia desunt.
 Est animus tibi, sunt mores, & lingua fidelisque:
 Plebs eris, at pueri ludentes, rexeris, aiunt,

Si rectè facies. Hic murus aeneus esto,
 Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
 Roscia (dic sodes) melior lex. an puerorum
 Nænia? quæ regnum rectè facientibus effert,
 Et maribus Curijs & decantata Camillis?
 Isne tibi melius suadet, qui rem facias: rem,
 Si possis, rectè: si non, quocumque modo rem:
 Ut proprius, spectes lacrymosa poemata Puppi:
 An qui Fortunæ te responsare superbæ
 Liberum & erectum præsens hortatur & optat?
 Quòd si me populus Romanus forte roget, cur
 Non, ut porticibus, sic iudicijs fruar ijsdem,
 Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, vel odit:
 Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
 Respondit, referam, Quia me vestigia terrent,
 Omnia te aduersum spectantia; nulla retrorsum.
 Bellua multorum escapitū. nam quid sequar? aut quæ?
 Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
 Crustis & pomis viduas venentur auaras,
 Excipiantque senes, quos in viuaria mittant:
 Multis occulto crescit res fœnore. verùm
 Esse alijs alios rebus studijsque teneri.
 Idem eadem possunt horam durare probantes?
 Nullus in orbe sinus Baijs præluet amœnis,
 Si dixit diues, lacus & mare sentit amorem
 Festiuantis heri; cui si vitiosa libido
 Fecerit auspiciū, cras ferramenta Theanum:
 Tolletis fabri, lectus genialis in aula est?
 Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita.
 Si non est, iurat bene solis esse maritis,
 Quo teneam vultus mutantem Protea nòdo?
 Quid pauper? iude: mutat cœnacula, lectos,
 Balnea, tonsores: conducto nauigio, æquè
 Naufeat ac locuples, quem ducit priua triremis.
 Si curtatus inæquali tonsore capillos
 Occurri, rides: si forte subucula pexæ
 Trita subest tunicæ, vel si toga disidet impar,

Rides: quid mea quum pugnat sententia secum?
 Quod petijt, spernit, repetit quod nuper omisit?
 AEstuat, & vitæ disconuenit ordine toto?
 Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
 Insanire putas solemnia me: neque rides:
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A prætore dati, rerum tutela mearum
 Quum sis, & prauè lectum stomacheris ob vnguem
 De te pendentis, te respicientis amici.
 Ad summam, sapiens vno minor est Ioue: diues,
 Liber, honoratus, pulcher: rex denique regum:
 Præcipuè sanus, nisi quum pituita molesta est.

A D L O L L I V M.

Epist. I I.

Troiani belli scriptorem, maxime Lolli,
 Dum tu declamās Romæ, Præneſte relegi:
 Qui quid sit pulchrum, quid turpe, quid vtile, quid nõ
 Plenius ac melius Chryſippo & Crantore dicit.
 Cur ita crediderim (nisi quid te detinet) audi.
 Fabula qua Paridis propter narratur amorem
 Græcia barbariæ lento collifa duello,
 Stultorum regum & populorum continet æſtus.
 Antenor cenſet belli præcidere cauſam.
 Quid Paris? vt ſaluus regnet, viuatque beatus,
 Cogi poſſe negat Neſtor componere lites
 Inter Peleiden feſtinat & inter Atreiden:
 Hunc amor, ira quidem communiter vrit vtrumq;
 Quicquid delirant reges, plectuntur Achiul.
 Seditio, dolis, ſcelere, atque libidine & ira,
 Iliacos intra muros peccatur, & extra
 Rurſus, quid virtus & quid ſapientia poſſit,
 Vtile propoſuit nobis exemplar. Vlyſſem:
 Qui dõmitor Troiæ, multorum prouidus vrbes
 Et mores hominum inſpexit: latumque per æquor,
 Dum ſibi, dum ſocijs reditum parat, aſpera multa
 Pertulit, aduerſis rerum immerſabilis vndis.

Sirenum voces & Circes pocula nosti:
 Quæ si cum socijs stultus cupidusque bibisset,
 Sub domina meretrice fuisset turpis & excors:
 Vixisset canis immundus, vel amica lutosus
 Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
 Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
 In cute curanda plus æquo operata iuuentus,
 Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
 Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
 Ut iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
 Ut teipsum serues, non expergisceris? atqui
 Si nolis sanus, cures hydropicus: & ni
 Polces ante diem librum cum lumine, si non
 Intendes animum studijs, & rebus honestis:
 Inuidia vel amore vigil torquebere: nam cur
 Quæ lædunt oculos, festinas demere: liquid
 Est animum, differt curandi tempus in annum?
 Dimidium facti, qui cœpit, habet, sapere aude:
 Incipe. qui rectè viuendi prorogat horam
 Rusticus expectat dum defluat annis: at ille
 Labitur, & labetur in omne volubilis æuam.
 Quæritur argentum, puerisque beata creandis
 Vxor, & incultæ pacantur vomere syluæ.
 Quod satis est, cui contigit hic nihil amplius optet.
 Non domus, & fundus, non æris aceruus & auri
 Aegrotò domini deduxit corpore febres.
 Non animo curas, valeat possessor oportet,
 Si comportatis rebus bene cogitat uti.
 Qui cupit, aut meruit, iuuat illum sic domus, aut res,
 Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
 Auriculas citharæ collecta sorde dolentes,
 Sincerum est nisi vas, quodcumque infandis, acescit
 Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.
 Sempèr avarus eget: certum voto pete finem.
 Inuidus alterius macrescit rebus opimis:
 Inuidia Siculi non inuenerè, tyranni
 Majus tormentum, qui non moderabitur iræ,

Infectum volet esse, dolor quod suaserit & mens,
 Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
 Ira, furor brevis est, animum rege: qui niſi parer,
 Imperat: hunc frænis, hunc tu compeſce catena.
 Fingit equum tenera docilem ceruice magister
 Ire viam quam monſtrat eques, venaticus ex quo
 Tempore ceruinam pellem latrauit in aula.
 Stilitat in ſyluis catulus, nunc adhibe puro
 Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
 Quo ſemel eſt imbuta recens, ſeruabit odorem
 Teſta diu: quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis,
 Nec tardum operior, nec præcedentibus inſto.

A D I V L I V M F L O R V M.

Epist. III.

V L I Flore, quibus terrarum militet oris
 Claudius Auguſti priuilegii, ſcire laboro
 Thracane vos, Hebruſque niuali compeſe victus,
 An freta vicinas inter currentia turres,
 An pingues Afiz campi collesque morentur?
 Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? hæc quoque curo?
 Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit?
 Bella quis & paces longum diffundit in æuum?
 Quid Titius, Romana breui venturus in ora?
 Pandarici fontis qui non expalluit hauſtus,
 Aſſidire lacus & riuos auſus apertos:
 Vt valet? vt meminit noſtri? ſidibusne Latinis
 Thebanos aptare modos ſtudet, auſpice Muſa?
 An tragica deſcendit & ampullatur in arte?
 Quid mihi Celfus agit? monitus multumque monendo?
 Priuatas vt quærat opes, & tangere vitæ
 Scripta, Palatinus quæcumque recepit Apollo:
 Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim.
 Rex auium plumas, moueat cornicula riſum,
 Partiuſ nudata coloribus: ipſe quid audes?
 Quæ circumuolitas agilis thyma? non tibi paruum
 Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter uirtum.

Seu linguam caulis acuis, seu ciuica iura
 Respondere paras, seu condis amabile carmen:
 Prima ferēs ederae victricis prēmia, quod si
 Frigida curarum fomenta relinquere posses,
 Quo te caelestis sapientia duceret, ires.
 Hoc opus, hoc studium parui properemus & ampli,
 Si patriæ volumus, si nobis viuere cari.
 Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ
 Quantæ conueniat Nunatius. an malè sarta
 Gratia nequicquam coit, & rescinditur? at vos
 Seu calidus sanguis seu rerum inscitia vexat,
 Indomita ceruice feros? vbi cumque locorum
 Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
 Pascitur in vestrum reditum votiua iuuenta.

A D A L B I V M T I B V L L V M.

Epist. IV.

Albi, nostrorum formonum candide iudex,
 Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
 Scribere quod cassi Parmensis opuscula vincat?
 An tacitum syluas inter reptare salubres,
 Curantem quicquid dignum sapiente bonoque est?
 Non tu corpus eras sine pectore, di tibi formam
 Di tibi diuitias dederant, artemque fruendi.
 Quid voueat dulci nutricula maius alumno,
 Quam sapere & fari ut possit quæ sentiat, & cui
 Gratia, fama, valetudo contingat abundè,
 Et mundus victus, non deficiente crumena?
 Inter spem curamque, timores inter & iras,
 Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
 Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora.
 Me pinguem & nitidum curata cute reuises,
 Quum ridere voles Epicuri de grege porcum.

A D T O R Q V A T V M. Epist. V.

Si potes archaïcis conuiuia recumbere lectis,
 Nec modica cenare times olus omne patella

Supremo te sole domi Torquate manebo
 Vina bibes iterum Tauro diffusa palustres
 Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum.
 Sin melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
 Tandudum splendet focus, & tibi munda supellex.
 Mitte leues spes, & certamina diuitiarum,
 Et Moschi causam. cras nato Cæsare festus
 Dat veniam somnumque dies: impunè licebit
 AEstiuam sermone benigno extendere noctem:
 Quid mihi fortunas, si non conceditur vti?
 Parcus ob hæredis curam, nimiumque seuerus,
 Absidet insano: potare & spargere flores
 Incipiam. patriarque vel inconsultus haberi,
 Quid non ebrietas designat? operta recludit:
 Spes iubet esse ratas: in prælia trudit inermem.
 Sollicitis animis onus eximit: addocet artes.
 Secundi calices quem non fecere disertum?
 Contracta quem non in paupertate solutum?
 Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
 Inuitus: ne turpe toral, ne fordida mappa
 Corruget nares: ne non & cantharus & lanx
 Ostendat tibi te, ne fidos inter amicos
 Et qui dicta foras eliminat: ut coeat par
 Langaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
 Et nisi cæna prior potiorque puella Sabinum
 Detinet, assumam locus est & pluribus vmbrys.
 Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
 Tu quotus esse velis, rescribe: & rebus omisis,
 Atria seruantem postico falle clientem.

A D N V M I C I V M.

Epist. VI.

NIL admirari, propè res est vna, Numici,
 Solaque, quæ possit facere & seruare beatum,
 Hunc solem, & stellas, & decedentia certis
 Tempora momentis: sunt qui formidine nulla
 Ambuti spectent, quid censes munera terræ?

Quid, maris extremos Arabas ditantis & Indos?
 Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
 Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore?
 Qui timet his aduersa, ferè miratur eodem
 Quo cupiens pacto paupor est vtrique molestus:
 Impronisa simul species exterrer vtrumque.
 Gaudeat, an doleat: cupiat, metuatne: quid ad rem?
 Si, quicquid vidit melius peiusue sua spe,
 Dehinc oculis, animoque & corpore torpet?
 Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
 Ultra quàm satis est virtutem si petat ipsam.
 I nunc, argentum, & marmor vetus, æraque & artes
 Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores:
 Gaude quod spectant oculi te mille loquentem:
 Gnaeus mandè forum, & vespertinus pete tectum:
 Ne plus frumenti dorabilis emetat agris
 Mucius: indignum, quod sit peioribus ortus:
 Hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.
 Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas,
 Defodiet condetque nitentia. quum bene notum
 Porticus Agrippæ & via te conspexerit Appi,
 Ire tamen restat Numa quod deuenit: & Ancus
 Si latus aut renes morbo tentantur acuto.
 Quære fugam morbi: vis rectè viuere? quis non?
 Si virtus hoc vna potest dare, fortis omisis
 Hoc age delicijs. virtutem verba putas, vt
 Lucum ligna? caue ne portus occupet alter,
 Ne Cibysatica, ne Bithyna negotia perdas.
 Mille talenta rotundentur, totidem altera porro:
 Tertia succedant, & quæ pars quadret aceruum
 Scilicet vxorem cum dote, fidemque, & amicos,
 Et genus & formam regina pecunia donat:
 Ac bene nummatum decorat Suadela. Venusque,
 Mancipijs locuples eger æris Cappadocum rex.
 Ne fueris hic tu chlamydes Lucullus (vt aiunt)
 Si posset centum scæne præbere rogatus.
 Qui possum tot: ait tamen & quæram, & quot habe

Mittam: post paulò scribit, sibi millia quinq̄
 Esse domi chlamydam: partem vel tolleret omnes;
 Exilis domus est, vbi non & multa supersunt,
 Et dominum fallunt, & profunt furibus, ergo
 Si res sola potest facere & seruare beatum,
 Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittat;
 Si fortunatum species & gratia præstat,
 Mercemur seruum, qui dicet nomina, læuum
 Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
 Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velinas
 Cuilibet hic fasces dabit, eripietque curule
 Cui volet importunus ebur. frater, pater, addet
 Vt cuique est ætas, ita quemque facetus adoptat,
 Si bene qui cœnat, bene viuit: lucet, eamus
 Quò ducit gula piscemur, venemur: vt olim
 Gargilius, qui mane plagas, venabula, seruos,
 Differtum transire forum populumque iubebat:
 Vnus vt è multis populo spectante referret
 Emptum mulus aprum, crudi tumidique lauemur;
 Quid deceat, quid non oblit: Certe cera
 Digni: remigium vitiosum Ithagensis Vlyssæi,
 Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
 Si (Mimnermus vti censet) sine amore iocisque
 Nil est iucundum: viuas in amore, iocisque.
 Viue: vale siquid nouisti rectius istis,
 Candidus imperti: si non, his vtete mecum:]

A D M A E C E N A T E M.

Epist. VII.

QVinq̄ dies tibi pollicitus me rure futurum;
 Sextilem totum mendax desideror, atque
 Si me viuere vis sanum, recteque valentem,
 Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
 Mæcenat veniam: dum ficus prima calorque
 Designatorem decorat listoribus atris;
 Dum pueris omnis pater & matercula pallet:
 Officiosaque sedulitas & opella forensis

Ad lucit febres, & testamenta resignat.

Quod si bruma niues Albanis illinet agris,
 Ad mare descendet vates tuus, & sibi parceret,
 Contractusque leget: te dulcis amice reuifet:
 Cum Zephyris (si concedes) & hirundine prima,
 Non, quo more pyris vefci Calaber iubet hospes,
 Tu me fecifti locupletem, vefcere fodes.
 Iam fatis eft. At tu quantumuis tolle. Benignè.
 Non inuifa ferēs pueris munufcula paruis.
 Tam teneor dono quàm fi dimittar onuftus.
 Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
 Prodigus & ftultus donat quæ fpernit & odit.
 Hæc feget ingratos rulit, & feret omnibus annis,
 Vir bonus & fapiens dignis ait eſſe paratum,
 Nec tamen ignorat quid diſtent æra lupinis.
 Dignum præſtabo me etiam pro laude merentis.
 Quod fi me noles vſquam diſcedere, reddes
 Forte latus, nigros anguſta fronte capillos:
 Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum, &
 Inter vina fugam Cynaræ mœrere proteræ.
 Forte per anguſtam tenuis vulpecula rimam
 Reperat in cameram frumenti: paſtaque rurfus
 Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
 Cui muſtela præcul, Si vis (ait) effugere iſtinc,
 Macra cæuum repetes arctum, quem macra ſubiſti.
 Hac ego ſi compellar imagine, cuncta reſigno:
 Nec ſohnum plebis laudo, ſatur altilium, nec
 Otia diuitijs Arabum liberrima muto.
 Sæpe verecundam laudaſti: rexque paterque
 Audiſti coram, nec verbo parcius abſens?
 Inſpice ſi poſſum donata reponere lætus.
 Haud malè Telemachus, proles patientis Vlyſſei,
 Non eſt aptus equis Ithacæ locus: vt neque planis
 Porrectus ſpatijs, neque multæ prodigus herbæ.
 Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam.
 Paruum parua decent. mihi iam non regia Roma,
 Sed vacuum Tibur placet, aut imbellè Tarentum

Strenuus & fortis, causisque Philippus agendis
 Clarus, ab officijs octauam circiter horam
 Dum redit: atque foro nimium distare Carinas
 Iam grandis natu queritur: conspexit (vt aiunt)
 Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra,
 Cultello proprios purgantem leniter vngues.
 Demetri (puer hic non læuè iussa Philippi
 Accipiebat) abi: quære, & refer, vnde domo, quis
 Culus fortunæ quò sit patre, quòue patrono.
 It, redit: & narrat, Vulteiam nomine Menam,
 Præconem, tenui censu, sine crimine notum:
 Et properare loco & cessare. & quærere & vti
 Gaudentem paruisque sodalibus, & iare certo.
 Et ludis, & post decisa negotia, campo.
 Scitari liber ex ipso quæcumque refers dic
 Ad cœnam veniat. non sanè credere Menam:
 Mirari secum tacitus. quid multa? benignè,
 Respondet. Negat ille mihi? Negat improbus & te
 Negligit, aut horret Vulteiū mane Philippus
 Vilia vendentem tunicato scruta popello
 Occupat, & saluere iubet prior. ille Philippo
 Excusare laborem, & mercenaria vincla,
 Quòd non mane domum venisset? denique, quòd non
 Prouidisset eum. Sic ignouisse putato
 Me tibi si cœnas hodie mecum. Vt libet. Ergo
 Post nonam venies nunci, rem strenuus auge.
 Vt ventum ad cœnam est, dicenda tacenda loquutus,
 Tandem dormitum dimittitur, hinc vbi sæpe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
 Mane cliens & iam certus conuiuia, iuberur
 Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
 Impositus mannis, aruum cœlumque Sabinum
 Non cessat laudare. videt ridetque Philippus:
 Et sibi dum requiem, dum risus vndique quærit,
 Dum septem donat festertia, mutua septem
 Promittit: persuadet vti mercetur agellum.
 Mercatur. ne te longis ambagibus ultra

Quam satis est, morer ex nitido sit rusticus, atque
 Sulcos & vineta crepat mera: præparat vltimos:
 Immoritur studijs, & amore fenescit habendi.
 Verùm vbi oues furto, morbo periere capellæ,
 Spem mentita seges, bos est enectus arando:
 Offensus damnis, media de nocte caballum
 Arripit, iratusque Philippi tendit ad ædes.
 Quem simul aspexit scabrum intonsumq; Philippus,
 Durus (ait) Vultei nimis attentusque videris
 Esse mihi Pol, me miserum patronæ vocares,
 Si velles (inquit) verum mihi dicere nomen.
 Quod te per genium, dextramque, deosq; Penates,
 Obsecro & obtestor, vitæ me redde priori.
 Qui simul aspexit quantum dimissa petiris
 Præsent, maturè redeat, repetatque relicta.
 Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est:

AD CELSUM ALBINOVANVM.
Epist. VIII.

Celso, gaudere, & bene rem gerere, Albinouano,
 Musa rogata refer, comiti scribæque Neronis,
 Si quæret quid agam: dic, multa & pulchra minâtem,
 Viuere nec rectè, nec suauiter. haud quia grandis
 Contuderit vites, oleamque momorderit æstu:
 Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis:
 Sed quia mente minus validus quam corpore totus,
 Nil audire velim, nil discere, quod leuet ægrum:
 Fidis offendar medicis, irascar amicis,
 Cur me funesto properent arcere veterno:
 Quæ nocuere sequar, fugiam quæ profore credam:
 Romæ Tibur amem ventosus, Tibure Romam.
 Post hæc, vt valeat, quo pacto rem gerat & se:
 Vt placeat iuueni, percontare, atque cõhorti.
 Si dicet, rectè: primùm gaudere, subinde
 Præceptum auriculis hoc instillare memento,
 Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM

Epist. IX.

Septimius, Claudi, nimirum intelligit vnus,
 Quanti me facias. nam quum rogat, & prece cogit
 Scilicet, vt tibi se laudare & tradere coner,
 Dignum mente domoque legentis honesta Neroni:
 Munere quum fungi propioris censer amicit:
 Quid possim videt, ac nouit me valdius ipso,
 Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
 Sed timui, mea finxisse minora putarer.
 Dissimulator opis propriae, mihi commodus vni.
 Sic ego, maioris fugiens opprobria culpae,
 Frontis ad vrbanae descendi praemia, quod si
 Deposita laudas ob amici iussa pudorem,
 Scribe tui gregis hunc, & fortem crede bonumque?

AD FVSCVM ARISTIVM

Epist. X.

Vrbis amatorem Fuscum saluere iubemus
 Ruris amatores: hac in re scilicet vna
 Multum dissimiles, ad cetera paene gemelli.
 Fraternalis animis quicquid negat alter, & alter,
 Annuimus pariter vetuli notique columbi.
 Tu nidum seruas: ego laudo ruris amoeni
 Riuos, & musco circumlita saxa, nemusque.
 Quid quaeris? viuo & regno, simul ista relinquo
 Quae vos ad caelum effertis rumore secundo,
 Vtque sacerdotis fugitiuus, liba recuso:
 Pane egeo iam mellitis potiore placentis,
 Viuere naturae si conuenienter oportet,
 Ponendaeque domo quaerenda est arca primum
 Nouistinae locum potiore rure beato?
 Est vbi plus tepeant hyemes? vbi gratior aura
 Leniat & rabiem canis, & momenta leonis,
 Quis semel accepit solem furibundus acutum?
 Est vbi diuellat somnos minus inuida cura?

Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
 Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbam,
 Quàm quæ per pronum trepidat cum murmure riuus
 Nempe inter varias nutritur sylvæ columnas,
 Laudaturque domus longos quæ prospicit agros.
 Naturam expellas furca, tamen usque recurret,
 Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
 Non qui Sidonio contendere callidus ostro
 Nescit Aquinatem potentia vellera succum.
 Certius accipiet damnum, propiusque medullis,
 Quàm qui non poterit vero distinguere falsum.
 Quem res plus nimio delectauere secundæ,
 Mutatæ quatient. siquid mirabere, pones
 Inuitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
 Reges & regum vita præcurrere amicos.
 Cereus æquum pugna melior communibus herbis
 Pellebat: donec minor in certamine longo
 Implorauit opes hominis, frænumque recepit
 Sed postquam victor violens discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
 Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
 Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
 Seruiet æternum: quia paruo nesciat uti.
 Cui non conueniet sua res, ut calceus olim,
 Se pede maior erit, subuertet, si minor, vret.
 Lætus sorte tua viues sapienter Aristi:
 Neque me dimittes inuestigatum, vbi plura
 Cogere quàm satis est, ac non cessare videbor.
 Imperat aut seruit collecta pecunia cuique.
 Tortum digna sequi potius quàm ducere funem.
 Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
 Excepto quòd non simul esses, cætera lætus.

A D B V L L A T I V M.

Epist. XI.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notæque Lesbos?
 Quid concinna Samos? quid Cræsi regia Sardis?
 Smyrna

Smyrna quid, & Colopho? maiora minorane fama?
 Cunctane præcampo & Tiberino flumine sordent?
 An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
 An Lebedum laudas, odio maris. atque viarum?
 Seis, Lebedus quam sit Gabijs desertior atque
 Fidenis vicis. tamen illic viuere vellem:
 Oblitusque meorum, obliuiscendus & illis,
 Neptunum procul è terra spectare furentem.
 Sed neque qui Capua Romam petit imbre lutoque
 Aspersus, volet in caupona viuere. nec qui
 Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
 Vt fortunatam plenè præstantia vitam.
 Nec, si te validus iactauerit Auster in alto,
 Idcirco nauem trans Aegzum mare vendas
 Incolumi Rhodos & Myrene pulchra facit, quod
 Penula solstitio, campestre nivalibus auris,
 Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
 Dum licet, & vultum seruat fortuna benignum,
 Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens.
 Tu, quamcumque deus tibi fortunauerit horam
 Grata sime manu: nec dulcia differ in annum:
 Vt quocumque loco fueris vixisse libenter
 Te dicas. nam si ratio & prudentia curas,
 Non locus effusi latè maris arbiter, aufert:
 Cælum non animum mutant qui transmare currunt.
 Strenua nos exercet inertia: nauibus atque
 Quadrigis petimus bene viuere: quod petis, hic est,
 Est vlubris: animus si te non deficit æquus.

A D I C C I V M.

Epist. XII.

FRUCTIBUS Agrippæ Siculis, quos colligis, Iccæ
 Si rectè frueris, non est vt copia maior
 Ab Ioue donari possit tibi. tolle querelas;
 Pauper enim non est cui rerum suppetit vsus.
 Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil
 Diuitiæ poterunt regales addere maius.
 Si forte in medio positorum abstemius herbis

viuis,

Viuis, & vrtica, sic viues protinus, vt te
 Confestim liquidus Fortunæ riuus in auret:
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
 Vel quia cuncta putas vna virtute minora.
 Miramur si Democriti pecus edit agellos,
 Cultaq; dum peregre est animus sine corpore velox
 Quum tu inter scabiem tantam & contagia lucri.
 Nil paruum sapias, & adhuc sublimia cures?
 Quæ mare cõpescant causæ, quid temperet annum:
 Stellæ sponte sua, iussane vagentur & errent,
 Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbem
 Quid velit & possit rerum concordia discors:
 Empedocles, an Stertiniij deliret acumen.
 Verum seu pisces, seu porrum & cæpe trucidas,
 Vtere Pompeio Grospho: & siquid petet, vltro
 Defer. nil Grosphus nisi verum orabit & æquum,
 Vilis amicorum est annona, bonis vbi quid deest.
 Ne tamen ignores quo sit Romana loco res,
 Cantaber. Aprippæ, Claudii virtute Neronis
 Armenius cecidit. ius imperiumque Phraates
 Cæsaris accepit genibus minor aurea fruges
 Italix pleno diffudit copia cornu.

AD VINNIUM A SELLA M.

Epist. XIII.

VT proficiscentem docui te sæpe diuque,
 Augusto reddes signata volumina Vinni,
 Si validus, si lætus erit, si denique poscet:
 Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
 Sedulus importes opera vehemente ministeri
 Si te forte meæ grauis vret sarcina chartæ,
 Abijcito potius, quàm quò perferre iuberis
 Clitellas ferus impingas: Asinæque paternum
 Cognomen vertas in risum, & fabula fias.
 Viribus vteris per cliuos, flumina, lamas.
 Victor propositi simulac perueneris illuc,
 Sic positum seruabis onus, ne forte sub ala

Fasciculum portes librorum, vt rusticus agnum,
 Vt vinosa glomos furtiuæ Pyrrhia lanæ:
 Vt cum pileolo soleas conuiuia tribulis.
 Ne vulgo narres te sudauisse ferendo
 Carmina, quæ possunt oculos auresque morari
 Cæsaris. oratus multa prece, nitere porro.
 Vade, vale: caue ne titubes, mandataque frangas.

A D V I L L I C V M S V V M.

Epist. XIV.

Villice sylvarum & mihi me reddentis agelli,
 Quem tu fastidis, habitatum quinq; focis, &
 Quinque bonos solitum Bariam dimittere patres.
 Certemus, spinas animone ego fortius an tu
 Euellas agro: & melior sit Horatius, an res.
 Me quamuis Lamix pietas & cura moratur,
 Fratrem mœrentis, raptò de fratre dolentis
 Insolabiliter: tamen istuc mens animusque
 Fert, & amat spatijs obstantia rumpere claustra.
 Rure ego viuentem, tu dicis in vrbe, beatum.
 Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
 Stultus vterque locum immeritum causatur iniquè.
 In culpa est animus, qui se non effugit vnquam.
 Tu media stinus tacita prece rura petebas.
 Nunc urbem & ludos & balnea villicus optas.
 Me constare miki scis, & discedere tristem,
 Quodcumque trahunt inuisa negotia Romam.
 Non eadem miramur: eò disconuenit inter
 Meque & te, nam quæ deserta & inhospita resqua
 Credis, amœna vocat, mecum qui sentit: & odit,
 Quæ tu, pulchra vocas. fornix tibi & vncta popina
 Incutiunt vrbis desiderium. (video) & quòd
 Angulus iste feret piper & thus, ocyus vua:
 Nec vicina subest vinum præbere taberna
 Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
 Ad strepitum salias terræ grauis. & tamen vrges
 Lampridem non tacta ligonibus arua: bouemque

Disiunctum curas, & strictis frondibus explēs.
 Addit opus pigro riuus, si decidit imber,
 Multa mole docendus aprico parcere prato.
 Nunc, age, quid nostrum concentum diuidat, audi.
 Quem tenues decuere togæ, nitidique capilli:
 Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci,
 Quem bibulum liquidi media de luce Falerni:
 Cœna breuis iuuat, & prope riuum somnus in herba.
 Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.
 Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat, non odio obscuro morsuque venenat:
 Rident vicini glebas & saxa mouentem.
 Cum seruis urbana diaria rodere maui:
 Horum tu in numerum voto ruis. inuidet vsum
 Lignorum & pecoris tibi cale argutus, & horti.
 Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.
 Quam scit vterque, libens, censebo, exerceat artem.

A D V A L A M.

Epist. XV.

QUæ sit hyems Velia, quod cœlum, Vala, Salerni,
 Quorû hominû regio, & qualis via (nâ mihi Baias
 Musa superuacuas Antonius, & tamen illis
 Me facit inuisum, gelida quum perluor vnda
 Per medium frigus. sanè myrteta relinqui,
 Dictaque cessantem neruis elidere morbum
 Sulfura contemni, vicus gemit. inuidus ægris,
 Qui caput & stomachum saponere fontibus audent
 Clusinis, Gabiosque petunt & frigida rura.
 Mutandus locus est, & diuersoria nota
 Præteragendus equus, quò tendis? non mihi Cumas
 Est iter, aut Baias: læua stomachosus habena
 Dicet eques: sed equi frænato est auris in ore)
 Maior vtrum populum frumenti copia pascat:
 Collectôsne bibant imbres, puteôsne perennes
 Dulcis aquæ. nam vina nihil moror illius oræ
 Rure meo possum quiduis perferre patique:

Ad mare quum veni, generosum & lene requiro:
 quod curas abigat, quod cum spe diuite manet
 In venas animumque meum: quod verba ministret:
 Quod me Lucanæ iuuenem commendet amicæ.
 Tractus vter plures lepores, vter educet apros.
 Vtra magis pisces & echinos æquora celent:
 Pinguis vt inde domum possim Phæaxque reuertit
 scribere te nobis, tibi nōs accredere par est.
 Menius, vt rebus maternis atque paternis
 Fortiter absumptis, vrbani cœpit haberi,
 Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret,
 Impransus, non qui ciuem dignosceret hoste:
 Quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus:
 Perniciēs & tempestas barathrumque macelli,
 Quicquid quæsierat, ventri donabat auaro,
 Hic vbi nequitiz fautoribus & timidis nil
 Aut paulum abstulerat, patinas cœnabat omasi
 Vilis & agnini, tribus vrsis quod satis esset.
 Scilicet vt ventres lamna candente nepotum
 Diceret vrendos, correctus Menius idem
 Quicquid erat nactus prædæ maioris. vbi omne
 Verterat in fumum & cinerem, Non hercule miror
 (Aiebāt) si qui comedunt bona: quum sit obeso
 Nil mellius turdo, nil vulua pulchrius ampla.
 Nimirum hic ego sum. nam tuta & paruula laudo,
 Quum res deficiunt, satis inter vilia fortis:
 Verum vbi quid melius contingit & vnctius, idem
 Vos sapere & solos aio bene viuere, quorum
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINTIVM.

Epist. XVI.

NE perconteris, fundus meus, optime Quinti,
 Aruo pascat herum, an baccis opulentet oliuz:
 Pomisne, & pratiis, an amicta vitibus vlmo:
 Scribetur tibi forata loquaciter, & situs agri.
 Continui montes, nisi dislocientur opaca

Valle: sed ut veniens dextrum latus aspiciat sol,
 Læuam discedens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes: quid si rubicunda benignè
 Corna vepres & pruna ferant? si quercus & ilex,
 Multa fruge pecus: multa dominum iuuet umbra?
 Dicas adductam propius frondere Tarentum.
 Fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
 Frigidior Thraciam, nec purior ambiat Hebrus.
 Infirmo capiti fluit utilis, utilis alno.
 Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
 Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
 Tu rectè viuis, si curas esse quod audis.
 Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum.
 Sed vereor ne tui de te plus quàm tibi credas:
 Neue putes alium sapiente bonoque beatum:
 Ne, si te populus sanum recteque valentem
 Dicitet, occultam febrem sub tempus edendi
 Dissimules, donec manibus tremor incidat vinctis.
 Stultorum incurata pudor malus vlcera celat.
 Siquis bella tibi terra pugnata marique
 Dicat, & his verbis vacuas permulceat aures:
 Tenè magis saluum populus velit, an populum tu,
 Seruet in ambiguo, qui consulit & tibi & vrbi,
 Iupiter: Augusti laudes agnoscere possis?
 Quum pateris sapiens emendatusque vocari,
 Respondèrne tuo, dic fodes, nomine? nempe
 Vir bonus & prudens dici delector ego ac tu.
 Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: ut si
 Detulerit fasces indigno, detrahet idem.
 Pone, meum est, inquit: pono, tristisque recedo.
 Idem si clamet furem, neget esse pudicum,
 Contendat laqueo colum pressisse paternum:
 Mordear opprobrijs falsis? mutemque colores?
 Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret,
 Quem? nisi mendosum & mendacè? vir bonus est qui
 Qui consulta patrum, qui leges iuraque seruat:
 Quo multæ magnæque secantur iudice lites:

Quo responsore & quo causæ teste tenentur.
 Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
 Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
 Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
 Seruus: Habes pretium, loris non vreris, aio.
 Non hominem occidi: Non pasces in cruce coruorum.
 Sum bonus, & frugi, Renuit, negat atque Sabellus.
 Cautus enim metuit foueam lupus, accipiterque
 Suspectos laqueos, & opertum miluius hamum.
 Oderunt peccare boni virtutis amore:
 Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ:
 Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.
 Nam de mille fabæ modijs quum surripis vnum,
 Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.
 Vir bonus, omne forum quæ spectat & omne tribunal,
 Quando cumque deos vel porco, vel boue placat:
 Lane pater. clarè, clarè quum dixit, Apollo:
 Labra mouet. metuens audiri: pulchra Lauerna
 Da mihi fallere. da iustum sanctumque videri.
 Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.
 Quo melior seruo, quo liberior sit avarus,
 In triuijs fixum quum se demittit ob assem,
 Non video. nam qui cupiet, metuet quoque porro:
 Qui metuens viuit, liber mihi non erit vnquam.
 Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
 Semper in augenda festinat & obruitur re.
 Vendere quum possis captiuum, occidere nolis
 Seruiet vtiliter, sine pascat durus, aret que:
 Nauiget, ac medijs hyemet mercator in vndis:
 Annonæ profit, portet frumenta penusque.
 Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheis,
 Restor Thebarum. quid me perferre, patique
 Indignum coges? adimam bona. nempe pecus, rem,
 Lectos argentum. tollas licet. In manicis &
 Compeditibus seruo te sub custode tenebo.
 Ipse deus, simulatque, volam me soluet. Opinor,
 Hoc sentit, Moriar: mors vltima linea rerum est.

A D S C A E V A M.

Epist. XVII.

Quamuis Scæna satis per te tibi consulis, & scis
 Quo tandem pacto deceat maioribus uti:
 Disce docendus adhuc, quæ censer amicus: ut si
 Cæcus iter monstrare velit. tamen aspice siquid
 Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
 Si te grata quies & primam somnus in horam
 Delectat, si te pulvis strepitusque rotarum,
 Si lædit caupona: Ferentinum ire iubebo.
 Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis?
 Nec vixit malè, qui natus moriensque sefellit,
 Si prodesse tuis pauloque benignius ipsum
 Te tractare voles: accedes sicus ad vinctum.
 Si pranderet olus patienter, regibus uti
 Nollet Aristippus. Si sciret regibus uti,
 Fastidiret olus, qui me notat. Vtrius horum
 Verba probes & facta, doce: vel, iunior, audi
 Cur sit Aristippi potior sententia: namque
 Mordacem Cynicum sic eludebat (ut aiunt)
 Scurror ego ipse mihi, populo tu. rectius hoc &
 Splendidius multo est, equus ut me portet, alat res
 Officium facio. tu poscis vilia: rerum
 Dante minor: quamuis fers te nullius egentem.
 Omnis Aristippum decuit coler, & status, & res,
 Tentantem maiora. fere presentibus æquum.
 Contrà, quem duplici panno patientia velat,
 Mirabor vitæ via si conuersa decebit.
 Alter purpureum non expectabit amictum,
 Quidlibet indutus celeberrima per loca, vadet,
 Personamque feret non inconcinnus vtramque:
 Alter Mileti textam cane peius & angue
 Vitabit chlamyden: morietur frigore, si non
 Rettuleris pannum. refer, & sine viuat ineptus.
 Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes,
 Attingit solium Iouis, & cœlestia tentat.

Principibus placuisse viris, non vltima laus est.
 Non cuius homini contingit adire Corinthum.
 Sedit qui timuit ne non succederet: esto.
 Quid? qui peruenit, fecitne viriliter? atqui
 Hic est, aut nusquam quod querimus, hic onus horret
 Vt paruis animis & paruo corpore maius;
 Hic subit, & perfert aut virtus nomen inan: est,
 Aut decus & pretium recte petit experient: vir.
 Coram rege suo de paupertate tacentes,
 Plus poscente ferent: distat, sumasne pudenter,
 An rapias, atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
 Indotata mihi soror est, paupercula mater,
 Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus,
 Qui dicit: clamat, victum date. succinit alter,
 Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
 Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet
 Plus dapis, & rixæ multo minus inuidiæque.
 Brundisium comes aut Surrentum ductus amœnum,
 Qui queritur salebras, & acerbum frigus, & imbres,
 Aut cistam effractam & subducta viatica plorat:
 Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
 Sæpe perisaelidem raptam sibi flentis: vti mox
 Nulla fides damnis verisque doloribus adsit.
 Nec semel irrisus, triuijs attollere curat
 Fracto crure planum. licet illi plurima manet
 Lacryma: per sanctum iuratus dicat Osirim,
 Credite: non ludo: crudeles tollite claudam.
 Quære peregrinum: vicinia rauca reclamant.

A D L O L L I V M.

Epist. XVIII.

Si benè te noui, metues, liberrime Lolli,
 Scurrantis speciem præbere, professus amicum,
 Et matrona meretrici dispar erit atque
 Dicolor, infido scurræ distabit amicus.
 Et huic, diuersum vitio vitium propè maius,
 Speritas agrestis, & inconcinna, grauisque,

ETIA Q. HORATII FLACCI

Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris:
 Dum vult libertas mera dici, veraque virtus:
 Virtus est medium vitiorum, & vtrinque reductum.
 Alter, in obsequium plus æquo pronus, & imi-
 Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,
 Sic iterat voces, & verba cadentia tollit:
 Vt puerum seuo credas dictata magistro
 Reddere, vel partes miñum tractare secundas.
 Alter rixatur de lana sæpe caprina,
 Propugnat, nugis armatus: Scilicet, vt non
 Sit mihi prima fides, & verè quod placet, vt non
 Acriter elatrem, pretium ætas altera sordet.
 Ambigitur quid enim? Castor sciat an Docilis plus
 Brundisiam Numici melius via ducat, an Appi.
 Quem damnosa Venus, quem præceps alea nudat,
 Gloria quem sæpe vires & vestit & vngit:
 Quem tenet argenti sitis importuna famelque,
 Quem paupertatis pudor & fuga: diues amicus,
 Sæpe decem vitijs instructior, o lit & horret.
 Aut, si non o lit, regit ac, veluti pia mater,
 Plus quàm se sapere, & virtutibus esse priorem
 Vult: & ait prope vera, mex (contendere noli)
 Stultitia impatiuntur opes: tibi paruula res est,
 Arcia decet sinum comitem toga: desine mecum
 Certare. Eutravelus, cuiicumque nocere volebat,
 Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim iam
 Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes
 Dormiet in lucem: scorto postponet honestum
 Officium nummos alienos palcer, ad iunum
 Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
 Arcanum neque tu scrutaberis vilius vnquam:
 Commisumque reges, & vino tortus & ira
 Næcqua laudabis studia, aut alie sa reprehenda,
 Nec quem veuari volet, ille, potata panges.
 Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
 Zethi. Sicilicet: donec suspecta seuro
 Contrahit lyra, si secus consistere putatur

Moribus Amphion: tu cede potentis amici
 Lenibus imperijs: quotiesque educet in agros
 Aetolis onerata plagis iumenta, canesque,
 Surge, & inhumana senium depone Camœnæ:
 Cœnes vt pariter pulmenta laboribus emptæ
 Romanis solemne viris opus, vtile famæ,
 Vitæque & membris. præsertim quum valeas, &
 Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
 Possis, adde, virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet. scis quo clamore coronæ
 Prælia sustineas campestria denique sæuam
 Militiam puer & Cantabrica bella tulisti,
 Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit,
 Et nunc, siquid abest, Italis adjudicat armis.
 Ac, ne te retrahas, & inexcusabilis absis:
 Quamuis nil extra numerum fecisse modumque
 Curas, interdum negaris rure paterno.
 Partitur lintres exercitus: Actia pugna
 Te duce per pueros hostili mœre refertur.
 Duersarius est frater: lacus, Adria: donec
 Alternitrum velox victoria fronde coronet.
 Consentire suis studijs qui crediderit te,
 Fautor vtroque tuum laudabit pollice ludum.
 Protinus vt moneam (siquid monitoris eges tu
 Quid de quoque viro, & cui dicas, sæpe videto,
 Percontatorem fugito. nam garrulus idem est:
 Nec retinent patulæ commissa fideliter aures:
 Et semel emissum volat irreuocabile verbum,
 Non ancilla tuum iecur vlceret vlla, puérue,
 Intra marmoreum venerandi limen amici:
 Ne dominus pueri pulchri, charæque puellæ
 Munere te paruo beet, aut incommodus angat.
 Qualem cômendes, etiam atq; etiam aspice: ne mox
 Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
 Pallimur, & quondam non dignum tradimus ergo
 Quem sua culpa premet, deceptus ommitte tueri:
 Et penitus notum, si tentent crimina, serues,

Tutērisove tū o fidentem præsidiō: qui
 Dente Theonino quum circumroditur, ecquid
 Ad te post paulo ventura pericula sentis?
 Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet
 Et neglecta solent incendia sumere vires.
 Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
 Expertus metuit, tu, dum tua naui in alto est,
 Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
 Oderunt hilarem tristes, tristemque iocosi:
 Sedatum celeres, agilem gnauumque remis i:
 Potores bibuli media de nocte Falerni
 Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
 Nocturnos iures te formidare vapores,
 Deme lupercilio nubem, plerumque modestus
 Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
 Inter cuncta leges & percunctabere doctos,
 Qua ratione queas traducere leniter æuum:
 Ne te semper inops agitet vexetque cupido,
 Ne pavor, & rerum mediocriter vtilium spes.
 Virtutem doctrina paret, naturane donet:
 Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum:
 Quid purē tranquillet: honos, an dulce lucellum,
 An secretum iter, & fallentis semita vitæ.
 Me quoties reficit gelidus Digentia riuus,
 Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus:
 Quid sentire putas? quid credis amice precari?
 Sit mihi, quod nunc est, etiam minus: vt mihi viuam
 Quod superest æui, siquid superesse volunt dī.
 Sit bona librorum & prouisæ frugis in annum
 Copia: ne fluitem dubie spe pendulus horæ.
 Hæc satis est orare Iouem, qui donat & aufert;
 Det vitam, det opes: æquum mihi animum ipse parabo.

A D M A E C E N A T E M.

Epist. XIX.

P Risco si credit Mæcenas doctē Cratino,
 Nulla placere diu nec viuere carmina possunt,

Quæ

Quæ scribuntur aquæ potoribus: vt malè sanos
 Adscripsit Liber Satyris, Faunisq; pœtas.
 Vina ferè dulces oluerunt mane Camœnæ:
 Laudibus arguitur vini vinosus Homerus,
 Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
 Profiluit dicenda. forum, putealque Libonis
 Mandabo ficcis, adimam cantare seueris.
 Hoc simul edixit, non cessauere pœtæ
 Nocturno certare mero, putare diurno.
 Quid? si quis vultu toruo ferus, & pede nudo,
 Exiguæque togæ simulet textore Catonem,
 Virtutè mne repræsentet moresque Catonis?
 Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua,
 Dum studet vrbanus, tenditque disertus haberi.
 Decipit exemplar vitijs imitabile. quòd si
 Pallerem casu, biberent exsanguè cuminum.
 O imitatores, seruum pecus, vt mihi sæpe
 Bilem, sæpe iocum vestri mouere tumultus.
 Libera per vacuum posui vestigia princeps:
 Non aliena meo pressi pede. qui sibi fudit
 Dux, regit oxamen. Parios ego primus iambos
 Ostendi Latio, numeros animosque sequutus
 Archilochi, non res & agentia verba Lycambem,
 Ac, ne me folijs ideo breuioribus ornes,
 Quòd timui mutare modos & carminis artem:
 Temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho,
 Temperat Alcæus: sed rebus & ordine dispar,
 Nec focerum quærit quem versibus oblinat atris,
 Nec sponsæ laqueum famoso carmine æctit.
 Hunc ego non alio dictum prius ore. Latinis
 Vulgari fidicen. iuuat immemorata ferentem
 Ingenuis oculisque legi manibusque teneri.
 Scire velis, mea cur ingratus opuicula lector
 Laudet ametque domi, premat extra limè iniquus?
 Non ego ventosæ plebis suffragia venor,
 Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis,
 Non ego, nobilium scriptorum auditor & vltor,

Grammaticas ambire tribus & pulpita dignor
 Hinc illæ lacrymæ spissis indigna theatris
 Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus:
 Si dixi, rides, ait: & Iouis auribus ista
 Seruas. fidis enim manare poetica mella
 Te solum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus vti
 Formido: & luctantis acuto ne secer vngui,
 Displicet iste locus, clamo: & diludia posco.
 Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
 Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

A D L I B R V M S V V M.

Epist. XX.

Vertumnum Ianumque liber spectare videris:
 Scilicet vt prostes Sosisorum pumice mundus
 Odicti clauas, & grata sigilla pudico:
 Paucis ostendi gemis: & communia laudas,
 Non ita nutritus. fuge quò discedere gestis.
 Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?
 Quid volui? dices: vbi quis te læserit. & scis
 In breue te cogi, quum plenus languet amat^{or}.
 Quòd si non odio peccantis desipit augur,
 Charus eris Romæ, donec te deserat ætas.
 Contrectatus vbi manibus sordescere vulgi
 Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inertes,
 Aut fugies Vticam, aut vnctus mitteris Ilerdam.
 Ridebit monitor non exauditus: vt ille
 Qui malè parentem in rupes protrusit asellum
 Iratus. quis enim inuitum seruare labore?
 Hoc quoq; te manet, vt pueros elementa docentem
 Occupet extremis in vicis balba senectus.
 Quum tibi sol tepidus plures admouerit aures,
 Me libertino natum patre, & in tenui re
 Maiores pennas nido extendisse loqueris:
 Vt quantum generi demas, virtutibus addas,
 Me primis vrbis belli placuisse domique:
 Corporis exigui, præcanum, solibus aptum:

Trasci celerem, tamen ut placabilis essem.
 Forte meum si quis te percontabitur xuum,
 Me quater vndenos sciat impleuisse decembres,
 Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

QVINCTI

HORATII FLACCI

EPISTOLARVM

LIBER SECVNDVS.

AD AVGVSTVM.

Epist. I.

QVum tot sustineas & tanta negotia solus
 Res Italas armis tuteris, moribus ornes
 Legibus emendes: in publica commoda peccem,
 Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
 Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux,
 Post ingentia facta, deorum in templa recepti,
 Dum terras hominumq; colunt genus, aspera bella
 Componunt, agros assignant, oppida condunt:
 Plorauere suis non respondere fauorem
 Speratum meritis. diram qui contudit hydram,
 Notaque fatali portenta labore subegit,
 Comperit inuidiam supremo fine domari.
 Vrit enim fulgore suo, qui prægrauat artes
 Infra se positas extinctus amabitur idem.
 Præsenti tibi maturos largimur honores,
 Iurandaque tuum per nomen ponimus aras,
 Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
 Sed tuus hic populus, sapiens & iustus in vno
 Te nostris ducibus te Graijs anteferendo.

Cætera nequaquam simili ratione modoque
 Aestimat : & , nisi quæ terris semota suisque
 Temporibus defuncta videt, fastidit & odit.
 Sic fantor veterum, vt tabulas peccare vetantes
 Quas bis quinque viri sanxerunt, fœdera regum
 Vel Gabijs vel cum rigidis æquata Sabinis,
 Pontificum libros, annosa volumina varum,
 Dicitet Albano Musas in monte loquutas.
 Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
 Scripta, vel optima, Romani pensantur eadem
 Scriptores trutina : non est quod multa loquamur
 Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
 Venimus ad summum fortunæ: pingimus atque
 Pfallimus, & iucbamur Achiuis doctius unctis
 Si meliora dies, vt vina, poëmata reddit,
 Scire velim. pretium chartis quotus arroget annus,
 Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
 Perfectos veteresque referri debet? an inter
 Viles atque novos? excludat iurgia finis.
 Est vetus atque probus, centum qui perficit annos
 Quid? qui deperijt minor vno mense, vel anno,
 Inter quos referendus erit? veteresne poëtas?
 An quos & præsens & postera respuet ætas?
 Iste quidem veteres interponetur honestè,
 Qui vel mense breui vel toto est iunior anno.
 Vtor permissio, caudæque pilos vt equinæ
 Paulatim vello, & demo vnum, demo etiam vnum
 Dum cadat elusus ratione ruentis acerui,
 Qui redit ad fastos, & virtutem æstimat annis,
 Miraturque nihil nisi quod Libitina sacrauit.
 Ennius, & sapiens & fortis, & alter Homerus,
 Vt critici dicunt, leuiter curare videtur
 Quò promissa cadant & somnia Pythagorea.
 Næuius in manibus non est, & mentibus hæret
 Penè recens adeo sanctum est vetus omne poëma.
 Ambigitur quoties vter vtro sit prior, aufert
 Pacuius docti famam senis, Accius alti;

Dicitur Afrani toga conuenisse Menandro:
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
 Vincere Cæcilius grauitate, Terentius arte.
 Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro
 Spectat Røma potens habet hos numeratq; poetas
 Ad nostrum tempus, Liui scriptoris ab æuo.
 Interdum vulgus rectum videt, est vbi peccat.
 Si veteres ita miratur laudatque poetas,
 Vt nihil anteferet nihil illis comparet: errat,
 Si quædam nimis antiquè, si pleraque durè
 Dicere credit eos, ignauè multa, fatetur
 Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.
 Non equidem insector. delendaque carmina Liui
 Esse reor, memini quæ plagosum mihi paruo
 Orbilius dictare: sed emendata videri,
 Pulchraque, & exactis minimum distantia miror.
 Inter quæ verbum enicuit si forte decorum, &
 Si versus paulo concinnior vnus & alter,
 Iniustè totum ducit venditque poema.
 Indignor quicquam reprehendi, non quia crasse
 Compositum illepidèue putetur, sed quia nuper:
 Nec veniam antiquis, sed honorem & præmia posci.
 Rectè necne crocum floresque perambulet Attæ
 Fabula, si dubitem, clament perijsse pudorem
 Cuncti penè patres: ea quum reprehendere coner
 Quæ grauis AEsopus, quæ doctus Roscius egit:
 Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi; ducunt:
 Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ
 Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
 Iam saliare Numæ carmen qui laudat, & illud
 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:
 Ingenijs non ille fauet, plauditque sepultis,
 Nostra sed impugnat, nos nostraque liuidus odit,
 Quod si tam Græcis nouitas inuisa fuisset
 Quàm nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet
 Quod legeret tereretque viritim publicus vsus?
 Vt primum positis nugari Græcia bellis

Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua,
 Nunc athletarum studijs, nunc arsit equorum
 Marmoris aut eboris fabros aut ætis amavit:
 Suspendit picta vultum mentemque tabella:
 Nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragœdis:
 Sub nutrice puella velut si luderet infans:
 Quod cupide petijt, maturè plena reliquit.
 Quid placet aut odio est, quod non mutabile credas
 Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.
 Romæ dulce diu fuit & solemne reclusa
 Mane domo vigilare, clienti promere iura:
 Cautos nominibus certis expendere nummos,
 Maiores audire, minori dicere per quæ
 Crescere res posset, minui damnosa libido.
 Mutauit mentem populus leuis, & calet vno
 Scribendi studio pueri patresque seueri
 Fronde comas victi cœnant, & carmina dictant.
 Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
 Inuenior Parthis mendacior: & prius orto
 Sole, vigil calamum & chartas & scrinia posco.
 Nauem agere ignarus nauis timet: abrotonum ægro
 Non audet nisi qui didicit, dare: quod medicorum est
 Promittunt medici: tractant fabrika fabri:
 Scribimus indocti doctique poemata passim.
 Hic error tamen & leuis hæc insanïa quantas
 Virtutes habeat, sic collige. vatis auarus
 Non temere est animus: versus amat, hoc studet vni
 Detrimenta, fugas seruorum, incendia ridet:
 Non fraudem socio, pueroque incogitat vllam
 Pupillo: viuic siliquis & pane secundo.
 Militiæ quanquam piger & malus, utilis vrbi:
 Si das hoc paruis quoque rebus magna iuari.
 Os tenerum pueri balbumque poeta figurat
 Torquet a obscœnis iam nunc sermonibus aurems
 Mox etiam pectus præceptis format amicis,
 Asperitatis & inuidiæ corrector & iræ.
 Rectè facta refert: orientia tempora notis

Instruit exemplis: inopem solatur & ægrum.
 Castis eum pueris ignara puella mariti
 Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit:
 Cœlestes implorat aquas docta prece blandus:
 Auertit morbos, metuenda pericula pellit:
 Impetrat & pacem & locupletem frugibus annum,
 Carmine di superi placantur, carmine manes.
 Agricola præsci, fortes, paruoque beati,
 Condita post frumenta, leuantes tempore festo
 Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum socijs operum, & pueris & coniuge fida,
 Tellurem porco, Sylvanum lacte piabant,
 Floribus & vino Genium, memorem breuis xui.
 Fescennina per hunc iuuenta licentia morem
 Veribus alternis opprobria rustica fudit:
 Libertasque recurrentes accepta per annos
 Ludit amabiliter: donec iam sæuus apertam
 In rabiem verti cœpit iocus, & per honestas
 re domos impunè minax. doluere cruento
 Dente lacepsit: fuit intactis quoque cura
 Conditione super communi. quinetiam lex
 Poenaeque lata, malo quæ nollet carmine quenquam
 Describi, verrere modum, formidine sustis,
 Ad benedicendum delectandumque redacti.
 Græcia capta ferum victorem cepit, & artes
 Intulit agresti Latio. sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius: & graue virus
 Munditiæ pepulæ. sed in longum tamen æum
 Manserunt hodieque manent vestigia ruris.
 Serus enim Græcis admouit acumina chartis:
 Et post punica bella quietus, quærere cœpit
 Quid Sophocles & Thespis & AEschylus vtile ferrent.
 Tentauit quoque rem si dignè vertere posset:
 Et placuit tibi, natura sublimis, & acer.
 Nam spirat tragicum satis, & felicitæ raudet:
 Sed turpiter putat in scriptis metuitque lituram,

Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum. sed habet comœdia tanto
 Plus oneris, quanto veniæ minus, aspice, Plautus
 Quo pacto partes tutetur amanti ephēbi:
 Ut patris attenti, lenonis ut insidiosi:
 Quantus sit Dorſennus edacibus in parasitis:
 Quum non adſtricto percurrat pulpita focco.
 Gestit enim nummum in loculos dimittere, post hoc
 Securus cadat an recto ſtet fabula ralo.
 Quem tulit ad ſcenam ventoso gloria curru,
 Exanimat lentus ſpectator, ſedulus inflat.
 Sic leue, ſic paruum eſt, animum quod laudis auarum
 Subruit aut reficit. valeat res ludicra, ſi me
 Palma negata macrum, donata reducit opimum.
 Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poëtam,
 Quod numero plures, virtute & honore minores,
 Indocti ſtolidique, & depugnare parati
 Si diſcordet eques, media inter carmina poſcunt
 Aut uſum aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
 Verùm equitis quoq; iam migravit ab aure voluptas
 Omnis ad incertos oculos & gaudia vana.
 Quattuor aut plures aulea premuntur in horas
 Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; cateru.
 Mox trahitur manibus regum fortuna rētorſis.
 Eſſeda feſtinant pilenta, petorrita, naues:
 Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.
 Si foret in terris, rideret Democritus, ſeu
 Diuerſum confuſa genus panthera camelo,
 Siue elephas albus vulgi conuerteret ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipſis,
 Ut ſibi præbentem mimo ſpectacula plura.
 Scriptores autem narrare putaret aſello
 Fabellam ſurdo. nam quæ peruincere voces
 Eualuere ſonum, referunt quem noſtra theatra?
 Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuſcum:
 Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, & artes
 Diuitiæque peregrinæ, quibus oblitus actor

Quum stetit in scena, concurrat dextera lævæ.
 Dixit adhuc aliquid? Nil sanè. Quid placet ergo?
 Lana Tarentino violas imitata veneno.
 Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
 Quum rectè tractent alij, laudare malignè,
 Ille per extentum funem mihi posse videtur
 Ire poëta, meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
 Ut magus & modò me Thebis, modò ponit Athenis.
 Verùm age, & his, qui se lectori credere malunt,
 Quàm spectatoris fastidia ferre superbi,
 Curam redde breuem: si munus Apolline dignum
 Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
 Ut studio maiore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala sæpe poëta,
 (Ut vineta egomet cædam mea) quum tibi librum
 Sollicito damus, aut fesso: quum læsimur, vnum
 Siquis amicorum est ausus reprehendere versum:
 Quum loca iam recitata reuoluimus irreuocati:
 Quum lamentamur, non apparere labores
 Nostros, & tenui deducta poëmata filo:
 Quum speramus eò rem venturam, ut simulatque
 Carmina rescieris nos fingere commodus vltro
 Accersas, & egere vetes, & scribere cogas.
 Sed tamen est operæpretium cognoscere, quales
 Aedituos habeat belli spectata domique
 Virtus, indigno non committenda poëta.
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Chærilus, incultis qui versibus & malè natis
 Rettulit acceptos: regale numisma philippos.
 Sed veluti tractata notam labemque remittunt
 Atramenta, ferè scriptores carmine fædo
 Splendida facta linunt, idem rex ille, poëma
 Qui tam ridiculum tam carè prodigus emit:
 Edicto vetuit nequis se, præter Apellem,
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra
 Fortis Alexandri vultum simulantia. quòd si

Iudicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros & ad hæc Musarum dona vocares.
 Bæotum in crasso iurares aëre natum.
 At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
 Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,
 Dilecti tibi Virgilius Variusque poetæ:
 Nec magis expressi vultus per aeneas signa,
 Quàm per vatis opus mores animique virorum
 Clarorum, apparent. nec sermones ego malle
 Repentes per humum, quàm res componere gestas:
 Terrarumque situs, & flumina dicere, & arces
 Montibus impositas, & barbaras regna tuisque
 Auspicijs. totum confecta duella per orbem,
 Claustaque custodem pacis cohibentia Ianum,
 Et formidatam Parthis te principe Romam:
 Si, quantum cuperem, possem quoque; sed neque paruum
 Carmen maiestas recipit tua, nec meus audet
 Rem tentare pudor quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem, stultè quem diligit, vrget:
 Præcipuè quum se numeris commendat & arte.
 Discit enim citius meminitque libentius illud
 Quòd quis deridet, quàm quod probat & veneratur:
 Nil moror officium, quod me grauat: ac neque ficto
 In peius vultu proponi cereus vsquam,
 Nec prauè factis decorari versibus opto:
 Nec rubeam pingui donatus munere: & vnà
 Cum scriptore meo, capsula porrectus aperta,
 Deferar in vcum vendentem thus & odores,
 Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

A D I V L I V M F L O R V M.

Epist. II.

FLore, bono, claroque fidelis amice Neroni,
 Siquis forte velut puerum tibi venere natum
 Tibure vel Gabijs: & tecum sic agat, Hic &
 Candidus, & talos à vertice pulcher adimos,
 Fiet eritque tuus, nummorum millibus q̄cto:

Verna ministerijs ad nutus aptus heriles:
 Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
 Cui libet: argilla quidvis imitaberis vda.
 Quinetiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
 Multa fidem promissa leuant, vbi plenius æquo
 Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
 Res vrget me nulla: meo sum pauper in ære.
 Nemo hoc mangonum faceret tibi, non temere à me
 Quiuis ferret idem, semel hic cessauit: & (vt fit)
 In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
 Des nummos, excepta nihil te si fuga lædat.
 Ille ferat pretium, pœnè securus, opinor.
 Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex.
 Insequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
 Dixi me pigrum proficiscenti tibi dixi
 Talibus officijs propè mancum: ne mea sæuus
 Iurgares ad te quòd epistola nulla veniret.
 Quid tum profecti? mecum facientia iura
 Si tamen attentas? quereris super hoc etiam quòd
 Expectata tibi non mittam carmina mendax.
 Luculli miles collecta viatica multis
 AERumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
 Perdiderat: post hoc vehemens lupus, & sibi & hosti
 Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
 Præsidium regale loco deiecit (vt aiunt)
 Summè munito, & multarum diuite rerum,
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis:
 Accipit & bis dena super sestertia nummum.
 Forte sub hoc tempus castellum euertere prætor
 Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
 Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem,
 I bone quòd virtus tua te vocat: i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
 Post hæc ille catus, Quantumvis rusticus, ibit,
 Ibit eò quòd vis, qui zonam perdidit: inquit.
 Romæ nutrirî mihi contingit: atque doceri,
 Iratus Graijs quantum nocuisset Achilles.

Adiecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
 Scilicet ut possem ciruo dignoscere rectum,
 Atque inter-sylvas Aca-lemi quærere verum.
 Dura sed amouere loco me tempora grato:
 Ciuilisque rudem belli tulit æstus in arma,
 Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
 Vnde simul primum me dimisere Philippi,
 Decisis humilem pennis, inopemque paterni
 Et laris & fundi: paupertas impulit audax
 Ut versus facerem, sed, quod non desit habentem,
 Quæ poterant vnaquam satis expurgare cicuta,
 Ni melius dormire putem, quàm scribere versus?
 Singula de nobis anni prædantur euntes:
 Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum:
 Tendunt extorquere poemata, quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur amantque:
 Carminè tu gaudes, hic delectatur iambis:
 Ille, Bioneis sermonibus, & sale nigro.
 Tres mihi conuiuæ propè dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diuersa palato.
 Quid dem? quid non dem? renuis tu quod iubet alter,
 Quod petis, id sanè est inuisum acidumque duobus.
 Præter cætera, me Romæ'ne poemata censes
 Scribere posse, inter tot curas, totque labores?
 Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officijs, cubat hic in colle Quirini,
 Hic ex remo in Auentino: visendus vterque.
 Interualla vides humanè commoda: verùm
 Puræ sunt plateæ, nihil vt meditantibus obstat.
 Festinat calidus vulis gerulisque redemptor:
 Torquet nunc lapidem. nunc ingens machina tignis
 Tristia robustis lætantur funera plaustris:
 Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus,
 I nunc, & versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus, omnis amat nemus. & fugit vrbes
 Rite cliens Bacchi, somno gaudentis & umbra:
 Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos

Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?
 Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
 Et studijs annos septem dedit, insenuitque
 Libris & curis, statua taciturnius exit
 Plerumque, & risu populum quatit, hic ego rerum
 Fluctibus in medijs, & tempestatibus urbis,
 Verba lyrae motura sonum connectere digner?
 Frater erat Romae consulti rhetor: ut alect
 Alterius sermone meros audiret honores:
 Gracchus ut hic illi foret, huic ut Mutius ille,
 Qui mihius argutos vexat furor iste poetas?
 Carmina compono, hic elegos: mirabile visu
 Celatumque nouem Musis opus, aspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
 Spectemus vacuam Romanis vatibus aedem.
 Mox etiam (si forte vacas) sequere, & procul audi
 Quid ferat, & quare sibi neccat vterque coronam.
 Cædimur, & totidem plagis consumimus hostem,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Discedo Alcæus puncto illius, ille meo quis?
 Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
 Fit Mimnermus, & optiuo cognomine crescit.
 Multa ferò, ut placem genus irritabile vatium,
 Quum scribo, & supplex populi suffragla capto.
 Idem, finitis studijs, & mente recepta,
 Obturem patulas impunè legentibus aures.
 Ridetur mala qui componunt carmina: verùm
 Gaudent scribentes, & se venerantur, & vltro
 (Si taceas) laudant. quicquid scripsere, beati.
 At qui legitimum cupiet fecisse poema,
 Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
 Audebit quæcumque parum splendoris habebunt,
 Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
 Verba mouere loco: quamuis inuita recedant,
 Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ.
 Obscurata diu populo bonus eruet: atque
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum:

Quæ priscis memorata Catonibus atque Cethegis,
 Nunc situs informis præmit & deserta vetustas.
 Adsciscet noua, quæ genitor produxerit vsus.
 Vehemens & liquidus, puroque simillimus amni,
 Fundet opes, Latamque beabit diuite lingua.
 Luxuriantia compescet, nimis aspera sanæ
 Leuabit cultu, virtute carentia tollet:
 Laudentis speciem dabit, & torquebitur: vt qui
 Nunc satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur.
 Prætulerim scriptor delirus inersque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant:
 Quam sapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis.
 Qui se credebat miros audire tragædos,
 In vacuo lætus sessor plausorque theatro.
 Cætera qui vitæ seruaret munia recto
 More: bonus sanè vicinus, amabilis hospes,
 Comis in vxorem: posset qui ignoscere seruis,
 Et siqno læso non insanire lagenæ:
 Posset qui rupem & puteum vitare patentem,
 Hic vbi cognatorum opibus curisque relictus,
 Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
 Et redit ad sese, Pol, me occidistis amici,
 Non seruastis (ait) cui sic extorta voluptas.
 Et demptus per vim mentis gratissimus error.
 Nimirum sapere est abiectis vtile nugis,
 Et tempestiuum pueris concedere ludum:
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed veræ numerosque modosque ediscere vitæ.
 Quocirca mecum loquor hæc, tacitusque recordor:
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,
 Narrarés medicis: quòd quanto plura parasti,
 Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
 Si vulnus tibi, monstrata radice vel herba.
 Non fieret leuius: fugeres radice vel herba
 Proniciente nihil curarier. audieras, cui
 Rem dè donarent, illi decedere prauam
 Saultitiam: & quum sis nihilo sapientior, ex quo

Plenior es, tamen vteris moni-
 At si diuitiæ prudentem redderent
 Si cupidum timidumque minus
 Vineret in terris te si quis auarior
 Si proprium est quod quis libra mercatus & ære est,
 Quædam (si credis consultis) maneat
 Qui te pascit ager, tuus est: & villicus Orbi
 Quum segetes occat, tibi mox frumentum daturus,
 Te dominum sentit, das nummos: accipis vnam,
 Pullos, oua, cadum temeti, nempe modò
 Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
 (Aut etiam supra) nummorum millibus emptum.
 Quid refert, viuas numerato nuper an olim?
 Emptor Aricini quondam Veientis & arui,
 Emptum cœnat olus, quamuis aliter putat: emptis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
 Sed vocat vsque suum, quâ populus adsita certis
 Limitibus vicina refugit iurgia tanquam
 Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
 Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc forte suprema,
 Permutet dominos, & cedat in altera iura.
 Sic quia perpetuus nulli datus vsus, & hæres
 Hæredem alterius, velut vnda superuenit vndam:
 Quid vici profert? aut horrea? quidue Calabris
 Saltibus adiecti Lucani? si merit Orcus
 Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
 Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
 Sunt qui non habeant, est qui non curat habere,
 Cûr alter fratrum cessare, & ludere, & vngi,
 Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
 Diues & importunus, ad vmbra lucis ab ortis,
 Syluestrem flammis & ferro mitiget agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturæ deus humanæ, mortalis in vnum.
 Quodque caput: vulsu mutabilis, albus, & ater.
 Vtar, & ex modico, quantum res poscet, aceruo

Tollam: nec metuam, quid de me iudicet hæres.
 Quod non plura datis, inuenerit. & tamen idem
 Scire olim quantum simplex hilarisque nepoti
 Discrepet, & quantum discordet parcus auaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumptum
 Inuitus facias, neque plura parare labores.
 Ac potius, puer ut festis quinquatribus, olim
 Exiguo, grato, que fruaris tempore raptam.
 Pauperies immunda domus procul absit. ego, vtrum
 Naue ferar magna an parua, ferar vnus & idem,
 Non agimur tumidis velis aquilone secundos
 Non tamen aduersis ætatem ducimus austris.
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis vsque priores.
 Non es auarus: abi. quid? cætera iam simul isto
 Cum vitio fugere? caret tibi pectus inan:
 Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
 Somnia, terrores magicos, miracula, fagas,
 Nocturnos lemures, portentaque Thessala rides?
 Natales gratè numeras? ignoscis amicis?
 Lenior & melior sis accedente senectæ?
 Quid te exempta iuuat spinis de pluribus vna?
 Viuere si rectè nescis, decede peritis.
 Lusisti satis: edisti satis atque bibisti:
 Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo
 Rideat & pulset lasciuia decentius ætas.

Q. HORATII FLACCI
 DE ARTE POETICA

LIBER.

AD PISONES.

HVMANO capiti ceruicem pictor equinam
 Iungere si velit, & varias inducere plumas,

Undique collatis membris: ut turpiter atrum
 Desinat in piscem mulier formosa superne:
 Spectatum admitti risum teneatis amici?
 Credite Pisones, isti tabulæ fore librum
 Per similem, cutus, velut ægri somnia, vanæ
 Fingentur species: ut nec pes nec caput vni
 Reddatur forma, pictoribus atque poetis
 Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas,
 Scimus, & hanc veniam petimusq; damusq; vicissim:
 Sed non ut placidis coeant immitia, non ut
 Serpentes auibus gementur, tigribus agni.
 Inceptis grauibus plerumque & magna professis
 Purpureus, latè qui splendeat, vnus & alter
 Assuitur pannus. quum lucus, & ara Dianæ,
 Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
 Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
 Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum
 Scis simulare. quid hoc? si fractis enatat ex spes
 Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
 Institui, currente rota cur vrceus exit?
 Denique sit quod vis, simplex dumtaxat & vnum.
 Maxima pars vatam (pater, & iuuenes patre digni)
 Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
 Obscurus sio sectantem leuia, nerui
 Deficiunt animique, professus grandia, turget:
 Serpit humi tutus nimium, timidusque procellæ.
 Qui variare cupit rem prodigaliter vnam,
 Delphinum syluis appingit, fluctibus aprum.
 In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
 AEmilium circa ludum faber imus & vagues
 Exprimet, & molles imitabitur ære capillos:
 Infelix operis summa, quia ponere totum
 Nesciet: hunc ego me, siquid componere curem,
 Non magis esse velim, quam prauo viuere naso,
 Spectandum nigris oculis nigroque capillo.
 Sumite materiam vestris, qui scribitis æquam
 Viribus: & versate diu, quid ferre recusent.

Quid valeant humeri, cui lecta potenter erit res,
 Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
 Ordinis hæc virtus erit, & Venus (aut ego fallor)
 Ut iam nunc dicat, iam nunc debentia dici
 Pleraque differat, & præsens in tempus omittat
 Hoc amet, hoc spernat promissi carminis autor,
 In verbis etiam tenuis cautusque ferendis,
 Dixeris egregie, notum si callida verbum
 Reddiderit iunctura nouum. si forte necesse est
 Indicijs monstrare recentibus abdita rerum,
 Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
 Continget: dabiturque licentia sumpta pudenter.
 Et noua fictaque nuper habebunt verba fidem, si
 Græco fonte cadant, parcè detorta. quid autem
 Cæcilio Plautoque dabit Romanus, ademptum
 Virgilio Varioque? ego, cur acquirere pauca
 Si possum, inuideor? quum lingua Catonis & Enni
 Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum
 Nomina protulerit? licuit, semperque licebit,
 Signatum præsentem nota producere nomen.
 Ut fyluæ folijs pronos mutantur in annos,
 Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
 Et iuuenum ritu florent modo nata, vigentque
 Debemur morti nos, nostraque, siue receptus
 Terra Neptunus, classes aquilonibus arcet,
 Regis opus: sterilisue diu palus, aptaque remis,
 Vicinas vrbes alit, & graue sentit aratrum:
 Seu cursum mutauit iniquum frugibus annis,
 Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
 Nedum sermonum stet honos, & gratia viuax.
 Multa renascentur quæ iam cecidere, cadentque
 Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus:
 Quem penes arbitrium est & ius & norma loquendi,
 Res gestæ regumque ducumque, & tristia bella,
 Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
 Versibus impariter iunctis querimonia primùm,
 Post etiam inclusa est voti sententia compos.

Quis tamen exiguos elegos emiserit autor,
 Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est,
 Archilochum proprio rabies armauit iambo.
 Hunc focci cepere pedem grandaeque cothurni,
 Alternis aptum sermonibus, & populares
 Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
 Musa dedit sidibus diuos, puerosque deorum,
 Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
 Et iuuenum curas & libera vina referre.
 Descriptas seruare vices operumque colores
 Cur ego si nequeo ignoroque, poeta salutor?
 Cur nescire, pudens prauè, quam discere malo?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult:
 Indignatur item priuatis ac propè focco
 Dignis carminibus narrari cœnara Thyestæ.
 Singula quæque locum teneant sortita decenter.
 Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
 Iratusque Chremes tumulo delitigat ore:
 Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri.
 Telephus & Peleus, quum pauper & exul vterque,
 Projicit ampullas, & sesquipedalia verba:
 Si curat cor spectantis tetigisse querela.
 Non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunt,
 Et quocumque volent, animum auditoris agunt,
 Ut ridentibus arrident, ita flentibus adsunt
 Humani vultus. si vis me flere, dolendum est
 Primum ipsi tibi: nunc tua me infortunia lædent,
 Telephe, vel Peleû, malè si mandata loqueris,
 Aut dormirabo, aut ridebo, tristia mœstum
 Vultum verba decent: iratum, plena minarum:
 Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.
 Format enim natura prius nos intus ad omnem
 Fortunarum habitum: iuuat, aut impellit ad iram,
 Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit:
 Post effert animi motus interprete lingua.
 Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
 Romani tollent equites peditesque cachinnum.

Intererit multum. diuísne loquatur an herosi
 Maturúsne senex, an adhuc florente iuuenta
 Feruidus: an matrona potens, an sedula nutrix:
 Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli:
 Colchus, an Assyrius: Thebis nutritus, an Argis.
 Aut famam sequere, aut sibi conuenientia finge
 Scriptor. honoratum si forte reponis Achillem:
 Impiger, iracundus, inexorabilis, acer:
 Iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
 Sit Medea ferox, inuictaque: flebilis Ino,
 Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes,
 Siquid inexpertum scenz committis, & audes
 Personam formare nouam, seruetur ad imum
 Qualis ab incepto processerit, & sibi constet.
 Difficile est proprie communia dicere: tuque
 Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
 Quam si proferres ignota indictaque primus.
 Publica materies priuati iuris erit, si
 Nec circa vilem patulumque moraberis orbem:
 Nec verbum verbo curabis reddere, fidus
 Interpret: nec desilies imitator in arctum,
 Vnde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex:
 Nec sic incipies, vt scriptor cyclicus olim,
 Fortunam priami cantabo, & nobile bellum.
 Quid dignum tanto feret hic promissor hiatus?
 Parturient montes, nascetur ridiculus mus.
 Quanto rectius hic, qui nil molitur ineptè:
 Dic mihi musa virum, captæ post tempora Troiz
 Qui mores hominum multorum vidit & vrbes.
 Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
 Cogitat: vt speciosa dehinc miracula promat,
 Antiphatem, Scyllamq;, & cum Cyclope Charybdi
 Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
 Nec gemino bellum Troianum orditur ab ovo,
 Semper ad euentum fertinat: & in medias res,
 Non secus ac notas, auditorem rapit: & quæ
 Desperat tractata nitescere posse, relinquit.

Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
 Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
 Tu, quid ego, & populus mecum desideret, audi.
 Si plausoris eges aula manentis, & vsque
 Sessuri, donec cantor, vos plaudite, dicat:
 Aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores:
 Mobilibusque decor naturis dandus & annis.
 Addere qui voces iam scit puer, & pede certo
 Signat humum, gestit paribus colludere: & iram
 Colligit ac ponit remerè, & mutatur in horas.
 Imberbis iuuenis, tandem custode remoto,
 Gaudet equis canibusque, & aprici gramine campi:
 Cereus in vitium flecti, monitoribus asper:
 Vitium tardus prouisor, prodigus aris:
 Sublimis, cupidusque, & amata relinquere pernix.
 Conuersis studijs, aetas animusque virilis
 Querit opes & amicitias, inferuit honori:
 Commisisse cauet quod mox mutare laboret.
 Multa senem circumueniunt incommoda: vel quod
 Narrit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti:
 Vel quod res omnes timidè gelideque ministrat,
 Dilator. spe longus, iners, auidusque futuri:
 Difficilis, querulus: laudator temporis acti
 De puero, censor castigatorque minorum.
 Multa ferunt anni venientes comoda secum,
 Multa recedentes adimunt. ne forte seniles
 Mandentur iuueni partes, pueroque viriles,
 Semper in adiunctis æuoque morabimur aptis.
 Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
 Legnius irritant animos demissa per aurem,
 Quam quæ sunt oculis subiecta fidibus, & quæ
 Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
 Digna geri, promes in scenam: multa que tolles
 Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
 Nec pueros coram populo Medea trucidet:
 Aut humana palam coquat extra nefarius Atreïs.
 Aut in auem Progæ vertatur, Cadmus in anguem.

Quod,

Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
 Neue minor neu sit quinto productior actu
 Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi.
 Nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus
 Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
 Actoris partes chorus officiumque virile
 Defendat, neu quid medios intercinat actus,
 Quod non proposito conducat & hæreat aptè.
 Ille bonis faueatque, & consilietur amicis:
 Et regat iratos, & ames peccare timentes,
 Ille dapes laudet mensæ breuis, ille salubrem
 Iustitiam, legesque, & apertis otia portis.
 Ille tegat commissa: deosque precetur & oret
 Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.
 Tibia non, ut nunc, orichalco vinctâ, tubæque
 Æmula, sed tenuis simplexque, foramine paucè
 Aspirare, & adesse choris erat utilis, atque
 Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
 Quò sanè populus numerabilis, utpote paruus,
 Et frugi, castusque verecundusque coibat,
 Postquam cœpit agros extendere victor, & urbem
 Latior amplecti murus: vinoque diurno
 Placari Genius festis impunè diebus:
 Accessit, numerisque modisque licentia maior,
 Indoctus quid enim saperet, liberque laborum,
 Rusticus, urbano confusus, turpis honesto?
 Sic priscae motumque & luxuriam addidit arti
 Tibicen: traxitque vagus per pulpita vestem.
 Sic etiam fidibus voces creuere seueris,
 Et tulit eloquium insolitum facundia præceptis:
 Utliamque sagax rerum & diuina futuri
 Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
 Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum,
 Mox etiam agrestes satyros nudauit, & asper
 Incolumi grauitate iocum tentauit: eo quod
 Illecebris erat & grata nouitate morandus
 Spectator, sanctusque sacris, & potus, & exlex.

Verum ita risores, ita commendare dicaces
 Conueniet iatyros, ita vertere seria ludo:
 Ne, quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
 Regali conspectus in auro nuper & ostro,
 Migret in obscuras humili sermone tabernas:
 Aut, dum vitat humum, nubes & inania captet.
 Effutire leues indigna tragœdia versus:
 Ut festis matrona moueri iussa diebus,
 Intererit satyris paulum pudibunda proteruis.
 Non ego inornata & dominantia nomina solum,
 Verbaque, Pisones, satyrorum scriptor amabo:
 Nec sic enitar tragico differre colori,
 Ut nihil intersit Dauusne loquatur, & audax
 Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
 An custos famulusque dei Silenus alumni.
 Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quiuis
 speret idem sudet multum, frustra que laboret
 Ausus idem tantum series iuncturaque pollet,
 Tantum de medio sumptis accedit honoris.
 Sylluis deducti caueant me iudice) Fauni
 Ne velut innati triuijs, ac penè forenses,
 Aut nimium teneris iuuescentur versibus vnquam
 Aut immunda crepent ignominiosaque dicta.
 Offenduntur enim quibus est equus & pater & res:
 Nec, siquid fricti ciceris probat & nucis emptor,
 & Equis accipiunt animis donantne corona.
 Syllaba longa breui subiecta, vocatur Iambus,
 Pes citus: vnde etiam trimetris accrescere iussit
 Nomen Iambeis: quum fenos redderet ictus,
 Primus ad extremum similis sibi non ita pridem,
 Tardior ut paulo grauiorque veniret ad aures,
 Spondeos stabiles in iura paterna recepit
 Commodus, & patiens non ut de sede secunda
 Cederet aut quarta socialiter. hic & in Acci
 Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
 In scenam missos magno cum pondere versus,
 Aut operæ celeris, nimium, cura que carentis,

Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
 Non quiuis videt immodulara poemata iudex:
 Et data Romanis venia est indigna poetis.
 Idcirco ne vager, scribamque licenter? an omnes
 Visuros peccata putem mea, tutus, & intra
 Spem veniæ cautus vitari denique culpam,
 Non laudem merui vos exemplaria Græca
 Nocturna versate manu, veritate diurna.
 At nostri proani Plautinos & numeros &
 Laudauere sales nimium patienter vtrumque,
 (Ne dicam stultè) mirati: si modò ego & vos
 Scimus inurbanum lepido seponere dicto,
 Legiti numque sonum digitis cassemus & aure.
 Ignotum tragicæ genus inuenisse Camœnæ
 Dicitur, & plaustris vexisse poemata Theſpis:
 Quæ canerent agerentque peruncti sæcibus ora.
 Post hunc personæ pallæque repertor honestæ
 AEschylus, & modicis instrauit pulpita tignis,
 Et docuit magnumque loqui nitique cothurno.
 Successit vetus his comœdia, non sine multa
 Laude. sed in vitium libertas excidit, & vim
 Dignam lege regi. lex est accepta: chorusque
 Turpiter obtulit, sublato iure nocendi,
 Nil intentatum nostri liquere poetæ:
 Nec minimum meruere decus, vestigia Græca
 Ausi deferere, & celebrare domestica facta:
 Vel qui prætextas vel qui docuere togatas.
 Nec virtute foret clarisne potentius armis,
 Quam lingua, Latium: si non offenderet vnum-
 Quemque poetarum limæ labor & mora. vos ô
 Pompeius sanguis carmen reprehendite, quod non
 Multa dies & multa litura coercuit, atque
 Perfectum decies non castigauit ad vnguem.
 Ingenium misera quia fortunatius arte
 Credit, & excludit sanos Helicone poetas
 Democritus: bona pars non vngues ponere curat,
 Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.

Nanciscetur enim pretium nomenque poetæ,
 Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
 Tonfiori Licino commiserit. ô ego læuus,
 Qui purgor bilem sub verni temporis horam.
 Non alius faceret meliora poemata, verùm
 Nil tanti est ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.
 Munus & officium, nil scribens ipse docebo:
 Vnde parentur opes: quid alat formetque poetam:
 Quid deceat, quid non: quò virtus, quò ferat error
 Scribendi rectè, sapere est & principium & fons,
 Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ:
 Verbaque prouisam rem non inuita sequentur
 Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis:
 Quo sit amore parens, quo frater amandus & hospes:
 Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ
 Partes in bellum missi ducis: ille profectò
 Reddere personæ scit conuenientia euique.
 Respicere exemplar vitæ morumque fubebo
 Doctum imitatore, & veras hinc ducere voces,
 Interdum speciosa locis, morataque rectè
 Fabula, nullius Veneris, sine pondere & arte,
 Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
 Quàm versus inopes rerum, nugæque canoræ.
 Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
 Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
 Romani pueri longis, rationibus affem
 Discunt in partes centum diducere, dicat
 Illius Albini, si de quincunce remota est
 Aciæ, quid superat? poterat dixisse, triens. eu,
 Em poteris seruare tuam redit vncia: quid sit?
 Emis. ad hæc animos ærugo & cura pecul
 Lym semel imbuerit, speramus carmina fingi
 Osse linenda cedro, & leui seruanda cupressod
 Ut prodesse volunt aut delectare poetæ,
 Ut simul & iucunda & idonea dicere vitæ.
 Quicquid præcipies, esto breuis; ut citò dicta

Percipiant animi dociles, teneantque fideles,
 Omne superuacuum pleno de pectore manat.
 Ficta voluptatis causa, sint proxima veris.
 Nec quodcumque volet, poscat sibi fabula credi:
 Neu pransæ Lamix viuum puerum extrahat alto.
 Centuriæ seniorum agitant expertia frugis,
 Celsi prætereunt austera poemata Rhamnes.
 Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci,
 Lectorem delectando, pariterque monendo.
 Hic meret æra liber Sosis: hic & mare transit,
 Et longum noto scriptori prorogat æuum,
 Sunt delicta tamen quibus ignouisse velimus.
 Nam neq; chorda sonû reddit quæ vult manus & mæ
 Poscentique grauem per læpe remittit acutum:
 Nec semper feriet quodcumque minabitur arcus.
 Verùm vbi plura nitent in carmine, non ego paucis
 Offendar maculis: quas aut incuria fudit,
 Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
 Vt scriptor si peccat idem librarius vsque,
 Quamuis est monitus, venia caret: & citharædus
 Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 Sic mihi, qui multum cessat, sit Chærilus ille,
 Quem bis terque bonum cum risu miror: & idem
 Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
 Verùm opere in longo fas est obrepere somnum.
 Vt pictura, poësis, erit, quæ, si propius stes,
 Te capiet magis: & quædam, si longius abstes.
 Hæc amat obscurum, volet hæc sub luce videri,
 Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
 Hæc placuit semel, hæc decies repetita placebit.
 O maior iuuenum, quamuis & voce paterna
 Fingeris ad rectum, & per te sapias, hoc tibi dictum
 Tolle memor: certis medium & tolerabile rebus
 Rectè concedi, consultus iuris, & actor
 Causarum mediocris, æbest virtute deserti
 Messalæ, nec scit quantum Cassellius Aulus:
 Sed tamen in pretio est, mediocribus esse poetis

Non homines, non dij, non concessere columnæ,
 Et gratas inter mensas symphonia discors,
 Et crassum vnguentum & Sardo cum melle papauus
 Offendunt, poterat duci quia cœna sine istis:
 Sic animis natum inuentumque poema iuandis
 A paulum à summo discessit, vergit ad imum.
 Audere qui nescit, campestribus abstinet armis
 Adokusque pilæ disciue trochiue quiescit,
 Ne spissæ risum tollant impunè coronæ:
 Qui nescit, versus tamen audet fingere, quidni?
 Liber & ingenuus, præsertim census equestrem
 Nummam nummorum, vitioque remotus ab omni
 Tu nihil inuita dices facièsue Mineræ:
 Ad tibi iudicium est, ea mens: siquid tamen olim
 Scripseris, in Metij descendat iudicis aures,
 Et patris, & nostras: non umque prematur in annum
 Membranis intus positis, delere licebit
 Quod non edideris nescit vox missa reuerti.
 Plures homines facer interpretesque deorum
 Cordibus & victu sædo deterruit Orpheus.
 Dicitur ob hoc lenire tigres, rabidosque leones.
 Dicitur & Amphion Thebanæ conditor arcis
 Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
 Ducere quò veller. fuit hæc sapientia quondam
 Publica priuatis secernere sacra profanis:
 Concubitu prohibere vago, dare iura maritum
 Oppida moliri: leges incidere ligno.
 Sic honor & nomen diuinis vatibus atque
 Carminibus venit, post hos insignis Homerus,
 Tyrtæusque mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit: dictæ per carmina foret
 Et vitæ monstrata via est: & gratia regum
 Pierijs tentata modis: ludusque repertus,
 Et longorum operum finis: ne forte pudori
 Sit tibi Musa lyre solers, & cantor Apollo.
 Natura fieret laudabile carmen, an arte,
 Quæsitum est: ego nec studium sine diuite vena.

Nec rade quid profit video ingenium. alterius sic
 Altera poscit opem res, & conjurat amici.
 Qui studet optatam cursu contingere metam,
 Multa tulit fecitque puer: sudavit, & alfit:
 Abstinuit Venere & vino, qui Pythia canat
 Tibicen, didicit prius, eximuitque magistrum.
 Nunc satis est dixisse. Ego mira poemata pango.
 Occupet extremum scabies mihi turpe relinqui
 Et, quod non didici, sanè ne scire fateri.
 Ut præco ad merces tuam qui cogit emendas,
 Assentatores iubet ad lucrum ire poeta,
 Divēs agris, divēs positis in sœnore nummis.
 Si verò est vinctum qui rectè ponere possit,
 Et spondere levi pro paupere, & eripere atris
 Litibus implicitum mirabor, si fiet inter-
 Noscere mendacem verumque. beatus amicum,
 Tu seu donaris seu quid donate voles cui,
 Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
 Lætitie: clamabit enim pulchrè, bene, rectè.
 Pallefcet super his: etiam stillabit amicis
 Ex oculis rorem: saliet, tundet pede terram.
 Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
 Et faciunt propè plura dolentibus ex animo: sic
 Derisor vero plus laudatore mouetur.
 Reges dicuntur multis vrgerè culillis,
 Et torquere mero, quem perspexisse laborent
 An sit amicitia dignus. si carmina condes,
 Nunquam te fallant animi sub vilpe latentes.
 Quintilio siquid recitares, corrige, sodes,
 Hoc (aiebat) & hoc melius te posse negares,
 Bis terque expertum frustra: delere iubebat,
 Et malè tornatos incudi reddere versus.
 Si defendere delictum quam vertere mallets,
 Nullum yltra verbum, aut operam sumebat inane
 Quin sine rivali teque & tua solus amares.
 Vir bonus & prudens versus reprehendet inertes:
 Culpabit duos: incomptis allinet atrum

Transuerso calamo signum: ambitiosa recidet
 Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
 Arguet ambigüe dictum: mutanda notabit:
 Fiet Aristarchus ne dicet, Cur ego amicam
 Offendam ia nugis? Hæ nugæ seria durent
 In mala, derisum semel, exceptumque sinistra,
 Ut, mala quem scabies aut morbus regius vrget,
 Aut fanaticus error, & iracunda Diana,
 Vesanium tetigisse timent fugiantque poetam,
 Qui sapiunt: agitant pueri, incautique sequuntur.
 Hic, dum sublimes versus ructatur, & errat,
 Si veluti merulis intentus decidit auceps
 In puteum, foueamue licet, succurrite, longum
 Clamet, io ciues, non sit qui tollere curet.
 Siquis curet opem ferre, & demittere funem,
 Qui scis an prudens huc se deiecerit: atque
 Seruari nolit? dicam, Siculique poetæ
 Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
 Insiluit. sit ius liceatque perire poetis:
 Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
 Nec semel hoc fecit: nec, si retractus erit, iam
 Fiet homo, & ponet famosæ mortis amorem.
 Nec satis apparet cur versus fastitet: vtrum
 Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
 Mouerit incestus. certè furit, ac velut vrsus,
 Obiectos caueæ valuit si frangere clathros,
 Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
 Quem verò arripuit, tenet, occiditque legendo,
 Non misera cutem nisi plena cruoris hirudo.

Laus Deo.

ALDI MANVTII DE METRIS

HORATIANIS.

Genera metrorum, quibus in Odis vsus est Horatius;
sunt vndeuginti.

Primi generis Ode III.

- Lib. 1. Ode 1. Mœcenas atavis edite regibus.
Lib. 3. 31. Exegi monumentum ære perennius.
Lib. 4. 8. Donarem pateras, gratâque commo-
dus.

-I-00I-I-00I-00

Vel -I-00-I-00-I00

Secundi generis Ode XXVI.

1. 2. Iam satis terris niuis, atque diræ,
2. 10. Mercuri facunde nepos Athantis.
1. 12. Quem virum aut heroa lyra, vel acti.
1. 20. Vile potabis modicis Sabinum.
1. 22. Integer vitæ, scelerisque purus.
1. 25. Parcius iunctas quatiunt fenestras.
1. 30. O, Venus regina Gnidi Paphique.
1. 31. Poscimus si quid vacui sub ymbra,
1. 38. Persicos odi puer apparatus.
2. 2. Nullus argento color est auriis.
2. 4. Ne sit ancillæ tibi amor pudori.
2. 6. Septimi Gades aditure mecum.
2. 8. Vlla si iuris tibi peierati.
2. 10. Rectius viues Licini, neque altum,
2. 16. Otium diuos rogat in parenti.

3. 8. Martijs cœlebs quid agam calendis,
 3. 11. Mercuri, nam te docilis magistro.
 3. 14. Herculis ritu modò dictus, ô plebs.
 3. 18. Faune hympharum fugientum amator,
 3. 20. Non vides quanto moueas periclo.
 3. 22. Montium custos, nemorùmque virgo,
 8. 27. Impios parra recinentis omen.
 4. 2. Pindarum quisquis studet æmulari.
 4. 6. Diue, quem proles Niobe magna.
 4. 11. Est mihi nouum superantis annum.
 6. 18. Phœbe, syluarùmque potens Diana,

- u | - | - u u | - u | -
 - u | - | - u u | - u | -
 - u | - | - u u | - u | -
 - u u | - u

Tertij generis Oda XII.

3. 3. Sic te diua potens Cypri.
 7. 13. Cum tu Lydia Telephi.
 1. 19. Mater sœua Cupidinum.
 1. 36. Et tute & filiibus iuuat.
 3. 9. Donec gratus eram tibi.
 3. 15. Vxor pauperis Ibyci.
 3. 19. Quantum distat ab Inacho.
 3. 24. Intactis opulentior.
 3. 25. Quò me Bacche rapis tui.
 3. 28. Festo quid potius die.
 4. 2. Intermissa Venus diu.
 A. 8. Quem tu Melpomene,

- | - u u | - u -
 - | - u u | - | - u u | - u u

Quarti generis Ode I.

- E. 4. Soluitur acris hyems grata vice veris &
 Fauoni,

- u u | - u u | - | - u u | - u | - u | -
u - | - u | - u | - u | -

Quinti generis Ode VII.

- 1. 3. Quis multa gracilis te puer in rosa.
- 1. 14. O nauis referent in mare te noui.
- 1. 21. Dianam teneræ dicite virgines.
- 1. 23. Vitas hianaleo me similis Chloë.
- 3. 7. Quid fles Asterie, quem tibi candidi.
- 3. 13. O fons Blandiæ splendor vitæ.
- 4. 15. Audiuere Lyce di mea vota, di.

-- | - u u | - | - u u | - u -
-- | - u u | - | - u u | - u u
-- | - u u | - u u

Sexti generis Ode IX.

- 1. 6. Scriberis Varo fortis & hostium.
- 1. 15. Pastor quum traheret per freta nauibus.
- 1. 24. Quis desiderio sit pudor, aut modus?
- 1. 33. Albi ne doleas plus penio memor.
- 2. 12. Nolis longa feræ bella Numantiæ.
- 3. 10. Extremum Tanain si biberes Lyce.
- 3. 16. Inclusam Danaen turris aenea.
- 4. 5. Diuis breuè bonis, optime Romule.
- 4. 12. Iam veris comites quæ mare temperant.

-- | - u u | - | - u u | - u u u u u u u u
-- | - u u | - u u | - u u u u u u u u
-- | - u u | - u u | - u u u u u u u u
-- | - u u | - u u | - u u u u u u u u

Septimi generis Ode III.

- 1. 7. Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenem.
- 13. Te maris & terræ, numerosq; carētis arenæ.
- 5. 13. Quid

12. Quid tibi vis mulier, nigris dignissima
barris.

--| - 0 0 | - | - 0 0 | - 0 0 | -
- 0 0 | - 0 0 | - 0 0 | -

Octavi generis Ode vnica.

8. Lydia dic per omneis.

- 0 0 - | 0 - -
- 0 - - | - 0 0 - | - 0 0 - | 0 - -

Vel - 0 0 | - 0 0 | -

- 0 0 | - | - 0 0 | - | - 0 0 | - 0 0 | -

Noni generis Ode XXXVII.

- 9. Vides vt alta stet niue candidum.
- 16. O matre pulchra filia pulchrior.
- 17. Velox amœnum sæpe Lucretilem.
- 26. Musis amicus tristitiam & metus.
- 27. Natis in vsum lætitiæ scyphis.
- 29. Icci beatis nunc Arabum intuides.
- 31. Quid dedicatum poscit Apollinem.
- 34. Parcus deorum cultor & infrequens.
- 35. O diua gratiam quæ regis Antium.
- 37. Nunc est bibendum, nunc pede libero.
 - 1. Motum ex Metello consule ciuicum.
 - 3. Aequam memento rebus in arduis.
 - 5. Nondum subacta ferre iugum valet.
 - 7. O sæpe mecum tempus in vltimum.
 - 9. Non semper imbreis nubibus hispidos.
- 11. Quid bellicosus Cantaber, & Scythes.
- 13. Ille & nefasto te posuit die.
- 14. Eheu fugaces Posthume, Posthume.
- 15. Iam pauca aratro iugera regiz.
- 17. Cur me querelis exanimas tuis.
- 19. Bacchum in remotis carmina rupibus.
- 20. Non vſitata, nec tenui ferar.
 - 1. Odi profanum vulgus, & arceo.
 - 2. Angustam amici pauperiem pati.

3. Iustum, & tenacem propositi virum.
 4. Descende cælo & dic age tibia.
 5. Cælo tonantem credidimus Iouem.
 6. Delicta maiorum immeritus læs.
 17. Aeli vetusto nobilis ab Lamo.
 2. O nata mecum consule Manlio.
 23. Cælo supinas si tuleris manus.
 26. Vixi puellis nuper idoneus.
 29. Tyrrhena regum progenies, tibi.
 4. Qualem ministrum fulminis alitem,
 9. Ne fortè credas interitura, quæ.
 14. Quæ cura patrum, quæq; Quiritium.
 4. 15. Phœbus volentem prælia me loqui.

o - i - o - i - i - o - o - i - o - o
 o - i - o - i - i - o - o - i - o - o
 - i - o - i - i - o - i - o
 - o - o - i - o - o - i - o - i -

Decimi generis Ode III.

- i. II. Tu ne quaesieris (scire nefas) quem mihi
 quem tibi.
 1. 18. Nullam Vare sacra vite prius seueris arborum.
 4. 10. O crudelis adhuc, & Veneris muneribus
 potens,

-- i - o - o - i - i - o - i - o - o - i - o - o
 Vel -- i - o - o - i - i - o - o - i - o - o - i - o - o

Vadecimi generis Ode vna.

18. Non ebur, neque aureum.

- o - i - o - i - o - i -
 Vel - o - i - o - i - o - o
 o - i - o - i - o - i - o - i - o - i - o - i -

Dnodedimi generis Ode vna.

12. Miserarum est, neque amori dare ludum.

o o - | o o - | o o - o

o o - | o o - | o o -

vel o o - | o o | - | o o | - o

o o - | o o | - | o o | - | o o | -

o o - | o o | - | o o | - | o o | -

o o - | o o | - | o o | - | o o | -

Tertij decimi generis Ode vna.

7. Diffugere niues, redeunt iam graminæ
campis.

- | o o | - o o | - | o o | -

- o o | - o o | -

Quartidecimi generis Ode X.

1. Ibis liburnis inter alta nauium.
2. Beatus ille, qui procul negotijs.
3. Patentis olim si quis impia manu.
4. Lupis & agnis quanta sortitò obtigit.
5. At o deorum quisquis in cælo regis.
6. Quid immerenteis hospites vexas canis.
7. Quò quò scelestis ruitis, aut cur dehteris.
8. Rogare longo putidam te seculo.
9. Quando repostum Cæcubum ad festas da-
pes.

10. Mala soluta nauis exit alite.

- | o o | - | o o | - | o o | -

o o - | o o - | o o -

Quintidecimi generis Ode vna.

11. Pecti nil me sicut antea iunat.

- | o o | - | o o | - | o o | -

- o o | - o o | - | o o | - | o o | -

Sextidecimi generis Ode vna.

- 5. 13. Horrida tempeſtas cælum contraxit & breis.

- 0 0 1 - 1 - 1 - 1 - 0 0 1 -
 0 1 0 - 1 - 1 0 - 1 - 0 0 1 - 0 0 1 -
 - 1 0 0 - 1 -

Decimileptimi generis Ode dua.

- 4. 14. Mollis inertia cur tanquam diffuderit in
- 5. 15. Nox erat, & cælo fulgebat Luna sereno

- 0 0 1 - 0 0 1 - 1 - 1 - 0 0 1 -
 - 1 0 1 - 1 0 0

Decimioctavi generis Ode vna.

- 5. 16. Altera iam terribus bellis ciuilibus et

- 0 0 1 - 0 0 1 - 1 - 1 - 1 - 0 0 1 -
 0 1 0 - 1 0 - 1 0 - 1 0 - 1 0 0

Vndevigefimi generis Ode vna.

- 5. 17. Iam iam efficaci do manus ſcientiæ.

- 1 0 - 1 - 1 0 - 1 0 - 1 0 -
 Vel - 1 0 - 1 - 1 0 - 1 - 1 0

Finis.

Domingo de
de Sigüenza de
Miguel de

Si quis in hunc librum viderit
quod iniecit usque.

ibit in inferos, sponde
lucere etc.

Si quis hunc libri dominum
conspuerit. Legat
farthum infra lacum
in mense julii videlicet

trium nimum, me uolant omni
sanctissima genitrix i. Maria

super uos et per vos
uolam de hoc homine
et de rebus suis.

[The page contains several lines of extremely faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the paper. The text is mirrored and difficult to decipher.]